

ESETTÁR.

Jelen számunkkal megkezdjük *esettárunk* közlését. Az Esettár felöleli az 1926. év január hó 1. napjától kezdődőleg akár közkézen forgó jogesetgyűjteményeinkben leközölt, akár saját gyűjtésünk alapján összehordott felsőbbbíróági határozatok elvi jelentőségű állásfoglalásainak rövid kivonatát. A határozatokat magunk gyűjtjük. Amely határozat azonban másutt már megjelent és így csak lényeges kivonata bír ránk nézve fontossággal, ott a határozat száma mellett a közismert rövidített megjelölésekkel (pl. „Hjog Tára” = a Magyar Jogi Szemle „Hiteljog Tára” című jogeset-melléklete; „Mjogi Dtár” = a Jogtudományi Közlöny „Magánjogi Döntvénytár” című melléklete stb.) utalunk arra a helyre, ahol a kérdéses határozat indokolásával együtt egész terjedelmében megtalálható.

Esettárunk *rendszerét* úgy szerkesztettük meg, hogy az *kartothek*-szerű használatra is alkalmazható legyen. E rendszer *átnézetét* alább adjuk közre. Alapja az u. n. *tizedes-számrendszer*, amely azon alapul, hogy minden egyes határozat élén közölt szám első számjegye a főcsoportot, második számjegye az alcsoportot, esetleges harmadik számjegye pedig az al-alcsoportot tünteti fel, amelybe a kérdéses határozat rendszerileg tartozik. Esettárunk felöleli a Magánjogot (A.), a Hiteljogot (B.) és a Perjogot (C.). E három nagy osztályon belül a 0—9 számjegyeket használjuk fel az osztályozás céljára. Így pl. ha valamely határozat élén az „A. 313.” jelzés olvasható, ez azt jelenti, hogy az a Magánjogba (A.), annak „Kötelmi Jog” című főcsoportjába (3), annak „Kötelmek tartalma” című alcsoportjába (31.) és ennek „Nemtjeljesítés” című al-alcsoportjába (313.) tartozik. Ha a határozat élén a „B. 002.” jelzés látható, ez azt jelenti, hogy az eset a Hiteljogba (B.), annak „Kereskedelmi Jog” című főcsoportjába (0.), annak „Kereskedők” című alcsoportjába (00.) és annak „Kereskedelmi Könyvek” című al-alcsoportjába (002.) tartozik.

Minden esetünk *címfelirattal* van ellátva, amely egy-két szóval meghatározza a jogkérdést, amelyre az eset vonatkozik. E címfeliratok

állandók annyiban, hogy minden azonos tárgy esetet azonos címfelirattal látunk el.

Rövid időn belül forgalomba hozzuk *kartothek-dobozainkat*, amelyekbe az egyes eseteket az ismertett rendszer szerint el lehet helyezni. E célra a lapokat az esetek választó-vonalaiul szolgáló vonalaknál szét kell vágadni. Minthogy ezáltal a lapok tulsó oldala használhatatlanná válik, a doboz minden megrendelőjének az esettár egy második példányát *díjmentesen* bocsátjuk rendelkezésre, amelyet aztán a tulsó oldalon foglalt esetek részére használhat föl, míg az őt ennek folytán többé nem érdeklő oldalt színes ceruzával egyszerűen áthuzza. Az egyes kartothek-lapok felirata azonos lesz az alábbi „Átnézet” egy-egy rovatával. A dobozokat tartós anyagból, de a lehető legegyszerűbb kivitelben készítettjük, úgy, hogy beszerzésük csekélységbe kerül.

E rendszerrel elérjük azt, hogy az érdekkörünkbe vont bírói gyakorlat bármely kérdésben és bármely pillanatban a maga egészében előttünk áll és az illető kérdésre vonatkozó egész joggyakorlatot ugyanazon a helyen, keresgélés nélkül találjuk fel. A jogeseteknek a kartothekbe helyezését a legegyszerűbb irodai alkalmazott is játszva megtanulja s ezzel az egyszerű kezelési módszerrel olvasóink néhány év alatt megbecsülhetetlen értékű joganyag birtokába fognak jutni.

A kartothek-doboz beszerzéséig olvasóink *őrizzék meg jól az alábbi „Átnézet”-et és a lapunk mellékleteként megjelenő Esettárat!* A jelzések addig is útmutatóul szolgálhatnak a rokon-esetek feltalálására.

Végezetül még kiemeljük, hogy a gyűjtemény formájának kizárólagos használatára vonatkozó jogunkat fenntartjuk.

A Polgári Jog

esettár-kartothekjának

átnézete.

A) M a g á n j o g.

0. Személyjog.

- 00. *Az ember.*
- 01. *Jogi személyek.*
- 02. *Személyiség védelme.*
- 03. *Szerzői jog.*
- 04. *Szabadalmi jog.*
- 05. *Védjeggyog.*
- 06. *Egyéb személyiségi jogok.*

1. Családjog.

- 10. *Házassági jog személyi része.*
- 11. *Házassági vagyonyjog.*
- 12. *Rokonság. (Törvényesítés, örökbefogadás, törvényes gyermek stb. tartása.)*
- 13. *Házasságon kívül született gyermek.*

2. Dologi jog.

- 20. *Dolgok.*
- 21. *Birtok.*
- 22. *Telekkönyv.*
- 23. *Tulajdonjog.*
- 24. *Szolgalmak.*
- 25. *Kézi zálogjog.*
- 26. *Jelzálogjog.*
- 27. *Dologi terhek és egyéb dologi jogok*

3. Kötelmi jog.

- 30. *Szerződések.*
 - 300. *Cselekvőképesség.*
 - 301. *Szerződések megkötése.*
 - 302. *Szerződések alakja.*

- 303. Szerződések tárgya (erkölcstelen szerződések).
- 304. Feltétel, időhatározás.
- 305. Szerződések értelmezése (kényszer, tévedés, meg-
tévesztés).
- 306. Képviselet.
- 307. Harmadik személy javára kötött szerződés.
- 308. Mellékkikötések (foglалó, kötbér, bánatpénz).
- 31. *Kötelmek tartalma.*
 - 310. Teljesítés módja, helye, ideje.
 - 311. Pénztartozás, kamát, késedelmi kártérítés, valorizáció.
 - 312. Viszonos teljesítés, visszatartási jog.
 - 313. Nemteljesítés.
 - 314. Késedelem, gazdasági lehetetlenülés.
- 32. *Több hitelező és több adós viszonya.*
- 33. *Követelések átruházása és tartozások átvállalása.*
- 34. *Követelések megszűnése.*
 - 340. Teljesítés.
 - 341. Beszámitás.
 - 342. Elévülés.
 - 343. Egyéb megszűnési okok (ujítás, elengedés, egyesülés).
- 35. *Egyes szerződéses kötelmek.*
 - 350. Kölcsön, haszonkölcsön, letét.
 - 351. Vétel és csere.
 - 352. Ajándék.
 - 353. Ellátási és életjáradéki szerződés.
 - 354. Bérlet és haszonbérlet.
 - 355. Szolgálati szerződés.
 - 356. Vállalkozási szerződés.
 - 357. Megbízás.
 - 358. Társaság.
- 36. *Szerződésen kívüli kötelmek.*
 - 360. Megbízás nélküli ügyvitel.
 - 361. Közösség.
- 37. *Egyoldalú kötelmek.*
 - 370. Utalvány.
 - 371. Díjkitűzés.
- 38. *Tiltott cselekmények.*
- 39. *Vétlen károkozás, alaptalan gazdagodás és egyéb törvényes kötelmek.*

4. Öröklési jog.

- 40. Törvényes öröklés.
- 41. Végrendeleti öröklés.
- 42. Szerződési öröklés.
- 43. Köteles rész.
- 44. Öröklés joghatásai.

5. Egyéb jogszabályok.

B) Hiteljog.

0. Kereskedelmi jog.

- 00. *Kereskedők.* (K. T. 3—60. §§.)
 - 000. *Kereskedők általában.* (K. T. 3—6. §§.)
 - 001. *Cégek.* (K. T. 7—24. §§.)
 - 002. *Kereskedelmi könyvek.* (K. T. 25—36. §§.)
 - 003. *Cégvezetők, kereskedelmi meghatalmazottak.* (K. T. 37—54. §§.)
 - 004. *Segédszemélyzet.* (K. T. 55—60. §§.)
- 01. *Kereskedelmi társaságok.* (K. T. 61—257. §§.)
 - 010. *Kereskedelmi társaságok általában (alkalmi egyesülés, csendes társaság).* (K. T. 61—63. §§.)
 - 011. *Közkereseti társaság.* (K. T. 64—124. §§.)
 - 012. *Betéti társaság.* (K. T. 125—146. §§.)
 - 013. *Résztvénytársaságok.* (K. T. 147—222. §§.)
 - 014. *Szövetkezetek.* (K. T. 223—257. §§.)
- 02. *Kereskedelmi ügyletek általában.* (K. T. 258—335. §§.)
 - 020. *Meghatározások.* (K. T. 253—264. §§.)
 - 021. *Általános határozatok.* (K. T. 265—310. §§.)
 - 022. *Kereskedelmi ügyletek megkötése.* (K. T. 311—320. §§.)
 - 023. *Kereskedelmi ügyletek teljesítése.* (K. T. 321—335. §§.)
- 03. *Vétel.* (K. T. 336—367. §§.)
- 04. *Bizomány és szállítmányozás.* (K. T. 368—392. §§.)
- 05. *Fuvarozás.* (K. T. 393—433. §§.)
- 06. *Kőraktári ügylet.* (K. T. 434—452. §§.)
- 07. *Biztosítási ügylet.* (K. T. 453—514. §§.)
 - 070. *Általános határozatok.* (K. T. 453—462. §§.)
 - 071. *Kárbiztosítás.* (K. T. 463—497. §§.)
 - 072. *Életbiztosítás.* (K. T. 498—507. §§.)
 - 073. *A biztosítás egyéb nevei.* (K. T. 508—514. §§.)
- 08. *Kiadói ügylet.* (K. T. 515—533. §§.)
- 09. *Alkuzsi ügylet.* (K. T. 534—548. §§.)

1. Váltó- és csekkjog.

- 10. *Váltójog.*
- 11. *Csekkjog.*

2. Csődjog.

3. Csődönkívüli kényszeregyesség.

4. Tőzsde.

5. Egyéb jogszabályok.

C) Per jog.

0. Polgári perrendtartás. (Pp.)

- 00. *Bíróságok.* (Pp. 1—69. §§.)
- 01. *Felek.* (Pp. 70—128. §§.)
- 02. *Eljárás az elsőfolyamodású bíróságok előtt.* (Pp. 129—475. §§.)
- 03. *Fellebbvitel és perújítás.* (Pp. 476—574. §§.)
- 04. *Sommás visszahelyezési és határperek.* (Pp. 575—582. §§.)
- 05. *Meghagyásos eljárás.* (Pp. 583—620. §§.)
- 06. *Bérleti viszonyok megszüntetése.* (Pp. 621—638. §§.)
- 07. *Házassági és egyéb személyjogi perek.* (Pp. 639—731. §§.)
- 08. *Községi bíráskodás.* (Pp. 755—766. §§.)
- 09. *Választott bíráskodás.* (Pp. 767—788. §§.)

- 1. **Végrehajtási jog.**
- 2. **Telekkönyvi rendtartás.**
- 3. **Munkásbiztosítási bíráskodás.**
- 4. **Ügyvédi és közjegyzői rendtartás.**
- 5. **Lakáshivatali ügyek.**
- 6. **Földbirtokrendezés.**
- 7. **Tőzsdebíróság.**
- 8. **Egyéb jogszabályok.**

A) Magánjog.

A 10 **Házastársi kötelezettségek megsértése.** A házastársi kötelezettségek szándékos megsértésére irányuló célzat nélkül a házassági jogról szóló törvény 80. §. a) pontjában meghatározott bontóok meg nem valósulhat. (Curia P. III. 6889/924. sz.)

A 10 **Bontóper elmebeteg ellen.** A H. T. 87. §-ában foglalt rendelkezés értelmében az elmebeteg házastárs nevében törvényes képviselője a gyámhatóság felhatalmazásával kérheti házasságának felbontását, ellenben a H. T.-ben nincs oly rendelkezés, amelynek alapján az épelméjű házastárs elmebeteg s eszerint cselekvőképtelen házastársával kötött házasságának felbontását kérhetné. (H. T. 127. §-a.) (Curia P. III. 6501/924. sz.)

A 10 **Házasságtörés.** Az állandó bírói gyakorlat értelmében a házasságtörésnek a H. T. 76. §-ában írt feltétlen bontó oka csakis akkor létesül, ha az egyik házastárs — házasságon kívül — az idegen személlyel a házastársak együttélése alatt közösül és ha a felek különélése ebből az okból szűnik meg. (Curia P. III. 1220/925. sz.)

A 10 **Tartásra érdemtelenség.** Nem vált a feleség érdemtelenné a tartásra azzal, hogy férjét tartásdíj iránt beperelte, ha a férj leveleire nem válaszolt és róla nem gondoskodott. (Curia P. III. 7285/924. sz.)

A 11 **Képviselőt házastársaknál.** Az itthonmaradt házastárs, távollévő házastársa ingatlanainak egy részét, a többi ingatlanai elárvereztetésének és önmaga és családjuk teljes anyagi elpusztulásának elhárítása céljából sem idegenítheti el magánokiratba — például egyszerű levélbe — foglalt meghatalmazás alapján.

A távol volt házastársat a vételár visszafizetésének kötelezettsége csak azon az alapon és csak annyiban terheli, hogy és amennyiben az őt terhelt tartozásra vagy tartozásokra helyette a vevő fizetést teljesített és ezáltal hitelezőivel szemben mentesítette. (Curia P. V. 6234/1924. sz.)

A 11 **Hozomány.** Csak oly vagyontárgy tekinthető hozománynak, amelyet a férjnek adnak; a feleségnek bár a házassági terhek könnyítése végett adott vagyoni juttatás tehát nem hozomány. (Curia P. III. 321/1925. sz.)

A 11 **Ideiglenes nőtartás.** Az ideiglenes nőtartás iránti perben az a jogkérdés, hogy a házassági életközösség megszűnésére melyik házastársnak, mikor és miben nyilvánuló magatartása szolgáltatott okot? (Curia P. III. 1601/1925. sz.)

A 11 **Szerződés házasság felbontása esetére.** Felperes nő a szerződést kétségkívül abban a feltevésben kötötte, hogy a házassági életközösség közte és férje között immár végleg megszűnt és a házasság fel fog bontatni.

Ez a feltevés azonban megdőlt, amennyiben a peres felek, egyező előadásuk szerint röviddel a szerződés megkötése után az életközösséget ismét visszaállították és azt mintegy ötnegyed évi együttélés után szakították meg újból, amely időtől fogva állandóan különváltan élnek.

A szerződés tehát csak az alapjául szolgáló különélés idejéhez viszonyított nőtartási, közszerzeményi és egyéb vagyoni jogi igények rendezését célozhatta, de nem vonatkozhatik ez a szerződés a felek akaratának helyes értelmezése szerint az annak megkötése után hosszabb időre visszaállított életközösség újabb megszűnése esetére is, amikor éppen az utóbb folytatott életközösségre tekintettel felperesnek a nőtartás, közszerzemény stb. iránti vagyoni jogi igényeire befolyással bíró körülmények már egészen mások lehettek.

Mint hogy ezek szerint a szerződés csak arra az esetre kötöttet, ha az annak megkötésekor fennállott különélés a házasság felbontásához vezet;

s minthogy ez az eset be nem következett, amennyiben az említett különélést az életközösség visszaállítása követte:

ennélfogva az életközösség visszaállításával a szerződés hatályának nem kellett szűnnie. (Curia P. III. 7264/1924. sz.)

A 12 Távollévő gondnoka. Az 1877. évi XX. t.-c. alkalmazása körül kifejlődött bírói gyakorlat szerint elfogadott jogszabály az, hogy az 1847. évi XX. t.-c. 28. §-ának d) pontja alapján gondnokság alá helyezett távollévő gondnoka által, a gondnokolt ingatlan vagyonának — az 1885. évi VII. t.-c. 11. és 12. §-ában említett — elidegenítése a gondnokolttal szemben még gyámhatósági jóváhagyás esetén sem érvényes, mert az ily esetben ki-nevezett gondnok jogköre az idézett 1877. évi XX. t.-c. 87. §-a szerint csakis a gondnokolt vagyonának a kezelésére terjed ki, nem pedig a gondnokolt vagyonának az elidegenítésére is.

Ezt a jogtételt azonban nem lehet alkalmazni abban az esetben, ha a vagyon elidegenítéséhez a gondnokolt előzetesen avagy utólagosan hozzájárult, avagy hozzájárulása a konkludens tényekből alaposan következtethető. (Curia P. 2540/1925. sz.)

A 12 Távollévő gondnoka. Távollévő gondnokának nem tartozik a hatáskörébe az, hogy a gondnokoltja ingatlanát vagy csak ennek egy részét is elidegenítse. Az ilyen elidegenítés gyámhatósági jóváhagyással sem válik érvényessé. (P. V. 6234/1924. sz.)

A 12 Törvényes származás. Ha az apa gyermekeinek születéséről tudomással birt és a születés elteltétől számított hosszú időn át a születés törvényességét sem keresettel, sem egyébként nem támadta meg, s ebben akadályozva sem volt, a születés törvényességét az apa elhalálása után az ő jogán az oldalrokonai sem jogosultak megtámadni. (Curia P. I. sz. 1514/1924.)

A 12 Természetben való és pénzbeli tartás. Jogszabály, hogy aki természetbeni tartást élvez, az a pénzbeli tartást nem igényelhet. (Curia P. III. 472/925.)

A 22 Szülőtartás. Helyi szokás nem jöhet számba azzal az ellentétes törvénykezési gyakorlattal szemben, mely a szülő tartását és gondozását vissztehernek nem fogadja el abban az esetben, ha ezek fedezhetők voltak a szülő vagyonának jövedelméből. (Curia P. I. 3021/925.)

A 23 Telekkönyvi nyilvánosság. Az ingatlanra jogot szerezni kívánó félnek a maga érdekében meg kell tekintenie azt a telekkönyvet, amelyben az ingatlan foglaltatik, melyre jogot kíván szerezni és ha nem tekinti meg, ennek következményeit viselni tartozik. — Ezeknek a következményeknek a lényege pedig az, hogy a telekkönyvet meg nem tekintett fél olyanakk tekintetik, mintha azt megtekintette s annak és a bejegyzések alapjául szolgáló iratoknak tartalmát ismerte volna. (Curia P. V. 594/925. sz.)

A 23 Tulajdonközösség megszüntetése. A tulajdonközösség megszüntetése csak úgy rendelhető el, hogy ez a tulajdonostársak egyikének érdekeire se járjon sérelemmel.

A vagyontársaságnak sorshuzás utján való megszüntetése a felek e részbeni megállapodásának hiányában csak úgy foghat helyt, ha annak megejtése a fennforgó körülményekre való tekintettel a részesek érdekeinek és a célszerűségnek megfelel. (Curia P. V. 6862/924. sz.)

A 23 Kisajátítás. A kisajátítást szenvedő már a kisajátítási jog följegyzésének az időpontjától, sőt már a kisajátítási terv jogerős megállapításától kezdve, ha nem is teljesen megakadályozva, de mégis nagyon lényegesen korlátozva lévén az ingatlan elidegenítésében vagy megterhelésében, azaz az ingatlan értéke fölötti rendelkezésében: — nem található törvényes alap arra, hogy az 1881 : XLI. t.-c. 25. §-a szerint irányadó *becsléskori* értékben a becslés időpontja után bekövetkezett csökkenés, az azt elhárítani nem tudó kisajátítást szenvedő terhére számítassék. (Curia P. V. 6961/1925. sz.)

A 24 Ablakszolgálat. Minthogy a tulajdonos a tulajdonával szabadon rendelkezik s ehhez képest házában ajtó- és ablaknyílásokat bárhol, tehát a háznak a szomszéd telek felé eső falán is nyithat, maga az a körülmény, hogy az alperesek házuknak a felperesek telke felé eső falán ajtó- és ablaknyílásokat tartanak, a tulajdonjog folyománya és nem szolgálat gyakorlása.

Következésképp csupán az ablakok és pinceajtó fennállása alapján a felperesek telkük szolgálatmentességének kimondását nem szorgalmazhatják, tehát az alpereseknek az ablakok és pinceajtó megszüntetésére való kötelezését nem követelhetik.

Más kérdés azonban az, hogy az ablaknyílások jogot adniak-e az alpereseknek arra, hogy azokon át a felperesek telkéről világossághoz és levegőhöz jussanak (ablakszolgálat) és hogy az alperesek a pincebejáratot a felperesek telkén való átjárással használhatják-e?

Ennek nyilvánvalóan csak a felperesek telkét terhelő ily tárgyú szolgalmi joguk alapján lehet helye. Minthogy pedig a felperesek az ajtó és ablakok fennállásával kapcsolatban telkük szolgálatmentességét vitatva, a pincebejáratnak és az ablakoknak megszüntetését követelik, ebben mint kevesebb annak a kimondására irányuló kérelem is bennfoglaltnak tekintendő, hogy az alpereseket a felperesek telke felől világosság és levegő nyelésére és a pincebejáratához a felperesek telkén való átjárásra szolgalmi jog nem illeti meg. (Curia P. I. 9/1925.)

A 26 Jelzálognál kiskorúság. Aki tudja, hogy olyan ingatlanra szerez zálogjogot, amelyre nézve az a kérdés, vajjon az anyagi jog szerint az ingatlan az adósának tulajdona, attól függ, hogy a gyámhatóság a nagykorú adós eladó által kötött szerződést a kiskorú vevő érdekében jóváhagyja-e, annak zálogjoga a gyámhatósági jóváhagyás bekövetkezése esetén érvénytelen. (Curia P. I. 594/925.)



B) Hiteljog.

B 004 **Segédszemélyzet. Nyugdíjvalorizáció.** Nyugdíjértékelésnél nem feltétlenül irányadó, pusztán figyelembe veendő szempont az, hogy mily fizetést élvezett volna a nyugdíjas, ha a valorizáló ítélet idején ment volna az általa betöltött munkakörrel és szolgálati idővel nyugalomba. (P. II. 4593/1925. HJ. Dvtv. XIX. 6.)

B 004 **Segédszemélyzet. Nyugdíjvalorizáció.** A nyugdíjat oly mértékben kell átértékelni, hogy egyrészt a nyugdíjas létfenntartásához számottevően hozzájáruljon, másrészt a munkaadóra se legyen elviselhetetlen és anyagi romlást okozó. (In concreto 80%.) (P. II. 5086/1925. sz.)

B 004 **Segédszemélyzet. Nyugdíjvalorizáció.** Nyugdíjintézet adminisztratív szerv: a vállalat közvetlenül felelős. (P. II. 3981/1925. sz.)

B 004 **Segédszemélyzet. Nyugdíjvalorizáció.** A m. kir. Curiának állandóan követett gyakorlata szerint az oly nyugdíjintézet, amelyet valamely részvénytársaság alkalmazottainak majdan nyugdíjjal ellátása céljából létesít, a társaságtól külön álló s ekként önálló jogi személynek rendszerint nem tekinthető.

Ha az alapszabályok szerint úgy a vagyon kezelése, valamint a szervezeti szabályok megtartására nézve az alperes közvetlen és döntő befolyást gyakorol, ezen intézkedések tartalmából okszerűen következik, hogy a nyugdíjintézet az alperes részvénytársasággal közvetlen szervi kapcsolatban áll és hogy az lényegileg az alperesnek szintén az üzleti körébe vágó teendők végzésére szerveztetett, következkéskép még ha az alperesi nyugdíjintézet alapszabályainak egyes vonatkozásainál fogva önálló jogi személynek is lenne tekinthető, ez által az alperesnek tisztviselőivel szemben ezek nyugdíj igényeért vállalt közvetlen felelőssége a nyugdíjintézet létesítésével még kizárva nincs. (P. II. 4541/1925. sz.)

B 004 **Segédszemélyzet. Javadalmazás.** Nincs oly jogszabály, mely a főnököt a koronaromlással arányos béremelésre kötelezné. (P. II. 7118/1925. sz.)

B 004 **Segédszemélyzet. Határozott tartamu szerződés.** Határozott tartamu alkalmaztatási szerződés lejárat előtt jogos ok nélkül felbontatván, a munkavállaló abból eredő kárát érvényesítheti, hogy hasonló javadalmazásu alkalmazást saját hibáján kívül nem kaphatott. A kártérítés mérve a szerződésben előre is meghatározható. (P. II. 5048/1925. sz.)

B 004 **Segédszemélyzet. Felmondási idő.** Egy évi felmondási idő oly alkalmazottnak jár, akinek magasabb képzettsége, vezető hatásköre s ennek megfelelő magasabb díjazása van. (P. II. 7188/1925. sz.)

B 004 **Segédszemélyzet. Nyugdíjvalorizáció.** Az átértékelés mérve nem történhetik valamely számítási művelet szigorú dedukciójával, hanem a Pp. 271. §-ának megfelelőleg az összes körülmények közvetlen számbavételével. (P. II. 5186/1925. sz.)

B 004 **Segédszemélyzet. Nyugdíjvalorizáció.** Felemelt nyugdíj a kereset benyújtása előtti időre csak akkor jár, ha felperest igénye érvényesítésében elháríthatatlan akadály gátolta. (P. II. 1690/1925. és 1688/1925. sz.)

B 05 **Fuvarozás. Vasut.** Késedelmes elintézés miatt igénynek 30%-os valorizációja vasuttal szemben. (P. IV. 3058/1925. sz. Ker. J. 1926. 1. 18. sz.)

B 05 **Fuvarozás. Vasut.** Az 1923. XXXIX. t.-c. 8. §-ának kedvezményes rendelkezése nem zárja ki a vasut elleni valorizációt. (P. IV. 7136/1925. sz. Ker. J. 1926. 2. 30. sz.)

B 05 **Fuvarozás. Vasut.** A vasut vétkes gondatlansága folytán beállott kár a mai teljes értékben fizetendő vissza. (P. IV. 6362/1924. H.J. Tára. VII. 4. sz.)

B 05 **Fuvarozás. Elveszés. I.** A kereskedelmi meghatalmazott nincsen jogosítva, hogy munkaadója nevében külön felhatalmazás nélkül a fuvarozás közben elveszett áruért nyújtandó kártérítésről a címzettet (munkaadóját) kötelező hatállyal lemondhasson.

II. A Vűsz. 79. §. (10.) bek. értelmében az áru kiszolgáltatásánál az átvétel elismerésén kívül további nyilatkozatot követelni nem szabad.

III. A helytelen bevallás a Vűsz. 96. §-a szerint csakis abban az esetben zárja ki a vasut kártérítési felelősségét, ha az áru a szállításból ki van zárva vagy csak feltételesen szállítható. (P. IV. 2017/1923. H.J. Tára VII. 23. sz.)

B 09 **Alkuzsi üzlet. Jutalék.** A közvetítés üzletszerű, ha az jutalékkötéssel történt és pedig akár rendszeresen, akár egyetlen esetben. (P. VII. 3897/1925. Ker. J. 1926. 2. 36. sz.)

B 010 **Alkalmi egyesülés. I.** Az alkalmi társak közül az, aki az ügylet kötésében részt nem vesz s arra sem adott megbízást, hogy az eljáró részes tag az ügyletet az ő nevében kösse meg, az alkalmi egyesülés tárgyára nézve részvétele arányában külön tulajdönt nem szerez.

II. Az ügyletet vivő alkalmi társ e tisztéből folyólag ellenkező megállapodás hiányában feljogosítottak tekintendő arra, hogy a közös ügylet tárgyáról s nevezetesen annak az alkalmi társak által szándékolt értékesítéséről is saját belátása szerint, a másik, illetve a többi alkalmi társnak megkérdezése és hozzájárulása nélkül is intézkedjék, míg a többi alkalmi társnak, amint már említve lőn, a K. T. 62. §-ának utolsó bekezdése értelmében csak ahhoz van joga, hogy a közös ügyletet vivő társtól az ügylet befejezése, illetve lebonyolítása után számadást s ameny-nyiben az ügyletet vivő társ az értékesítés, illetve az ügylet lebonyolítása körül nem a rendes kereskedői gondossággal járt el, az ebből származó kár megtérítését követelje. (P. IV. 4198/1924. sz.)

B 013 **Részvénytársaság. Részvényes megtámadási joga.** Megtámadható az alaptőke fölemelését tárgyazó közgyűlési határozat, ha a közgyűlés arra hatalmazza fel az igazgatóságot, hogy az új részvényeket tetszés szerint értékesítse és az alapszabályoknak az alaptőkére vonatkozó rendelkezéseit ekként tetszése szerint módosítsa. (P. IV. 1244/1924. HJ. Tára VII. 12. sz.)

B 013 **Részvénytársaság. Részvényes megtámadási joga.** Megtámadható a közgyűlési határozat, ha a jegyzőkönyv — bár pótolhatólag — hiányos, mert a közgyűlés alakszerűségének megítélésére egyedül a betérjesztett jegyzőkönyv és mellékletei szolgálhatnak, a jegyzőkönyv utólagos kiigazításának helye nem lehet. (P. IV. 549/1925.)

B 013 **Szövetkezet. Közgyűlés megsemmisítése.** Közgyűlési határozat megsemmisítendő, ha a szavazás szabálytalan. (P. IV. 242/1924. HJ. Tára VII. 13. sz.)

B 014 **Szövetkezet. Szövetkezet bejegyeztetése előtt nem létezőnek lévén tekintendő, az általa kötött ügylet joghatálytalan.** (P. VII. 3409/1925. HJ. Dtv. XIX. 10. sz.)

C) P e r j o g.

C 00 **Hatáskör adóvámgabona szolgáltatása iránt ügyben.** Az adóvámgabona szolgáltatása közjogi jellegű tartozás, annak megállapítása, fennállása és ezzel összefüggő kérdések körül való döntés a 26.100/1924. K. é. m. rendeletre való tekintettel is, a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik. (Curia 1926. I. 8., P: II. 3965/1925/8. sz.)

C 00 **Illetékesség ingatlannak dologi jogtól mentessége iránti perben** (Pp. 39. §.) Az 1911. I. t. c. 39. §-a az ingatlan fekvése szerint illetékes bíróság kizárólagos illetékességét nem az ingatlan tehermentesítését, azaz azt tárgyazó perekre nézve állapítja meg, hogy

valamely fél, a teher kitörlése iránt vállalt kötelezettségénél fogva köteles az ingatlant az azt *terhelő* dologi jogtól vagy dologi teherrel *mentessé tenni*, — minő a jelen per, — hanem az ingatlannak dologi jogtól, vagy dologi teherrel *mentességét* tárgyzó, vagyis azt tárgyzó perekre nézve állapítja meg az ingatlan fekvése szerinti bíróság kizárólagos illetékességét, hogy az ingatlan *mentes* valamely vitás dologi jogtól vagy dologi teherrel, — vagyis, hogy az ingatlant a vitás dologi jog vagy dologi teher az anyagi jog szerint a valóságban *nem terheli*.

A tehermentesítés iránt vállalt szerződéses kötelezettség, tehát nem dologi, hanem kötelmi igény teljesítését tárgyzó keresetre vonatkozóan az elsőbíróságnak azon a körülményen alapuló illetékességét, hogy alperesek az elsőbíróság területén laknak, nem szünteti meg sem az a körülmény, hogy a tehermentesítendő ingatlan Berlinben, tehát külföldön van, sem pedig az, hogy alperesek a tehermentesítést Berlinben kötötték. (Curia 1925. XII. 17. P. V. 4538/1925. 9. sz.)

C 00 Cselédszerződés. Hatáskör. Annak a kérdésnek eldöntésében, vajjon a szolgálat fejében követelt díjazás cseléd-bér-e s hogy ehhez képest a követelés érvényesítése a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik-e, nem az a döntő, hogy a fél a szolgálatot miképpen minősíti, hanem az, hogy a szolgálat, amelynek ellenértékét követeli, olyan szerződéses viszonyt a keretébe esik-e, aminő viszonyt a törvény minősít gazda és cseléd közti jogviszonynak.

Nincs cselédszerződés, ha a felek sem a szolgálati idő tartamára nézve meg nem állapodtak, sem a szolgálati viszonyt felmondó idővel nem korlátozták, hanem csak a szolgálatadó a szolgálatok megjutalmazását helyezte kilátásba. (1924. XI. 10. H. B. 46. sz. P. Tkjog Tára VII. 8. sz.)

C 02 Elkülönített végítélet. Társasági szerződéseken épült ugyanazon jogviszonyból származó, egy eljárásba egyesített két kereset, egymással szoros összefüggésben van. Ennek a ténynek pedig a Pp. 387. §-a alapján jogi folyománya, hogy a felebbezési bíróság az érintett §. által biztosított jogánál fogva a kereset s viszontkereset fölött való elkülönített döntést megengedhetőnek nem találta. (Curia 1925. XI. 5. P. II. 2814/1925/18. sz. P. Tkjog Tára VII. 21. sz.)

C 02 Büntető ítélet jogereje polgári perben. Az alperesek azt vitatják ugyan, hogy az idegen valuta vagy deviza vételére vonatkozó megbízásadás, a 6700/1922. M. E. sz. rendelet szerint tiltva van és e részben a devizaközpontnak mellékelt szakvéleményére hivatkoznak. Azonban ez a szakvélemény helytálló volta esetére sem jöhet figyelembe, mert a m. kir. pénzügyminiszterium, mint a kérdés elbírálására illetékes büntető hatóság ítélete azon az alapon mentette fel a felperest a vád alól, mert a vád alapjául szolgáló tény a 6700/1922. M. E. számú rendeletbe nem ütközik. Ez a döntés pedig a polgári bíróságot is kötelezi. (Curia 1925. XI. 26. P. VI. 5592/1925/29. sz. P. Tkjog Tára VII. sz. 23.)

C 02

Ellentmondás. (Pp. 441.; 460. §§.) A Pp. 441. §-ának első bekezdése értelmében az újabban kitűzött hatánap perfelvételi hatánapnak volt tekintendő, s az alperes meg nem jelenése folytán ekkor hozott mulasztási ítélet ellen a Pp. 460. §. első bekezdése értelmében ellenmondásnak volt helye.

Nem változtat ezen az állásponton a Pp. 460. §-ának 2. bekezdésében foglalt rendelkezés, mert az alperes az első perfelvételi tárgyaláson szabályszerű képviselő hiányában (Pp. 96. §.) megjelenőnek nem volt tekinthető, ez következik a Pp. 99. §-ában foglalt abból a rendelkezésből, hogy a bíróság az esetben, ha a fél a tárgyaláson ügyvéd nélkül jelent meg, a tárgyalást azzal a figyelmeztetéssel halasztja el, hogy őt, ha az újabb tárgyaláson ügyvéd nélkül jelennek meg, „meg nem jelenőnek” fogja tekinteni.

Jelen esetben tehát az alperes csak az utóbbi elhalasztott tárgyaláson volt meg nem jelenőnek tekintendő, s a meg nem jelenés jogkövetkezményeként ekkor hozott mulasztási ítélet ellen a fentebb már hivatkozott Pp. 460. és 441. §-ainak egybevetett értelme szerint ellenmondásnak volt helye. (Curia 1925. XI. 19. P. V. 2054/1925/18. sz.)

C 02

Közbenszóló Ítélet. A Pp. 391. §-a egyebek közt akként rendelkezik, hogy a bíróság a követelés alapja és mennyisége szerint elkülöníthető vitáknál az alap fennállását közbenszóló ítélettel előzetesen megállapíthatja.

Ebből a rendelkezésből következik egyfelől az, hogy az alap fennállásának közbenszóló ítélettel való előzetes megállapítása helyet csak akkor foghat, ha vitás a követelésnek nemcsak a mennyisége, hanem egyúttal az alapja is; viszont hogy abban az esetben, ha az alapot is vitássá tették a peres felek s annak fennállását a bíróság közbenszóló ítélettel akarja eldönteni, az ítéletnek ki kell terjednie mindazokra a vitás kérdésekre, amelyek a követelés alapjának fennállását kétséges és az előzetes döntést megokolttá tették, — vagyis, ha a bíróság az alap fennállása felől előzetesen közbenszóló ítélettel határoz, nem hagyhatja többé fenn a végítéletre a követelés alapjára vonatkozó jogvita valamely részének az eldöntését. (Curia 1925. XI. 17. P. I. 6641/1924/36. sz.)

C 2

Telekkönyv. Bekebelezés. Felebbvitel. (Tkvi rtts. 145. §.) I. A kisajátító eljárásban általában a „d...i zsellérek” ellen hozott határozat alapján nincs helye telekkönyvi bekebelezésnek, ha a telekkönyvben az ingatlan tulajdonjoga nem ugyane módon megjelölt s jogi személyt alkotó alakulat, hanem az egyes zsellérek, mint társ tulajdonosok nevében van.

II. Ha az első fok bekebelezést, a második fok pedig csak előjegyzést rendel el, a másodfoku határozat az első fokuval mégis egyhangzó az előjegyzés megengedése tekintetében, miért is ilyen esetben e részben a további felfolyamodást, mint kizártat, vissza kell utasítani. (Curia 1925. XI. 5. Pk. V. 465/1925/6. sz., P. Tkjog Tára. VII. 2. sz.)

C 4 **Ügyvédi díj.** Az ügyvédet saját felével szemben megillető díjak és kiadások összege fölött dönteni hivatott bíróság a megállapításban ügyvédi díjszabásokhoz nincs kötve, hanem ezektől függetlenül mérlegeli azokat a körülményeket, amelyek a díjak megállapításában irányadók. Az állandóvá vált értékű pénzben megítélt díjak a megítélés idejében mutatkozó magasabb perértékek figyelembevételével vannak kiszámítva, ami lényegében és eredményében az ártérkeléssel egyet jelent, tehát 5%-nál nagyobb kamatnak megítélését a felebbezési bíróság az 1923 : XXXIX. t.-c. 3. §-a alapján helyesen mellőzte. (Curia 1925. XII. 1. P. VI. 833/1925/24. sz., P. Tkjog Tára VII. 24. sz.)

C 5 **Bérhelyiség kiűritése. Hatáskör.** A lakáshivatalnak igénybevételt rendelő határozata alapján elfoglalt helyiségek kiűritésének fogantatása közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (1924. XII. 15. H. B. 87. sz., P. Tkjog Tára. VII. 11. sz.)

C 6 **OFB. hatásköre az 1920:XXXVI. t.-c. életbelépte előtti időből folyamatban lévő ügyekben.** Az ingatlanok forgalmának ideiglenes szabályozásáról 5200/1919. M. E. sz. a. kibocsátott kormányrendelet 5. §-a alapján az ingatlanok a földmívelésügyi miniszter által megjelölt egyénnek leendő átengedése tárgyában keletkezett ügyek, joghatásukra és érvényesítésük módjára nézve azonosak az 1920. évi XXXVI. t.-c. és az 1924. évi VII. t.-c. alapján az állam elővásárlási jogának gyakorlása folyamán keletkezett ügyekkel, mert az előbbi törvény végrehajtása tárgyában 60.000/1921. F. M. sz. a. kibocsátott rendelet 260. §-a szerint a törvény a kihirdetésekor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazást nyer s ugyanígy rendelkezik az 1924. évi VII. t.-c. 28 §-ának első bekezdése is

Kétségtelen tehát, hogy még az 5200/1919. M. E. sz. rendelet hatálya alatt keletkezett, azonban még ez ideig be nem fejezett, jelen ügyben is alkalmazandók az 1920. évi XXXVI. és 1924. évi VII. t.-c.-nek s az ezek végrehajtása tárgyában 60.000/1921. F. M. sz., illetve 5500/1924. M. E. sz. rendeleteknek ide vágó rendelkezései.

Minthogy pedig az 1924. évi VII. t.-c. 6. §-ának utolsó előtti bekezdése szerint az államot illető elővásárlási jog gyakorlásával kapcsolatosan felmerülő minden vitás kérdésben — tehát abban is, hogy a szerződésben csak koronaértékben meghatározott vételárnak a pénz vásárló erejében bekövetkezett változás folytán az elővásárlásról szóló nyilatkozat keltekor, szemben a szerződésnek megfelelő esedékesség időpontjával, mekkora összeg felel meg, — az Országos Földbirtokrendező bíróság dönt. Az 5500/1924. M. E. sz. rendelet 8. §-ának 3. bekezdése értelmében, amennyiben az államot illető elővásárlási jog gyakorlásával kapcsolatosan a rendszer bíróság előtt — amely alatt ebben a vonatkozásban a telekkönyvi hatóság is értendő — merül fel vitás kérdés, az köteles az iratokat döntés végett az Országos Földbirtokrendező Bírósághoz áttenni. (Curia 1925. XII. 17. Pk. V. 7137/1925/45. sz.)

C 6 **Kishaszonbérletek meghosszabbítása. Hatáskör.** Kishaszonbérletek meghosszabbítása kérdésében hozott határozatok végrehajtása a közigazgatási bizottság gazdasági albizottságának, illetőleg az Országos Földbirtokrendező Biróságnak a hatáskörébe tartozik. (1924. XI. 10. Hb. 48. sz. P. Tkjog Tára. VII. 9. sz.)

C 6 **O. F. B. hatásköre.** Az államot illető elővásárlási jog gyakorlására megszabott törvényes határidő megtartásának kérdésében a végleges döntés joga a telekkönyvi hatósággal szemben az Országos Földbirtokrendező Biróság hatáskörébe tartozik. (1924. XI. 10. H. B. 45. sz., P. Tkjog Tára. VII. 7. sz.)

C 7 A tőzsdebiróság törvényszerűen kikötött hatásköre kiterjed az ügylet kiegészítését és biztosítását tartalmazó és új ügyletkötésnek nem minősíthető utólagos megállapodásból eredő peres kérdésre is. (Curia 1925. XI. 20. P. VII. 3448/1925/10. sz., P. Tkjog Tára VII. 20. sz.)

C 8 **Eljárás felfüggesztése a 9590/1922. M. E. sz. rend. alapján.** Hivatalból vizsgálandó körülményként elbíráta és érdemben alaptalannak találta a m. kir. Curia az alperes részéről az eljárásnak a trianoni békeszerződéssel összefüggő egyes pénzkövetelések bírói érvényesítésének felfüggesztése tárgyában kibocsátott 9590/1922. M. E. sz. rendelet alapján felfüggesztése iránt a felülvizsgálati eljárásban előterjesztett kérelmet, mert a dolog természetéből, de a felhívott rendelet 1. §-ának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés értelemszerű alkalmazásából is következik, hogy az idézett rendelet alapján csak az oly bírói eljárást kell felfüggeszteni, amely az előtt a bíróság előtt, amelynél folyamatba tetetett, a fennálló jogszabályok szerint megindítható, illetve a per megalapítható. Minthogy azonban az adott esetben a per illetékesség hiánya miatt megalapítható nem volt és ez okból a per érdemi vizsgálata nélkül a felpereseket keresetükkel el kellett utasítani, nyilvánvaló, hogy a nem illetékes bíróság előtt indított eljárás felfüggesztésének sincs a hivatkozott rendelet alapján helye. (Curia 1925. XI. 19. P. IV. 3016/1925./11. sz.)

C 8 **Illetékesség az Ausztriával kötött jogsegélyszerződés alapján.** Az 1914 : XLII. t.-c.-ben foglalt s a magyar királyi igazságügyminiszteriumnak 1922. július 11-én 23.551/1922. I. M. az. értesítése szerint hatályában ma is fennálló nemzetközi szerződés 3. cikkének 8. pontja szerint végrehajtást szenvedő, mint kereskedő ellen a végrehajtató bejegyzett kereskedő az üzlete körében történt eladásból származó követelését az utolsó megrendeléstől számított 2 éven belül telephelyének bírósága előtt is perelheti; következésképpen végrehajtató követelését Bécsben az ott székhellyel bíró bíróságnál perelhetette. (Curia Pk. V. 176/1926/8. sz.)

ESETTÁR.

A) Magánjog.

A 10 **Elhagyásra való jogos ok.** Az állandó birói gyakorlat szerint, annak a kifogásnak az érvényesítését, hogy az alperes az életközösséget jogos okból szakította meg, nem szünteti meg a Ht. 83. §-ában megállapított időmulás. Ennek lefolyása, a törvénynek idézett szakasza szerint, csak annak állja az útját, hogy a házassági életközösség helyreállítására birói határozattal kötelezett fél a házasság felbontását kérhesse annak a bontó oknak az alapján, amelyet a távozás jogosságának a megállapítására felhozott. (Curia P. III. 1703/1925.)

A 10 **Elvált nő névviselési joga.** Az, hogy az elvált nő volt férjének nevét is viselhesse, csak a nem vétkes nőnek a törvény által adott kivételes természetű jogosítvány.

A nő e jog igénybe vétele esetén volt férjének nevét a házasság felbontása után is megbecsülni tartozik.

Abban az esetben, ha a bontó ítéletben férje nevének viselésére feljogosított nő utóbb a volt férje nevének viselésére érdemtelenné vált, a volt férj, akinek jogi érdekeit ily esetben a névviselés sérti, jogosítva van kérelmezni azt, hogy volt-felesége az ő nevének viselésétől eltiltassék (Curia P. III. 6417/1924.)

A 10 **Nemi fertőzés megbocsátása.** A házassági életközösség megszűnésének időpontjában is fennállott fertőzés ténye nem tekinthető megbocsátottnak azzal, hogy az egyik házastárs a másik házastárral az ettől kapott nemibetegségének tudatában egyideig együttélt és megfertőztetését tűrte. (Curia P. III. 2529/1925. Mjog Társ, 1926. 3. sz.)

A 10 **Megegyezés hűtlen elhagyásnál.** A m. kir. Curia ítékezésében megnyilvánult állandó birói gyakorlat szerint a két fél megegyezésén alapuló különélés és az elválásra vonatkozó megegyezés esetében a H. T. 77. §. a) pontjában meghatározott bontó ok csakis akkor valósul meg, ha a birói uton visszahívó fél az életközösség visszaállítására irányuló kére em beadása előtt a másik felet a házastársi

életközösség visszaállítására magánuton felhívta s ez által a maga részéről a jogi hatályt nem eredményező különélést megszüntetni célozván, a felhívott fél a magánfelhívásnak eleget nem tett és a különélés ezt követőleg még legalább 6 hónapig tartott. Ily esetben az életközösség felvételét nem lehet bírói felhívással közvetlenül szorgalmazni, mert csak a magánfelhívásnak eleget nem tevő fél különélése tekinthető indokolatlannak. (Curia, P. III. 5119/1925.)

A 11

Közszerzeményi igény tényleges különélés esetén. A m.

kir. Curia 41. sz. döntvénye szerint a házasság tartama alatt egyik házastársnak nincs joga a másik házastárs ellenében a közszerzemény megosztását vagy biztosítását követelni, mert a közszerzeményhez való jog csak az egyik házastárs halála vagy a házassági kötelék felbontása után érvényesíthető.

Ez a szabály azonban a döntvény indokolása szerint nem terjed ki arra az esetre, amidőn a házaspár egymástól már tényleg elváltak és közöttük a válóper, amelyben a közszerzemény megosztása is követelhető, már folyamatban van.

Amennyiben a házaspár között a bontóper már folyamatban van, bármelyik házastárs külön keresettel is érvényesítheti a közszerzeményhez való igényét, s ebben az esetben a kereset elutasításának időelőttiég okából helye nincs, a per lefolytatható, bizonyítás felvehető, ítéletnek azonban a bontóper jogerős elintézéséig helye nincs. (Curia, P. I. 2969/1925.)

A 11

Hozomány ígérese. Jogszabály, hogy a kiházasítás éppen

ugy, mint a hozomány önkéntes adomány, azonban az ezek adása iránt tett ígéret kötelező érvénye a szülők vagy más harmadik személyekkel szemben külön alakszerű feltételektől függővé téve nincs és oly kötelmi jogviszonyt állapít meg, amelyből folyóan az ígéret vevő az ígéret tárgyát bírói úton is jogosult követelni. (Curia P. III. 1509/15.)

A 11

Különvagyon. Ha a házastársak a házasság tartama alatt

általuk vett ingatlan tulajdonjogát akár természetben, akár eszmei hányadrészben megosztották s a tulajdonjog javukra ennek megfelelően telekkönyvileg is bekebeleztetett, a megosztás szerint a nőnek jutott rész vagy hányad a nő külön vagyonává válik, amelynek tulajdona és hasznai fölött a rendelkezési jog a nőt illeti meg; s abban az esetben is, ha a nő az ő részének a kezelésével a férjet bizza meg, ez a rendelkezési jogot csak az általa ténylegesen kezelt ingatlan jövedelmére szerzi meg, ellenben az általa ténylegesen nem kezelt ingatlanrésznek a birtoklásából folyóan harmadik személy ellen támasztható követelés érvényesítésére csak a nő jogosult. (Curia, P. VI. 3444/1925.)

A 12

Ideiglenes nőtartás. A feleségnek vagyona után jövedelme

ezuttal még nincs; az a körülmény pedig, hogy egy idő óta cselédi minőségben való szolgálata után a megélhetését biztosító kere-

settel bír, nem szolgálhat indokul arra, hogy a nem vitásan teljesen munkaképes férj a nőtartás fizetése alól teljesen felmentessék, nem pedig azért, mert a házasság felbontásában nem vétkes és a kisbirtokosok társadalmi osztályához tartozó nő nem kényszeríthető arra, hogy a hasonló társadalmi osztályu férje oldalán élvezett helyzetének semmiképp sem megfelelő cselédi szolgálattal szerezze meg azt a tartást, amely a felhívott törvényszakasz érte lmében a vétkes férjet terheli. (Curia, P. III. 1894/1925.)

A 12

Ideiglenes nőtartás. A feleségnek az a magavisele, amely szerint férjét gyermekei segítségével a lakásból hiányos öltözetben kilökte, abban az esetben sem volna menthető, ha valóán bizonyulna is, hogy alperes a családja eltartásához elegendő pénz a felperesnek nem adott.

Annál a jogszabálynál fogva pedig, amely szerint tartásdíj követelésére csak az a nő jogosult, akit férjével szemben vétkesség egyáltalán nem terheli, — helyes a felebbezési bíróságnak az a jogi döntése, mellyel a feleséget ideiglenes nőtartásdíj iránt támasztott igényével elutasította. (Curia, P. III. 7037/1925.)

A 12

Apóst terhelő nőtartási kötelezettség. Jogszabály, hogy a nő rendszerint csak a férjétől követelhet tartást. Mégis oly esetben, midőn az önálló vagyonnal nem bíró fiu az apai házhoz, az apai vagyonba, az apa beleegyezésével viszi nejét férjhez és a fiu tevékenységét az apai vagyon megmunkálásában érvényesíti, másfelől pedig az önhibáján kívül különélésre kényszerített nő vagyontalan és keresetképtelen, a férj apját is terheli a fia nejének ideiglenes nőtartás iránti kötelezettsége.

Az apának ez a kötelezettsége a fiu tartási kötelezettségének megszűntével szintén megszűnik. A férj tartási kötelezettsége a férj halálával megszűnik akkor, ha a nőnek özvegyi joga van.

Az özvegy nő férjének atyjától özvegyi tartást csak akkor követelhet, ha vagyontalan és keresetképtelen s ha az önálló vagyonnal nem bíró férj az apai házhoz, az apai vagyonba, az apa beleegyezésével vitte feleségét és az apa háztartásában és gazdaságában a férj haláláig tevékenységet és közreműködést fejtettek ki. (Curia, P. III. 2722/1925.)

A 38

Kártérítés korlátozása jogellenes magatartásra. A tárgyi felelősség esetein kívül kártérítésre méltányossági alapon is csak az kötelezhető, aki másnak a jog által védett érdekét jogellenesen sértette meg. (Curia, P. VI. 557/1925. Mjog Tára, 1926. 3. sz.)

A 38

Kártérítés nem helyettesíthető dologért. A birói gyakorlatban állandóan követett jogszabály, hogy a kártérítést rendszerint pénzben kell szolgáltatni.

Ebben a tekintetben nincs eltérés aszerint, hogy a kár helyettesíthető vagy nem helyettesíthető dologon történt. (Curia, P. V. 5840/1924. Mjog Tára, 1926. 3. sz.)

A 38 **Közvetett károkozás.** A kártérítési felelősség azt is terheli, aki a kártokozó cselekményt közvetlenül nem maga követte el ugyan, de annak véghezvitelére utasítást adott.

Az a körülmény, hogy a meghagyást a harmadik személy teljesíteni nem tartozott volna, azt, aki az utasítást adta, nem mentesíti. (Curia, P. VI. 368/1925.)

A 38 **Balesetjáradék érvényesíthetősége.** A keresőképeség elértétől kezdve a sérült jogosan követelhet kártérítést munkaképességének csökkenése címén s a követelésnek a jelzett időponttól a kereset beadásáig terjedő időre való megítélésének nem lehet akadálya, hogy a kereset később, körülbelül két év múlva lett beadva; mert a követelés az elévülési időn belül bármikor érvényesíthető és az érvényesítésig terjedő időre vonatkozólag a lemondás nem vélelmezhető. (Curia, P. VI. 3217/1925.)

A 38 **Kárenyhítés kötelezettsége.** Jogszabály, hogy a felmerült kár enyhítésében a károsult is közreműködni tartozik. A fellebbezési bíróság ítéletében pedig meg van állapítva, hogy felperes jó módú gazdaember, 12 hold ingatlana, belsősége, bérlete és fuvarozásból napi 30.000 korona jövedelme van, módjában állott tehát az elhullt lovat 8 nap alatt legkésőbbben pótolni. (Curia P. VI. 962/1925. sz.)

A 38 **Baleseti kártérítés.** Minthogy a kiskorú felperes tanító pályára készül, a balesetből reá előreláthatólag semmi kár nem is fog hárulni, mert hivatását mutatoujja utolsó percének merevsége dacára is minden hátrányos befolyás nélkül el fogja tudni látni, ennél fogva kártérítést keresőképeség csökkenése címén nem követelhet.

Ezek szerint a felperes által szenvedett baleset az ő keresőképeségét nem befolyásolja s arra a jövőben sem fog hátrányos befolyást gyakorolni. Az a körülmény pedig, hogy felperes esetleg kertmiveléssel is kénytelen lesz foglalkozni s ebben sérülése hátrányos lesz, ez mint a jövő eshetősége a tárgyi alappal nem bíró puszta lehetőség, kártérítés megállapítására okul nem szolgálhat. (Curia, P. VI. 2506/1925.)

A 39 **Kármegosztás és objektív felelősség.** A bírói gyakorlat szerint tárgyi felelősség esetén a kár megosztásának nincs helye.

A 39 **Munkaadó kártérítési kötelezettsége és munkásbiztosítás.** A felperes elhalt férje a munkaadó megbízásából, az üzem érdekében végzett szolgálat közben vesztette el életét.

Figyelemmel arra, hogy az adott esetben és helyzetben nyilvánvaló volt, hogy a megbízás teljesítése életveszéllyel jár, a bekövetkezett esemény az 1907. évi XIX. t.-e. szempontjából balesetnek minősül, melynek bekövetkezése esetére, a törv. 9. §-a alapján, az alkalmazott bizto-

sitottnak tekintendő. Minthogy pedig az, hogy a felperes elhalt férje, a megbízás teljesítésére önként vállalkozott és hogy a megbízás teljesítése rendes munkakörén kívül esett, az 1907. évi XIX. t.-c. alkalmazhatóságának szempontjából közömbös;

minthogy továbbá az irányadó tényállás szerint, az alperest a felperes elhalt férjét ért baleset körül vétkenesség vagy gondatlanság nem terheli és oly egyéb körülmények sem forognak fenn, melyek alapul szolgálhatnának arra nézve, hogy az alperessel szemben, a vétlen károkozásra vonatkozó szabályok alkalmaztassanak: a fellebbezési bíróság a kereset elutasításával anyagi jogszabályt nem sértett. (Curia, P. VI. 2246/1925.)

A 39 **Fertőzésért való felelősség.** A ragályos betegségben szenvedő a törvény által neki megengedett cselekvési körben harmadik személlyel történt érintkezése folytán bekövetkezett ragályozásért és az abból származott kárért kártérítésre méltányosság alapon sem kötelezhető abban az esetben, ha az érintkezés az ugynevezett lappangási idő alatt akkor történt, mikor a betegség természeténél fogva s nem gondatlanságból a betegnek a betegségről és annak ragályosságáról tudomása nem volt; mert a tárgyi felelősség esetein kívül kártérítési méltányossági alapon is csak az kötelezhető, aki másnak a jog által védett érdekét jogellenesen sértette meg. A betegségről annak természeténél fogva s nem gondatlanságból tudomással nem bíró személynek másokkal a törvény által neki megengedett cselekvési szabadság körében történt érintkezése pedig jogellenesnek nem minősíthető. (Curia P. VI. 667/1925. sz.)

A 39 **Szülők felelőssége.** Minthogy a kiskorúak feletti felügyeletet a szülők együttesen hivatottak s kötelesek is gyakorolni (1877: XX. törvénycikk 10. §.), a szülői felügyeletet igénylő s anélkül hagyott kiskorú gyermek által elkövetett károsító tényért mindkét szülő is felelősséggel s a felelősségből kifolyólag kártérítéssel tartozik. (Curia P. VI. 1656/1925. sz.)

A 40 **Törvényes öröklési kapcsolat.** Jogszabályaink értelmében a szülő által még életében az örökrészre nézve kielégített gyermek úgy tekintendő, mintha az öröklési kapcsolatból kiesett volna. (Curia P. I. 6625/1924. sz.)

A 40 **Özvegyi jog korlátozása.** Az özvegy, amennyiben özvegyi jogának megnyíltakor a hagyatéki vagyont birtokában tartja, annak birtokában maradhat, tehát az egész vagyon hasznait élvezheti mindaddig, míg özvegyi jogának ezt a terjedelmét jogerős ítélet nem korlátozza.

Ez a jog az imént jelzett megszorítás bekövetkezéséig megilleti a birtokban levő özvegyet akkor is, ha az örökhatágyó az özvegyi jogot

végrendelettel korlátozta és az özvegy a végrendelet intézkedését nem fogadja el. (Curia, P. I. 7814/1925.)

A 40 **Betudás.** A gyermeket szülőivel szemben a törvénynél fogva tartási kötelezettség csak azok vagyontalansága esetén terheli.

Ebből a dolog természete szerint következik, hogy ha a szülő az által lett vagyontalanná, hogy vagyonát gyermekének ajándékozta, a gyermek az általa az ajándékba kapott vagyon jövedelmén felül kiszolgáltatott tartást az ajándékozott vagyon értékébe visszteherként kikötés nélkül is beszámíthatja. Ugyanez áll a temetési költségre is. (Curia P. I. 6774/1924. sz.)

A 41 **Végrendelet érvényessége.** Az 1876: XVI. t.-c. nem tartalmaz olyan rendelkezést, hogy a végrendeleti tanuk az előirt alakszerűségek betartását külön záradékban igazolják, amiből folyóan az állandó bírói gyakorlat szerint érvényesnek tekintendő a végrendelet abban az esetben is, ha az előirt alakszerűségek fennforgását a végrendelet szövege tanusítja.

Az érvényteleníteni kért végrendelet szövegében az örökhagyók kinyilatkoztatták, hogy a végrendelet az ő végakarataikat tartalmazza s hogy azt ők felolvasás és megmagyarázás után helybenhagyólag aláírták; az pedig, hogy mindez a négy végrendeleti tanu együttes jelenlétében történt, a tanuk által a végrendeletre vezetett záradékból kitűnik.

Ekként tehát a végrendelet szövegével kiegészített záradékból megállapítható lévén az 1876: XVI. t.-c. 5. §-ában megkívánt összes alakszerűségek megtartása, a végrendelet e miatt nem érvénytelen. (Curia, P. I. 4086/1925.)

A 41 **Közös és kölcsönös végrendelet.** Az állandó bírói gyakorlat szerint a közös végrendeletben a mind a két házastárs által megnevezett örökösök javára tett kölcsönös és egy mástól függő (correspondív) rendelkezés az egyik házastárs halála után a tulélő házastárs részéről többé vissza nem vonható. (Curia, P. I. 3546/1925.)

A 41 **Kötelesrésze szorítás és végrendelet érvényessége.** Jogunk szerint meg van engedve a végrendeletbe oly rendelkezés felvétele, amely szerint a végrendelező azt az örököst, aki a neki szánt juttatást el nem fogadja s arra vonatkozó intézkedés ellen kifogást tesz, a kötelesrésze szorítja.

Ha az örökhagyó a kötelesrésze való szorítással sújtja is a végrendelet megtámadását, ez a rendelkezés végrendeletet hatálytalanná még nem teszi. (Curia. P. I. 5893.)

A 41 **Záradék nélküli végrendelet.** Az 1876: XVI. t.-c. nem tartalmaz olyan rendelkezést, hogy a végrendeleti tanuk az előirt alakszerűségek betartását külön záradékban igazolják, amiből

folyóan az állandó bírói gyakorlat szerint érvényesnek tekintendő a végrendelet abban az esetben is, ha az előírt alakszerűségek fennforgását a végrendelet szövege tanúsítja. (Curia, P. I. 4086/1925.)

A 41 **Érdemtelenség.** A hagyományost, aki gondozási kötelezettségének megfelelt az örökhagyóval szemben, nem teszi a hagyományra érdemtelenné az, hogy az örökhagyó nő halála után annak férjétől gyermeke születik. (Curia P. I. 6502/1924. sz.)

A 41 **Végrendeleti tanu.** Végrendeleti tanunak csak az tekinthető, aki a végrendeletet tanu minőségben aláírta. Ennek az érvényességi kelléknek az 1876 : XVI. t.-c. 6. §-a értelmében magából az okiratból kell kitűnni és annak, hogy a végrendeletkező nevét az olvasni tudó tanuk egyike mint névaláíró aláírta, a tanuk által az okiraton kell igazoltatni. (Curia P. I. 2414/1924. sz.)

A 41 **Hagyomány kifizetésének esedékessége.** Minthogy az osztályegyezség tartalma szerint a felperesek hagyományi követelése a felperesek férjhezmenetelével nem feltételhez, hanem időmeghatározáshoz van kötve, amely bizonytalan arra nézve is, hogy egyáltalában bekövetkezik-e és arra nézve is, hogy mikor következik be; ennél fogva, mivel a felek közt e tekintetben vita van, a bíróság határozza meg, hogy mikor fizetendő ki a hagyomány.

Minthogy pedig a hagyatéki iratok adatai szerint a felperesek férjhezmenetelre alkalmas korban álló leányok és az idő a fizetésre alkalmas, a m. kir. Curia a hagyományok lejárátát és esedékességét megállapítandónak találta. (Curia P. I. 3574/1925. sz.)

A 41 **Utóöröklés és törvényes örökösödés.** A m. kir. Curianak 47. sz. polgárjogi t. ü. döntvénye szerint szülők részéről tett az a végrendeleti intézkedés, mely szerint a kiskorú gyermekükre hagyott vagyon tekintetében akként rendelkeznek, hogy e vagyon — és pedig vagy azzal a kifejezéssel „hogy a gyermek kiskorúságában beállható elhalálózása esetében”, vagy azzal a kifejezéssel „hogy a gyermek nagykorúságának elérte, vagy a leánygyermek férjhezmenetele előtt bekövetkezendő kimulta esetében” — egy megnevezett harmadik személyre szálljon, a gyermek törvényes osztályrészére ki nem terjed; következésképp a reá akként hagyott vagyon azon értéke erejéig, amely a törvényes osztályrészének megfelel, sem a gyermek végrendeletkezési jogát egyáltalán nem korlátozhatja, sem a gyermek végrendelet nélkül elhalálózása következtében beállott törvényes örökösödés akadályául nem szolgálhat. (Curia P. I. 6988/1924. sz.)

A 41 **Utóöröklés.** Amidőn a kinevezett utóörökös a végrendeletkezőnek törvényes leszármazója, ha ez az utóörökös törvényes öröklésre hivatott leszármazók hátrahagyásával az előörökös előtt hal meg; a Curia gyakorlata szerint helyébe — ha a végrendeletkező-

nek más akarata nem állapítható meg — mint hallgatólag helyettesített utóörökösök, leszármazói lépnek. (Curia P. I. 6027/1925. sz.)

A 41 **Utóöröklési jog elévülése.** Jogszabály, hogy a jog elévülése abban az időpontban kezdődik, amikor a jog érvényesíthetővé válik; az utóöröklési jog elévülését nem a végrendelkezőnek, hanem az előörökösnek elhalálozásától kell számítani. (Curia P. I. 6027/1925. sz.)

A 42 **Örökössé nevezés iránti ígért megszégése.** A fennálló törvénykezési gyakorlat szerint az, aki oly ígérattal fogad valakit magához, hogy azt örökösévé teszi, ez utóbbit kárpótolni tartozik, ha ígértét megszegve, őt eltávolítja és pedig abban az esetben is, ha a felek közt létrejött egyezményben erre az esetre előleges megállapodás nem történt (polgári jogi határozatok tára 140. sz. jogeset).

Ebből következik, hogy az alperes ugys, mint időközben elhunyt férjének a tényállás szerint való általános örököse, amennyiben ő vagy férje a megállapodástól egyoldalulag és ok nélkül eltértek s az általuk tett ss a felperes által elfogadott ígératt nem váltották be, avagy megszezték, megtéríteni tartozik a felperesnek mindazt a kárt, amely okozati kapcsolatban van a fentebbi megállapodással — és pedig tekintet nélkül arra, hogy a közöttük létrejött megállapodás szolgálati szerződésnek vagy örökösödési szerződésnek minősül-e s alakszerűleg megfelel-e a törvényes kellékeknek. (Curia, P. I. 5728/1925.)

A 42 **Szerződés felbontása örökjogban.** A kötelezettség nem teljesítése külön kikötés nélkül a szerződés felbontására nem ad jogot s a gazdasági viszonyok leromlása is az egyenlőségnek és a kölcsönös kiegyenlítésnek a családi és öröklési jogban irányadóelve alapján csak a követelés összegének méltányos felemelését, nem pedig a szerződés hatályon kívül helyezését eredményezheti. (Curia P. I. 6605/1924. sz.)

A 43 **Kötelesrész kiegészítése.** Jogszabályaink értelmében azok a kedvezményezettek, akik az örökhagyóval törvényes öröklési kapcsolatban állanak, a kötelesrészt csak a törvényes örökrészüket meghaladó juttatásuk arányában felelnek. (Curia P. I. 6625/924.)

A 43 **Ingyenesség vétele.** Családtagok között történt vagyonátruházás a kötelesrész szempontjából ingyenesnek vélelmezendő, miért is ily esetben a kötelesrészt jogosulttal szemben az átvett terhel a bizonyítás arra nézve, hogy az átruházott vagyonért ellenértéket adott. (Curia P. I. 6625/1924. sz.)

A 43 **Kitagadás.** A Hk. I. rész 52. Címének 1. §-ában felsorolt esetben az apa felserdült és törvényes kora fiát osztályra szoríthatta, ha a fiu erőszakkal vetette kezét szüliire vagy velük szemben egyéb súlyos és szembetűnő bántalmazást követett el.

Ebből, de az 52. cím 2—5. §-ainak a tartalmából is következik, hogy kitagadási okul a gyermeknek a szülővel szemben elkövetett sérelmes cselekményei közül csak a súlyosabb beszámítás alá eső, vagyis ama ténykedései tekinthetők és fogadandók el, amelyek a szülővel szemben tartozó gyermeki kegyelet durva megsértésének minősülnek önmagukban is.

Egyébként pedig a kitagadás jogosságát s illetve azt, hogy mi tekintendő súlyosabb beszámítás alá eső kegyeletsértésnek, esetenként a fennforgó körülmények figyelembe vételével kell eldönteni. (Curia P. I. 1789—1925.)

A 43

Ajándékozás és kötelesrész. Az a kérdés, hogy az örökhagyó korábbi ajándékozása a törvényes osztályrészre jogosult kötelesrészét sérti-e és hogy ennek folytán a törvényes osztályrészre jogosultat kötelesrész kiegészítése címén illeti-e valami és mennyi? csakis a kötelesrész összegének kiszámításával dönthető el.

Ennél a kiszámításnál az örökhagyónak tiszta hagyatéka és az általa korábban elajándékozott vagyona, illetve annak értéke veendő számításba és az ilykép megállapított együttes értékből a törvényes osztályrészét követelő örökös által az örökhagyótól netán már kapott érték levonásba hozandó.

Pusztán azon az alapon, hogy az átruházás ingyenes volt, nem lehet afölött dönten, hogy jár-e kötelesrész fejében valami vagy sem. (Curia P. I. 4442/1924. sz.)

A 43

Hagyományos felelőssége kötelesrészért. Jogszabályaink értelmében a leszármazó kötelesrészének végrendeleti juttatással való megsértése esetében a törvényes öröklésre hivatott kedvezményezettek a törvényes örökrészüket meghaladó juttatásuk arányában, a törvényes öröklési kapcsolaton kívül állók pedig a nekik hagyott egész érték arányában felelősek-e kötelesrészért.

Az ekként meghatározott arányban az alkalmi ajándék fogalmi körébe vonható kisebb juttatásban részesülők kivételével mindenki felel a kötelesrészért, aki a végrendelet intézkedése által a hagyatéki vagyonból részesül, tekintet nélkül arra, hogy a juttatott vagyon örökrésznek vagy hagyománynak minősül.

Jogszabályba ütközik ezért a fellebbezési bíróságnak az az álláspontja, hogy a felperes abból az okból, mert csak hagyományt kap, a kötelesrészért nem felel. (Curia P. I. 1263/1925. sz.)

A 300

Kiskoru ügylet. Az egyrészről nagykoru, másrészről pedig kiskoru nevében annak törvényes képviselője között kötött jogügylet a gyámhatósági jóváhagyás elnyerése előtt csak a kiskoru felet nem köti, ellenben a nagykoru szerződő fél attól a gyámhatósági jóváhagyás kérdésének eldöntéséig — illetőleg az erre az eset körülményei szerint szükségesnek mutatkozó idő lejártáig — el nem állhat és a megkötött ügylet a gyámhatósági jóváhagyás megadásakor a nagykoru szerződő félnek újabb nyilatkozata nélkül érvényessé válik.

A nagykoru szerződő félre nézve a szerződés már megkötésének időpontjától kezdve kötelező. (Curia P. V. 594/1925. sz.)

A 300

Kiskoru kötelezettsége. Az 1877 : XX. t.-c. 3. §-a szerint a kiskoru, ha élete 14-ik évét betöltötte, arról, amit szolgálata és munkája által szerez, szabadon rendelkezik, ha fenntartásáról maga gondoskodik. A törvény eme rendelkezése a kiskoru felelősségét az életfenntartására szükséges, vagy kereseti foglalkozása körében felmerült ügyletekre korlátozza és csak eme határok között állapít meg kivételt a kiskoru cselekvésképtelenségét kimondó és őt a könnyelmű adósságesinálástól megóvni célzó általános magánjogi szabály alól.

Ez a jogszabály azonban nem zárja ki a kiskoru felelősségét, ha kereső foglalkozása körében vállalt kötelezettségét és magatartása egyébként is azt a hitet keltette, hogy cselekvőképes; továbbá, ha teljeskorúságának elérése után tartozását elismerte. (Curia P. II. 1052/1925. sz.)

A 302

Közjegyzői okirat mellőzése házaspár közt. I. Habár az 1886. évi VII. t.-c. 22. §. a) pontja szerint a jogügylet érvényességéhez közjegyzői okirat kívántatik azoknál a szerződések-nél, amelyek a házaspár közötti vagyoni viszonyokat szabályozzák: mégis, ha az ilyen ügylet a házaspár között teljesedésbe ment, az a fél, aki az egyezségileg történt megosztást elfogadta, az annak alapján átvett értékeket megtartotta és a megosztás után tett kijelentésével magát teljesen kielégítettnek jelentette ki, a vagyon megosztását abból az okból, mert ezt a megosztást nem foglalták közjegyzői okiratba s így az alakilag érvénytelen, sikerrel meg nem támadhatja. (Curia, P. III. 1408/1923. Mjog Tára, 1926. 3. sz.)

II. Ugyanennek a következménynek kimondása arra az esetre, ha a fél az alakilag érvénytelen egyezség szerint őt illetett értéket nem ugyan egészben, de mégis annak legnagyobb részét vette fel. (Curia, P. III. 1365/1923. Mjog Tára, 1926. 3. sz.)

A 302

Elállás alakszerűsége. A 4420/1918. M. E. számu, az ingatlanok forgalmáról szóló kormányrendelet 1. §-a értelmében csak az ingatlant elidegenítő jogügylet érvényességéhez szükséges annak okiratba való foglalása, azonban sem ez a rendelet, sem az általános magánjogi szabályok nem kívánják meg az olyan jogügylettől való elállás érvényességéhez, mint egy fennállott kötelmi viszony kölcsönös megszüntetéséhez, az elállásnak okiratba foglalását, amely jogügylet érvényesen csak írásba foglalva jöhet létre. (Curia, P. V. 2946/1925.)

A 303

Engedély nélküli ingatlanközvetítés. Az 1920 : XXXVI. törvénycikk 97. §-ának 3. pontjában foglalt törvényes rendelkezés az ezen törvényhely alá eső ingatlanok forgalmának, mint amilyen a szóban levő ingatlan is — üzletszerű közvetítését: kihágássá minősíti; az ilyen ingatlan adás-vételének, üzletszerű közvetítéséből tehát,

bíróilag érvényesíthető jogok, magának a közvetítési jogügyletnek tilos volta okából nem is származhatnak.

Üzletszerűnek a fentidézett törvényhely szempontjából valamely közvetítés általában akkor tekintendő, ha az anyagi haszonszerzés céljával, jutalék kikötése mellett történt és pedig arra való tekintet nélkül, hogy ez a közvetítés csak alkalmasszerűen egyes esetekben, vagy akár egyetlen esetben is, avagy rendszeresen, hivatásszerűen végeztetett: mert az üzletszerűség fogalmi kellékét éppen az képezi, hogy a közvetítő tevékenységből a közvetítőre nézve kikötés szerinti anyagi előny, haszon származzék (Curia, P. VII. 3897/1925.)

A 303 **Érkölcstelen ügylet és valorizáció.** Kétoldalú turpis ügylet esetén előleg visszakövetelésének annyiban van helye, amennyiben az eset körülményeire tekintettel méltányos.

Magában véve az, hogy a visszakövetelési igény tiltott ügyletből származik, nem állana az átértékelés útjában; mert az átértékelést ép úgy, mint magát a visszakövetelést az eset körülményei alapján kell a méltányosság szerint megítélni.

Figyelemmel azonban arra, hogy az iratok tartalma szerint az alperes birtokában volt bor nagy részét a kommunisták és románok elrabolták; hogy a megmaradt részt is veszteséggel tudta értékesíteni és a befolyt vételár is a záloghitelező, valamint a foglaltatók követelésének kielégítésére fordított és ekként alperes a felperesektől felvett előleggel nem gazdagodott; a felperesek követelésének valorizált megítélése a méltányossággal ellenkeznék. (Curia, P. II. 1791/1925.)

A 303 **Tiltott ügylet és harmadik jóhiszemű.** A törvény által tiltott ügyletnek teljesítését az ügyletkötésnél jóhiszeműen eljáró szerződő fél sem követelheti s így az a körülmény, hogy a felperes a vételügylet megkötésekor az irányadó tényállás szerint nem tudott arról, hogy az alperes a fát nem maga termelte ki, hanem már kereskedőtől vette, nem szolgálhat alapul arra, hogy az alperes az eladott famennyiségből kifizetett három waggonnak szállítására köteleztessék. (Curia, P. VII. 1772/1925.)

A 303 **Kezes kötelezettsége és hitelező késedelmeskedése.** A hitelező által az adósnak a kezes hozzájárulása nélkül engedett fizetési halasztás a kezes felelősségét az anyagi jog értelmében csak abban az esetben szünteti meg, ha a kezes az adós vagyoni helyzetének a fizetésre adott halasztás tartama alatt beállott leromlása miatt nem érvényesítheti sikerrel az adós elleni visszkérését igényét. (P. VII. 4163—1925.)

A 303 **Turpis causa.** Abból a tényből, hogy peresfelek nemileg érintkeztek anélkül, hogy bizonyítva volna, miszerint ágyassági viszonyra mutató módon együtt éltek, nem lehet alapos következtetést vonni arra, hogy felperes e nemi viszony fenntartása céljából

élelmezte, pénzelt és látta el egyéb ingókkal az alperest, tehát az élelmezésre irányuló ügylet a jóerkölcsökbe nem ütközik. (Curia P. III. 6956/1924. sz.)

A 311 Buzavaluta. A buza értéke a pénz értékének az állandósága esetén is változásoknak van alávetve, tehát állandó értékmérőül nem szolgálhat. (Curia P. VI. 5541/1924. sz.)

A 311 Birói letét és valorizáció. Ha az eladó által felvett és számszerűleg ugyanannyi koronában birói letétbe helyezett összeg a letétbe helyezéskor pénzünk időközti romlása következtében nem birt azzal a benső értékkel, mint amely időben azt az eladó felvette, akkor a birói letétbe helyezett összeggel az eladó visszafizetési kötelezettségének eleget nem tett és így a pénz értékében bekövetkezett romlás az ő terhére esik. (Curia P. V. 3440/1925. sz.)

A 311 Kölcsön valorizációja. Az 1924. évi V. t.-c. rendelkezései értelmében, más megállapodás vagy más törvényes jogszabály nem létében, a hitelező az adós által szerződés szerint koronaértékben teljesítendő fizetéseknel az államjegyeket teljes névértékben köteles elfogadni.

A kölcsönszerződésekből származó fizetési kötelezettségre vonatkozóan a törvénynek ettől a rendelkezésétől eltérő törvényes rendelkezés vagy joggyakorlaton alapuló jogszabály nincs. (Curia P. VI. 7287/1924. sz.)

A 311 Valorizáció. Alperes felelősséggel tartozik ugyan a koronaromlásból eredő azért a kárért, amelyet a fizetésben tanusított késedelmével okozott, — minthogy azonban e kárnövekedésekhez azáltal, hogy alperes ellen keresetét huzamosabb idő elteltével, — az utolsó részletfizetés teljesítése után 9½ év múlva indította, — felperes maga is hozzájárult, — a koronaromlásból a kereset indításáig bekövetkezett kára a felperes terhére lett volna hárítható. (Curia P. II. 2135/1925. sz.)

A 311 Járadék valorizációja. Ingatlan ellenértékéül kötelezett járadékkövetelésnél az átértékelés mérvének alapjául az az arány fogadható el, mely az ingatlannak a szerződés megkötése idején volt és a járadék esedékessége idején lévő jövedelme közt fennforog. (Curia P. V. 2980/1925. sz.)

A 311 Vétesség és valorizáció. A birói gyakorlat szerint a valorizációnak a pénzérték csökkenése alapján van helye; az adós késedelve a valorizációnak nem elengedhetetlen feltétele, annak csak a valorizáció mértéke szempontjából van jelentősége. (Curia P. II. 2337/1925.)

A 311 Óvadék valorizációja. A készpénzben lefizetett óvadék átvételéből eredő tartozás egy tekintet alá esik a készpénzkölcsöntartozással, amelynek, illetőleg kamatainak átértékelésére pedig a pénz romlása magában véve az eddig állandóan követett gyakorlat szerint nem elegendő alap. A követelés tehát az átértékelés szempontjából kedvezőbb elbírálás alá csak abban az esetben eshetnék, ha oly körülmények lennének, amelyek a pénzromlás terhének egészen vagy részben az adósra hárítását az adott esetben méltányosnak mutatnák. (Curia, P. VI. 2875/1925.)

A 311 Devalorizáció. Nincs olyan jogszabály, melynél fogva az adós oly esetben, midőn a fizetési késedelme alatt az a pénznem, melyben meg- és átvett árú vételárára vonatkozó tartozása keletkezett, értékében rohamosan is emelkedik, ennek arányában csekélyebb összeggel egyenlíthetné ki a tartozását.

Ily döntés ellentétben is állana azzal az általános jogszabállyal, hogy senki saját mulasztásából jogokat, előnyt nem származtathat.

A gazdasági lehetetlenüléssel kapcsolatban kialakult jogszabályok pedig pénztartozásra vonatkozóan a bírói gyakorlat szerint nem nyernek alkalmazást. (Curia P. IV. 1268/1925.)

A 311 Külföldi pénznem és késedelmi kártérítés. A jelzálogilag biztosítottat kívánt pénztartozás külföldi pénznemben állapíttatván meg, a hitelező az 1923. XXXIX. t.-c. 2. §-ában meghatározott kártérítést (késedelmi kártérítés) sem igényelheti; következtésképpen a 8% kamatot meghaladó kamatok jelzálogjogi biztosításának még akkor sem lenne helye, ha az ezen törvény szerint igényelhető kártérítés a kamat fogalma alá lenne vonható. (Curia, P. K. V. 929/1925.)

A 311 Kölcsön valorizációja. Kölcsönadás a kölcsönt ingatlan felszerelésére szükséges gazdasági eszközök beszerzése végett nyilván értékálló vagyona leendő befektetés céljából vette fel és így azzal a pénzürték csökkenéséhez megfelelő arányban gazdagodott; ezenkívül a perhez csatolt kétféle levelében, valamint személyes kihallgatása alkalmával is akként nyilatkozott, miszerint méltányosságból és barátságából hajlandó arra, hogy a kölcsönt nagyobb összegben fizesse vissza, amelyet vagyoni viszonyai megengednek, — ehhez képest a követelésnek felértékelt összegben leendő visszafizetésére irányult igényjogosultságát elismerte, — így a pénzürték csökkenéséből előállott hiány kielégítésére késznek nyilatkozván, e tekintetben a hitelező igénye alapos. (Curia, P. II. 2016/1925.)

A 311 Valorizáció államkincstárral szemben. Felperes lovai a csendőrség által alapos gyanu folytán foglaltatván le és azoknak, mint hosszabb tartásra nem alkalmasoknak elárverezése szabálytalan eljárásnak adott esetben nem tekinthető. Felperesnek kétségen kívül joga nyílt a büntető eljárás befejeztével, amikor őt a vád alól a m. kir. Curia felmentette, — az árverési vételárat követelni.

Ámde ez a vételár a büntető eljárás során mint bűnügyi letét az illetékes bírósághoz át nem tértetvén, a dolog természeténél fogva a büntető eljárás-jogerős befejezése után kiutalható nem volt. A vételár áttételének elmulasztásából tehát felperest a pénz értékének időközi romlása folytán szenvedett káráért alperes M. kir. Államkincstár kárpótolni köteles. Curia, P. 1649/1925. sz.)

A 311 Kölcsön valorizációja. Adósnak az a nyilatkozata a kölcsön felvételekor, hogy a kölcsönvett összeg semmiféle devalváció alá nem eshet, elegendő alap a kölcsöntartozás valorizációjára.

A 311 Kamat valorizáció esetén. Teljes mértékű valorizáció esetén csak 5% törvényes késedelmi kamat jár.

A 311 Vételár valorizációja. I. Az eladó a vételárhátralék követelését a pénz romlásával, nem pedig az ingatlan értékének esetleges emelkedésével arányban álló összegben követelheti.

Az ingatlan belső értékének a tulajdon hatályos megszerzése után bekövetkezett esetleges emelkedése az új tulajdonos javára esik. (Curia P. VI. 5932/1924. sz.)

A 311 Perköltség valorizációja. A perköltség fizetésére kötelezett felet az ítélet jogerőre emelkedése előtt a perköltség fizetése tekintetében késedelem nem terheli, tehát a megítélt perköltség ártértékelt fizetésére nem kötelezhető. (Curia P. VI. 9530/1924. sz.)

A 311 Birói letét valorizációja. A letétbehelyezés a követelés kiegyenlítésére történt, a letétbehelyezett összeg pedig a felperes részére kiutaltatván, annak a kiutalás napján jegyzett koronaérték szerint a követelésbe való beszámítása indokolt. (Curia P. II. 1977/1925. sz.)

A 311 Valorizáció alapja. A követelés felemelésének (ártértékelésének) alapja nem a késedelem, hanem a gazdaság, viszonyok leromlása s a pénz értékének ezzel összefüggő csökkenései amely okok miatt a hitelező abban az esetben, ha követelését a ma forgalomban lévő pénznemben az eredetileg megállapított összegben kapná meg, igazolatlanul súlyos vagyoni kárt szenvedne, a kötelezett pedig jogosulatlan vagyoni előnyhöz jutna. (Curia P. I. 6605/1924. sz.)

A 311 Valorizáció távollévővel szemben. Értékkülönbözet fizetésére a távol volt csak abban az esetben és annyiban kötelezhető, ha és amennyiben a gondnokának átadott pénzből teljesített fizetéssel kiegyenlített tartozás, avagy tartozásának a fizetéssel kiegyenlített része azóta már csak ártértékelve, azaz értékkülönbözet megtérítése mellett volna kiegyenlíthető. (Curia P. V. 6234/1924. sz.)

A 311 **Kölcsönösszeg valorizációja.** Kölcsönösszeg valorizációjának fizetési késedelem nélkül nincs helye. (Curia P. VI. 1731/1925. sz.)

A 311 **Elvont haszon után kamat.** Az állandó bírói gyakorlat szerint elvont haszon után késedelmi kamat nem jár. (Curia P. III. 6744/1924. sz.)

A 313 **Teljesítési igény.** Anyagi jogszabály, hogy a szerződés teljesítésének elmulasztása a teljesítés követelésére állapít meg a másik szerződő fél részére igényt és hogy az a teljesítés akkor is követelhető, ha a felek a szerződésben a kötelezettség elmulasztásához mellékszolgáltatások adását (kamat), avagy pedig a szerződés hatályvesztését rendelték is következményül. (Curia P. II. 1175/1925. sz.)

A 313 **Bírói letét, mint teljesítés.** Oly hitelezővel szemben, akit késedelem nem terhel, az adós letét útján csak annyiban és oly összegben szabadul kötelezettsége alól, amennyiben és amily értékben a hitelező a letétet utóbb felvette. (Curia P. VI. 5932/1924. sz.)

A 350 **Kölcsön.** A kölcsönszerződés jogi következménye szerint az adós a hitelezőnek ugyanolyan fajú, minőségű és mennyiségű, de nem feltétlenül olyan értékű dolgot köteles visszaadni, mint amelyet és amennyit attól kölcsön kapott. (Curia P. VI. 7287/1924. sz.)

A 351 **Foglaló és előleg.** Abból a tényállásból, hogy az ellenkötéslevélben az eladó a 4.000.000 koronát, mint a vételárra teljesített előleget nyugtatja és a többi vételárra, mint az e részteljesítés folytán fennmaradó hátralékra utal, ugyancsak az adott összegnek a vételárhoz viszonyított nagyságából: helyesen következtetett a fellebbezési bíróság arra, hogy az ügylet feltételei szerint ez az összeg nem az ügylet megkötése jeléül szolgáló foglalónak, hanem vételárelőlegnek minősül. (Curia, P. IV. 2030/1925.)

A 351 **Állat betegségéből folyó szavatosság elévülése.** Nem szakította félbe az elévülést alperesnek a felperes ellen indított perbe szavatосsként történt perbevonása sem.

Az 1923. X. t.-c. (az állatszavatosságról) 16. és 17. szakasza szerint eladónak perbehívása oly perben, mely a vevő és az állat későbbi megszerzője között az állat hibája miatt folyik, a vevőnek csak ahhoz ad jogot, hogy a szavatossági hibára, — az eladó követelésével szemben — az elévülés beállta után is hivatkozassék. (Curia, P. VI. 3012/1925.)

A 352 **Ajándékozás.** Tényállásként állapittatván meg, hogy alperesek 4086 korona ellenérték szolgáltatása ellenében 15.000 korona értékű vagyonban részesültek, habár felperes az átruházott

vagyonra haszonélvezeti jogát fenn is tartotta, a létrejött ügylet arra is figyelemmel, hogy alperesek az átruházott vagyon jövedelméből munkájuk ellérében ellátást nyertek, tulajdoni részében ajándékozási ügyletnek tekintendő. Ezek szerint az ügyletre nézve az ajándékozásra nézve fennálló szabályok nyernek alkalmazást, tehát súlyos hálátlanság esetén az ügylet felbontható. (Curia, P. V. 2653/1925.)

A 352 **Ajándékozó iránti hálátlanság megbocsátása.** Azzal a ténnyel szemben, hogy felperes az alperest az ajándékozással kapcsolatos hálátlanságot megállapító cselekmények elkövetése után házába újból visszafogadta s vele kibékülve, az együttélést hónapokon át zavartalanul folytatta, az a körülmény, hogy a jelen pert ennek dacára folytatta, a megbocsátásnak a békés együttélésben megnyilvánult tényét nem zárja ki. (Curia, P. V. 2902/1925.)

A 352 **Vegyes ajándékozás.** Az oly ügylet, amelynél az átruházott ingatlan értéke az ellenszolgáltatásként kikötött vételárat meghaladja: erőszben ajándékozás. (Curia, P. V. 2902/1925.)

A 352 **Ajándékozási ígéret.** Az egyoldalú ajándékozási ígéret minden indok nélkül joghatályosan visszavonható. (Curia P. I. 3535/1924. sz.)

A 352 **Ajándékozás hatálytalanítása.** Az állandó bírói gyakorlat értelmében az egyik házastársnak durva hálátlanság a másik házastárral szemben is alapot nyújt az ajándékozási szerződés hatálytalanítására; a felebbezési bíróság tehát annak az irányadó tényállásnak az alapján, hogy az egyik házastárs az ajándékozó édesapát életétől szándékosan megfosztotta, jogszabálysértés nélkül mondotta ki az ajándékozási szerződést hatálytalannak a másik házastárral szemben is. (Curia P. I. 951/1925. sz.)

A 353 **Tartási kötelezettség átszállása.** Jogszabály, hogy a szerződésben megállapított tartási kötelezettség ellenkező kikötés nélkül átszáll a kötelezettnek örököseire és ennél fogva a tartásra jogosított a szerződés felbontását azon az alapon, hogy a kötelezett a tartást elhalálozása miatt saját személyében nem szolgáltatathatja ki, csak abban az esetben követelheti, ha a szerződés megszűnt erre az esetre kikötötten. (Curia P. I. 6400/1925. sz.)

A 354 **Alapbér megtámadása.** A 3333/1924. M. E. számú. lakásrendelet 45. §-ának utolsó bekezdése kimondja, hogy ha a felek az alapbér összegében megegyeztek, a bérleti viszony tartama alatt az alapbér mennyiségét a felek egyike sem teheti többé vitássá.

A m. kir. Curia felfogása szerint ezt a rendelkezést nem lehet úgy érteni, hogy a fél a megegyezést egyáltalában ne támadhassa meg még

olyan okból sem, amelyet fennálló jogunk az ügyleti nyilatkozatok megtámadásának alapjául általában elismer. (Curia P. VI. 1651/1925. sz.)

A 354

Haszonbérlo társ jogköre. A gazdaság ügyeit intéző haszonbérletársat jóhiszemű harmadik személylyel szemben az egész termés értékesítésére felhatalmazottnak kell tekinteni. (Curia P. VI. 1520/1925. sz.)

A 355

Visszaható nyugdíjfelemelés. A bírói gyakorlat szerint a magasabb nyugdíj a kereset beadása előtt letelt időre csak akkor jár, ha felperes kimutatja, hogy igényének érvényesítésében elháríthatatlan akadály gátolta. (Curia, P. II. 1690/1925. Mjog Tára, 1926. 3. sz.)

A 356

Kártérítés határozott idejű szolgálati szerződésnél. Határozott idejű szolgálati szerződés időelőtti megszűnése esetén a vétkes munkaadótól a munkaadó kártérítésképpen a hátralevő időre járó illetményeit csak az esetben követelheti, ha más helyen alkalmazást hibáján kívül nem kapott. (Curia, P. II. 6176/1925.)

A 357

Közvetítési díj bírói mérséklése. A közvetítési díj mérséklése szempontjából a kifejtett tevékenység mérve és az a körülmény is lényeges, hogy a közvetített ügylet a megbízóra haszonnal nem járt.

A 358

Megbízás ingatlanvételre. A felek között létrejött megállapodáshoz képest alperes az ingatlant a felperes eladott ingatlanaiért befolyt vételár felhasználásával is vásárolván, ugyane megállapodás értelmében köteles lett volna a felperest a vételárhoz való hozzájárulása arányában már a vételkor vevőtársaként szerepeltetni s az a körülmény, hogy ő ezt szándékosan elmulasztotta, a felperes jogos igényének az érvényesítését nem gátolja; mivel a megbízó felperes a megbízott alperestől az általa tényleg megszerzett ingatlan megfelelő hányadának az átengedését a m. kir. Curiának az előző perben hozott P. VI. 2958/1922/12. számú ítéletében elfoglalt jogi álláspontja szerint is csak abban az esetben nem követelhetné, ha az a megbízott személyén kívül álló okból nem volna teljesíthető; ez az eset azonban ezuttal nem forog fenn. (Curia, P. V. 2810/1925.)

A 359

Közvetítési díj. Nincs oly jogszabály, amely szerint az ügynököt közvetítési díj az ügylet közvetítésével meg nem bízó fél részéről is megilletné azon az alapon, mert az ügylet létrejött a megbízást nem adott félnek is érdekében állt. (Curia, P. II. 2685/1925.)

A 357 **Közvetítő díjának mérséklése.** Állandó jogszabály, hogy a bíróság az aránytalanul magas közvetítési díjat méltányosság szerint mérsékelheti. (Curia P. IV. 5239/1925. sz.)

A 361 **Közös gazdálkodás.** Amennyiben közös gazdálkodás családi kapcsolatban és együttélésben történt, ebből kifolyólag pedig a dolog természete szerint kölcsönös bizalmon alapult és attól volt feltételezve, hogy mindegyik fél első sorban a közös érdeket szolgálja. Figyelembe véve azt is, hogy a szóban levő ingatlanok megvételénél a felperes is közreműködött és hogy a peres felek a megvett ingatlanokat a közös gazdálkodás ideje alatt közösen használták — az alpereseknek még abban az esetben is, ha saját vagyoni erejük az ingatlanok megszerzésére elegendő volt, tartoztak volna az ingatlanok külön szerzését illetőleg a felperessel megállapodni.

Ily megállapodás nem léteben tehát a felperes jogszerűen helyezkedett arra az álláspontra, hogy az ingatlanok a közös gazdálkodás eredményéből közös célra és közös érdekében vétettek. (Curia P. VI. 4760/1925. sz.)

A 371 **Pályázat.** A pályázat természetéből folyólag a rendelő arra nézve, hogy a pályázó által benyújtott tervet, vagy azok valamelyikét kivitelre elfogadja, kötelezve nem lévén — a pályázó elmaradt hasznót — jogosan nem követelhet. (Curia P. II. 5981/1925. sz.)

B) Hiteljog.

B 004 **Segédszemélyzet, nyugdíjvalorizáció.** Az átértékelés mértékének megállapításánál a pénz nagymértvű romlása mellett nemcsak az alkalmazott által huzott utolsó fizetés az irányadó, hanem az összes körülmények figyelembe veendő, tehát az is, hogy a nyugdíjként megállapított összeg kitűzött céljának megfelelően, vagyis a felperes életfenntartásához az általa teljesített szolgálati évek után öt megillető nyugdíj arányában hozzájáruljon és a kötelezettre elviselhetlen ne legyen. (P. II. 1688/1925.)

B 004 **Segédszemélyzet, nyugdíjvalorizáció.** I. Az átértékelt nyugdíj mértékére a tényleges alkalmazottak jelenlegi illetménye irányadóul nem, hanem csak mintegy mérlegelendő adat szolgálhat.

II. Habár az alperes az ország egyik leghatalmasabb közigazgatási intézete, mégis a pénz elértéktelenedésének káros következményeit ő sem volt képes teljesen elkerülni. Figyelembe veendő, hogy díjtartalékai nagy értékvesztést szenvedtek s teherbíró képességére mutató nagymértvű igazgatási költségeivel szemben figyelembe veendő, hogy nagyszámu nyugdíjas tisztviselőjének nyújt nyugdíjat. (P. II. 7211/1925. 1926. I. 27.)

B 004

Segédszemélyzet, nyugdíjvalorizáció. A magasabb nyugdíj a kereset beadása előtt letelt időre csak akkor jár, ha felperes kimutatja, hogy igényének érvényesítésében elháríthatatlan akadály gátolta. (P. II. 1690/1925.)

B 004

Segédszemélyzet, nyugdíjvalorizáció. A birói gyakorlat a nyugdíj átértékelését csak arra az esetre szorítja a kereset beadásától kezdődő időre, ha a perindításban felperes indokolatlanul késett. Ha azonban a perindítás késedelme az adós ténykedésére vezethető vissza, ennek hátrányát már nem lehet a hitelezőre róni.

B 004

Segédszemélyzet, nyugdíjvalorizáció. Téves és jogszabályal ellenkezik a felebbezési bíróságnak az az álláspontja, mely szerint a felperesnek az alperessel szemben fennálló, kegydíj követelését ajándék természetű követelésnek minősítette, ezért azt törvényes intézkedés hiányában a korona értéksökkenése okából valorizálhatónak nem találta.

Minthogy bár a kegydíj nem azonos jogi természetű a nyugdíjjal, mert a nyugdíj a magánalkalmazottaknál a többi szolgálati járandóságokhoz hasonlóan, rendszerint szerződésen, vagy az ennek kiegészítő részét képező nyugdíjszabályzaton alapszik, míg a kegydíj rendszerint a nyugdíjra jogosultság hiányában, de a teljesített szolgálatokra tekintettel önkéntesen vállalt szolgáltatás; azonban mind a kettő ugyanazt a célt szolgálja, amennyiben úgy a nyugdíj, mint a kegydíj a megélhetés biztosítását célozza. (P. II. 6175/1925.)

B 004

Segédszemélyzet. A felmondás nélküli elbocsájtásra törvényes alapul szolgál, hogy felperes alperes bank pénzéből 450 ezüst koronát minden bankszerű fedezet nélkül hitelezett, továbbá hogy bon ellenében, de a bankszerű könyvelés mellőzésével adott ki dollár-valutát kölcsönképen; közömbös lévén, hogy ezen eljárás következtében érte-e az intézetet károsodás vagy sem. (P. II. 2284/1925.)

B 004

Segédszemélyzet. I. A felmondási idő alatt bekövetkezett fizetésemelések a már szolgálatot sem teljesítő munkavállalót meg nem illetik. II. Fa és szén kiszolgáltatása a felek között kikötve nem lévén, az a körülmény, hogy felperes egy izben fát és szenet kapott, állandó kötelezettség megállapítására nem alkalmas. (P. II. 2285/1925.)

B 004

Segédszemélyzet. Ha a csatolt megállapodás kétségtelen tartalma szerint a megállapodás lényege az volt, hogy munkavállaló munkásságát munkaadó r.-t.-nak szentelje s munkavállaló ennek ellenére a szolgálati viszonyt egyoldalulag felbontó levél keltétől visszamenőleg egy hétig szolgálatot indokolatlanul nem teljesített; érvényes a szolgálati viszony rögtöni hatályú felbontása, habár a közlést tartalmazó okiratban nem a jogosulatlan elmaradás, hanem az van bontó.

okul felhozva, hogy „felperes a tervbe vett állást betölteni nem tudja”. (Curia, P. II. 2089/1925.)

B 004 **Segédszemélyzet.** Az alperes munkaadó a felperes illetményeinek késedelmes kifizetése folytán szerződési kötelezettségeit megszegte. (P. II. 1694/1925.)

B 004 **Segédszemélyzet, nyugdíjvalorizáció.** A kir. Curia nem teljesítette alperesnek azt a kérését, hogy a további eljárást a nyugdíjak átértékelését is felölelő u. n. valorizációs törvényjavaslat törvényerőre való emelkedéséig felfüggeszse; mert a kir. Curia az elbírálás alá váró jogkérdést a fennálló bírói joggyakorlat alapján eldöntötte.

A kir. Curia ítéleteiben állandóan megnyilvánul ugyanis az a jogelv, hogy a pénzintézetek és egyéb magánvállalatok által felállított nyugdíjintézet s így ebben az esetben az alperes pénzintézet alkalmazottjainak nyugdíjintézte is, még abban az esetben is, ha az önálló jogalanyisággal bírna, pusztán a munkaadó intézetnek a nyugdíjazás lebonyolítása érdekében alakított külön igazgatási (administratív) szerve, ilyen szerv felállítása tehát a nyugdíj fizetésére eredetileg kötelezett szolgálatadó pénzintézet közvetlen felelősségét nem érinti. (P. II. 6805/1925.)

B 004 **Segédszemélyzet, nyugdíjvalorizáció.** Az 1910/1920. M. E. számú rendelet 9. és 13. §-ainak egybevetéséből kétségtelen, hogy a végkielégítés a szolgálati viszony megszűnésekor és pedig a felmondási idő leteltétől kezdve jár. Nincs tehát semmi jogi alapja annak, hogy ezen összeg után a keresetnek a felmondási idő letelte előtt történt beadásától számított késedelmi kártérítés ítéltesék meg, mert alperes késedelme csak a felmondási idő leteltével állván be, a késedelmi kártérítés ettől a naptól fogva jár.

Ha a nyugdíjszabályzat lényeges fellevései megszűnnek, nem lehet a most nyugdíjazott tisztviselőknél sem azt a számítási módot alkalmazni, hogy az összilletményeik önkényesen törzsfizetésnek számíttatnak, mert ez egyrészt nem fedné a szerződő felek akaratát, másrészt a korábbi nyugdíjasokkal szemben méltánytalan megkülönböztetésre vezetne.

A jogmegállapító szerződési kiszámítási mód megdőlése folytán a Pp. 271. §-a szerint a bíróság feladatává válik, hogy a nyugdíjigény mértékét az összes körülmények figyelembevételével legjobb belátása szerint állapítsa meg. (P. II. 7030/1925.)

B 013 **Részvénytársaság jogi megszűnéséhez a társaságnak a cégjegyzékből való kitörlése szükséges.** (P. II. 5183/1925.)

B 021 **Kereskedelmi ügyletek. Általános határozatok.** Jogszabály az, hogy a törvény tiltó rendelkezésébe ütköző jogügylet alapján sem teljesítés, sem pedig a nem teljesítés miatt kártérítés nem követelhető. (P. VII. 2919/1925.)

B 021 Kereskedelmi ügyletek. Bon. A kötelező jegyet (bont) kiállító adós érvényesítheti azt a kifogást, amely közte és az okirat birtokosa közt fennforgó viszonyon alapul. (P. VII. 2778/1925.)

B 021 Kereskedelmi zálogjog. Kereskedelmi zálogjog esetében ahhoz, hogy a zálogtartó hitelező magát a zálogból bírói közbenjárás nélkül kielégíthesse, a K. T. 306. §-ának világos rendelkezése szerint a felek írásbeli megállapodására van szükség. Kétségtelen tehát, hogy amennyiben a hitelező ily írásbeli megállapodás hiányában a zálogot mégis bírói közbenjárás mellőzésével adja el; ez az eljárás szabályellenes. Ez a szabályellenes eljárás azonban, miként azt a m. kir. Curia a Polgári. jogi Határozatok Tárába 639. szám alatt felvett P. IV. 2274/1918. sz. elvi jelentőségű határozatában ki is mondotta, magát a megtörtént értékesítést nem teszi érvénytelenné, hanem csupán azt a következményt vonja maga után, hogy amennyiben a zálogbaadót a szabályellenes eladásból kifolyólag valamilyes kár érte volna, a zálogtartó ezt a kárt megtéríteni tartozik.

Abból folyólag tehát, hogy az alperes a felperesek által zálogul lekötött részvényeket írásbeli megállapodás hiányában — bírói közbenjárás nélkül — adta el, felpereseknek csakis esetleges káruk megtérítésére lehetne igényük, arra azonban nem, hogy alperes az ekként eladott részvények visszaszerzésére köteleztessék. (P. IV. 1465/1925/16. sz.)

B 021 Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. A bírói gyakorlatnak megfelel, hogy a kárszámítás alapjáú a szerződésszerű teljesítés megtagadásának időpontja szolgál irányadóul az eladónak az a nyilatkozata pedig, hogy a teljesítésre csak a szerződés től eltérő feltétellel hajlandó a szerződésszerű teljesítés megtagadásáva szükségképp egyértelmű. (P. IV. 865/1925. sz.)

B 021 Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. Kamat Átértékelt tőke után csak 5% kamat jár. (P. VII. 1425/1925. sz.)

B 021 Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. Kamat. Kamat a jogerős ítélet napjától jár, mert a korábbi időre felperes kárpótlást nyert abban, hogy a tőke átértékelített. (P. I. 7126/1924. sz.)

B 021 Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. Kamat. Valorizációs kikötésen felül a törvényben megengedett-nél magasabb kamat kikötése gazdaságilag indokolatlan és az uzsora-törvénybe ütközik. (Curia P. II. 4594/1925. Ker. J. 1926. 1. 5. sz.)

B 021 Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. Kamat. Az 1923. XXXIX. t.-c. 7. §-a nem helyezte hatályon

kivül az uzsoratórvény rendelkezéseit. (P. II. 5302/1925. Ker. J. 1926. 1. 6. sz.)

B 021 **Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. Kamat.**
Dollártőke után 1923-ban heti 1% kamat jogosan volt kiköthető, nem ütközvén annakidején sem a szokásokba, sem a jó erkölcsökbe, sem pedig jogszabályba. (P. VII. 6632/1924. HJ. Dtv. XIX. 7. sz.)

B 021 **Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. Kamat.**
Valorizált tőkeösszeg után a törvényes késedelmi kamatot meghaladó kamatkártérítés meg nem ítéltető. (P. VII. 5189/1925. sz.)

B 021 **Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. Kamat.**
Kosztkamat jogérvényesen kiköthető és perelhető. (P. IV. 4893/1924. HJ. Tára VII. 22. sz.)

B 022 **Kereskedelmi ügyletek megkötése.** Ha a felek az árú fájára (cipéskellékárú) és a vételárra vonatkozólag megállapodtak, az ügyfelek adás-vétel érvényesen létrejött. Az a kikötés, hogy a kikötött vételár ellenében szolgáltatandó darabok később választatnak ki, nem az ügylet létrejöttének feltétele. (P. VI. 7335/1925.)

B 023 **Kereskedelmi ügyletek teljesítése. Valuta.** Átutalási hely pénzneme az irányadó pénznem, — a fizetendő pénznem értékének emelkedése nem ok a valuta összegének csökkentésére. (P. IV. 1268/1925. Ker. J. 3. 43. sz.)

B 023 **Kereskedelmi ügyletek teljesítése. Valuta.** Eredetileg dollárban kikötött, de magyar koronában érvényesített követelés késedelmes fizetése esetén nincs visszatérés a dollárba, hanem valorizálásnak van helye. (P. II. 1602/1925. HJ. Dtv. XIX. 4. sz.)

B 023 **Kereskedelmi ügyletek teljesítése.** I. Aki arra kötelezi magát, hogy bizonyos pénzüsszeget „aranyban” fog kifizetni, az nem hivatkozhatik arra, hogy a kitétel értelme az, hogy tartozását papírpénzzel, vagy mint alperes vitatja, számolási érték segítségével elégítheti ki. Ilyen értelmezést a fizetendő pénznemnek aranyban való meghatározása nem tűr meg, mert e meghatározás különösen hosszabb lejáratú kötött szerződéseknél az érték állandósításának egyedül hatékony biztosítéka s az effectivitás kikötésével teljesen egyértelmű. II. Az eként kikötött effectivitástól való eltérésre nem lehet abból következtetni, hogy felperes a biztosítási díjat aranyfrankkal maga is csak egy esetben fizette, egyébként biztosítási díjtartozását maga is aranyfrank értékű koronákkal elégítette ki. (P. VII. 5171/1925.)

B 023 Kereskedelmi ügyletek teljesítése. Jogszabály, hogy az adós tartozását teljesítés hatályával bírói letétbe helyezheti akkor, ha a hitelező elfogadási késedelembe esett, vagy ha az adós a hitelező személyében fekvő egyéb okból, vagy mert a hitelező kiléte iránt vétklen bizonytalanságban van, kötelezettségét fizetés által éppen nem, vagy veszély nélkül nem teljesítheti. (P. IV. 5543/1925.)

B 023 Kereskedelmi ügyletek teljesítése. „Prompt” fizetendő számla, megállapodás hijján a számla vételétől számított 8 napon belül fizetendő a kereskedelmi szokás szerint. (P. VII. 4056/1925.)

B 023 Kereskedelmi ügyletek teljesítése. A hitelező az adóstól abban az esetben, ha a kötelezett szolgáltatás teljesítése lehetetlenné vált, a szolgáltatás helyett kártérítést abban az esetben követelhet, ha a szolgáltatás teljesítése az adós hibájából, vagy e nélkül ugyan, de a teljesítési idő után s nem a hitelező hibájából vált lehetetlenné. Egmagában az a körülmény, hogy az adós a kötelezett szolgáltatás teljesítésére jogerős bírói ítélettel köteleztetett, a hitelezőt nem jogosítja arra, hogy a megítélt szolgáltatás helyett azon az alapon, mert a szolgáltatás lehetetlenné vált, kártérítést követeljen s az adóst nem zárja el attól, hogy a kártérítési követelés ellen a szolgáltatás lehetetlenné válásának a körülményeivel joghatályosan védekezhessék. (P. VI. 7096/1925.)

B 023 Kereskedelmi ügyletek teljesítése. Valuta. Ha a hitelező telephelye külföldön van, a magyar adós az illető külföldi valutában külföldön tartozik fizetni. (P. VII. 1749/1924. sz.)

B 024 ValORIZÁCIÓ. A vételügylet teljesítésének elmaradása esetén az eladó az előre felvett vételárat az állandóan követett bírói gyakorlat értelmében rendszerint arra az időpontra valorizálva tartozik a vevőnek visszatéríteni, amely időpontban a vételár visszafizetési kötelezettsége beállott korábbi időponttól, nevezetesen a vételár átvételének a napjától kezdődően, valorizálva pedig csak abban az esetben, ha a vételügylet teljesítése kizárólag csak az eladó hibájából hiúsult meg. (P. VII. 3665/1925. Ker. J. 1926. 1. 13. sz.)

B 024 ValORIZÁCIÓ. Jogszabály, hogy ha az ügylet a felek közös akarata folytán nem megy teljesedésbe, ellenkező megállapodás hiányában az előleget felvett s az előbbi állapot visszaállítására köteles fél az ügyletre kapott előleget abban az értékben tartozik visszaszolgáltatni, amellyel az a visszaszolgáltatási kötelezettség beálltakor birt. (Curia P. VII. 3017/1925. Ker. J. 1926. 1. 12. sz.)

B 024 ValORIZÁCIÓ. Hátralékos vételár 100% valorizálása a zürichi jegyzés szerint; kezdőpont a kereset benyújtásának napja; korábbi kezdőpont megállapítása az anyagi jogba ütközik.

A valorizálás jogalapja a vétkes késedelem. (P. VII. 4191/1924. sz. HJ. Tára V.)

B 024 **Valorizáció.** Kétoldalu turpitudo esetén is lehet helye valorizációnak. (P. IV. 4740/1924.)

B 024 **Valorizáció.** Abból, hogy adós késedelmét a bírói gyakorlat a valorizálás egyik alapjának szokta tekinteni, nem következik, hogy késedelem híján a hitelező követelése ártértékelésének egyáltalában nem lehetne helye, mert késedelem nélkül is helyt ad a bírói gyakorlat az ártértékelésnek oly esetben, amikor a koronaromlás kára nyilván méltánytalanul hagyatnék meg a hitelező terhére. Ez pedig kétségtelenül fennforog, ha — a felek visszerthes szerződési jogviszonyában az adós a pénztartozása fejében értékkáló dolgot, ingatlant kapott visszontszolgáltatásul. (P. II. 1987/1925.)

B 024 **Valorizáció.** A vételügylet nemteljesítése esetén az eladó az előre felvett vételárat a m. kir. Curia állandó gyakorlata értelmében rendszerint abban az értékben tartozik a vevőnek visszatéríteni, amely értékkel az a vételár visszafizetésére való kötelezettségének beálltakor birt; korábbi időpontnak, nevezetesen a vételár kézhezvétele időpontjának megfelelő érték megtérítésére pedig csak akkor kötelezhető az eladó, ha a vételügylet teljesítése kizárólag az ő hibájából hiusult meg. (P. VII. 7095/1925. Ker. J. 1926. 3. 55.)

B 024 **Valorizáció.** Nincs jogszabály, mely a valorizálás kezdőpontjául az aziránti kérelem előterjesztésének időpontját jelölné meg. (P. VII. 3063/1925. és P. VII. 3047/1925.)

B 024 **Valorizáció.** Foglalo valorizáltatott a visszaadási kötelezettség beállta napjától 50%-kal, mert senki sem mentette át vagyónát 100% erejéig. (P. VII. 3025/1925.)

B 024 **Valorizáció.** Elkéssett letétbehelyezés valorizációt von maga után. (P. IV. 5543/1925. Ker. J. 1926. 3. 49.)

B 024 **Valorizáció.** A követelés kifizetésnek jogfenntartás nélküli elfogadása nem akadály a valorizációnak. (P. IV. 1164/1925.)

B 024 **Valorizáció.** A valorizáció alapja nem az adós vétkesége, hanem az adós igazolatlan fizetési késedelmé alatti koronaromlás. (P. VII. 3898/1925. Ker. J. 1926. 3. 53.)

B 024 **Valorizáció.** Perujitási kereset útján valorizációt kérni nem lehet. (P. IV. 6861/1924.)

B 024 **Valorizáció.** A m. kir. Curianak állandóan követett joggyakorlata értelmében: a kifizetett követelés valorizációs értékkülönbözetének újabb, keresettel való követeléséhez a hitelezőnek abban az esetben van joga, ha követelése eredeti összegének kifizetése alkalmával, — ha csak az utolsó részletfizetés teljesítése idején is — ehhez (t. i. a valorizációs értékkülönbözetének követeléséhez) való jogát kifejezetten fenntartotta. (P. VII. 5202/1925.)

B 024 **Valorizáció.** Az alperes késedelme és mulasztása dacára valorizálásának csak a valorizálási kérelem előterjesztése időpontjától van helye. (P. VII. 4054/1925. 1926. jan. 22.)

B 024 **Valorizáció.** Az alperes a korona értékcsökkenéséből a felperest ért kárért csak addig az időpontig felelős, míg a felperest abba a helyzetbe nem hozta, hogy az a fizetett összeg felett szabadon rendelkezessék s ezzel önmagát a további károsodástól megóvja. (P. VII. 3908/925.)

B 024 **Valorizáció.** Az átértékelés kezdő időpontja az a nap, amellyel alperes késedelembe esett. Határozott lejárati nap hiányában a kereset kézbesítésének — és nem benyújtásának napja tekintendő lejárati napul. (P. IV. 1288/1925, 1926 jan. 26.)

B 024 **Valorizáció.** Az igénynek az igazság és méltányosság követelményeinek megfelelő érdekkiegyenlítésen nyugvó gazdasági és jogi alapjánál fogva az átértékelési időpont kérdése az igény mikor való érvényesítésétől független olyannyira, hogy azon az sem változtat, ha a valorizációs igény érvényesítése utólag külön perben történik. A Curia az eset körülményeihez képest 20% valorizációt ítelt meg. (P. IV. 1299/1925.)

B 024 **Valorizáció.** Jogszabály, hogy ha az ügylet a felek közös akaratára folytán nem megy teljesedésbe, ellenkező megállapodás hiányában az előleget felvett s az előbbi állapot visszaállítására köteles fél az ügyletre kapott előleget abban az értékben tartozik visszaszolgáltatni, amellyel az a visszaszolgáltatási kötelezettség beálltakor birt. (P. VII. 3017/1925.)

B 024 **Valorizáció.** A tartozás átértékelése nem kizárólag az adós késedelmében, hanem főként a bekövetkezett általános gazdasági romlásban leli okát, amely az adóst és hitelezőt egyformán sújtotta. (P. IV. 1574/1925. 1926. febr. 4.)

B 024 **Valorizáció.** A vételár valorizált visszaitélésével csupán az előbbi állapot állítatik helyre, ezenfelül megítélendő az alperes szerződésellenes magatartásával okozott kár. (P. VII. 4084/1925t)
A valorizáció szempontjából semmi jelentősége sincs annak, hogy

a felperes követelésének valorizálására irányuló kérelmét csak az utolsó elsőbírósági tárgyaláson terjesztette elő, mert a valorizációra való igény beáll a korona értékesítkésével s így az a per bármily szakában visszahatólag is érvényesíthető. (P. VII. 4605/1925.)

B 024 **Valorizáció.** Elmaradt haszon is valorizáltatik, mert az átértékelésnek a korona rendkívüli értékesítkésében rejlt jogi és gazdasági alapjánál fogva a hitelező ily című követelésnél is csak méltányos valorizáció esetén jut megfelelő kártérítéshez. (P. IV. 1992/1925.)

B 03 **Vétel.** I. Csődtömegvagyron megvétele esetén ingó vissza követelése tulajdonjog alapján.
II. A vevő jóhiszeműségének nemcsak a szerződés írásbafoglalása-kor, hanem az ügylet egész tartama alatt annak lebonyolításáig kell fennállania. (P. IV. 1887/1924. K. J. Tára. VII. 14.)

B 03 **Vétel.** A vevő rendszerint nem köteles fedezeti vételt eszközölni, csak ha nemteljesítés miatt kárigényt érvényesít, van jelentősége — az érvényesített kárkövetelést illetően a kár elhárítási kötelezettség szempontjából — a fedezeti vétel elmulasztásának. (Curia P. VII. 2930.1925. sz. a. 1925. XI. 5. Ker. J. 1926. I. 19.)

B 03 **Vétel.** A K. T. 351., 352. §-aiban nincs meghatározva az, hogy az eladó az árut a késedelmes vevő rovására a késedelem beálltával azonnal tartoznék eladni; az eladó e jogával mindaddig élhet, míg a vevő késedelemben van. (Curia P. VII. 3058.1925. sz. a. 1925. XI. 12. Ker. J. 1926. I. 20.)

B 03 **Vétel.** Forgalmi adó fizetése külön kikötés nélkül az eladót terheli. (P. VII. 5562/1924.)

B 03 **Vétel.** Gabonaneműek vételére vonatkozó 3678/1917. M. E. sz. rendelet hatálybalétének ideje alatt be nem jegyzett társas cég által kötött adásvétel nem hatályos, ha csak egyik tag bir a rendeletben megszabott hatósági engedéllyel. (P. IV. 1597/1925. 1926. február 4.)

B 03 **Vétel.** Nem helytálló az alperesnek az a kifogása, hogy a felperes kimerítette volna választási jogát azzal, hogy első ízbeni óvásával a teljesítéshez ragaszkodott, sőt arra neki ugyane hó végéig póthatáridőt engedett — és, hogy ekként a nem teljesítés miatti kárigényét elvesztette volna; mert: a szállítással késedelmes eladónak a teljesítésre való felhívása nem zárja ki azt, hogy a felhívás sikertelensége esetén a vevő a teljesítés helyett a nem teljesítés miatti kárigényt érvényesítsen. (P. VII. 2679/1925.)

B 03

Vétel. A vevő még abban az esetben is áttérhet a teljesítés helyett igényelt kártérítés iránti követelésre, ha a szerződés teljesítése iránt már keresetet indított és a keresetet az eladónak kézbesítették, — feltéve, hogy az eladó a pervesztesége esetében szállítandó áru beszerzése vagy készen tartása iránt még nem intézkedett s így a vevő által választott jogérvényesítésnek megváltoztatása az eladó kárára nem szolgál, valamint hogy a vevő a per megindításával megrögzített jogválasztástól nem az árhullámnak saját előnyére és az eladó kárára való kihasználása végett, hanem abból a célból tért el, hogy a teljesítés késedelme miatt fenyegető kárát megelőzze. (P. IV. 1682/1925.)

B 03

Vétel. A K. T. 347. §-a értelmében a piaci vagy tőzsde árral bíró áru nyilvános árverésen a vevő rovására csak úgy adható el, ha az eladó előbb a szabadkézből való eladást sikertelenül megkísérelte. (P. VII. 2243/1924. Hj. Tára VII. 27.)

B 03

Vétel. Jogszabály lévén, hogy a vevő átvételi késedelme esetében a hitelezőre száll át az a veszély, amely az árut a késedelem időtartama alatt éri, késedelemben levő felperes vevőt terheli az a veszély, hogy a késedelem ideje alatt a szabályszerű időben rendelkezésére bocsájtott gabonát a tárolás helyén egy harmadik személy megtartási joga alapján lefoglalta. (P. IV. 5778/1925. 1926 I. 7.)

B 03

Vétel. A vevőt az áru átvétele körül terhelő késedelem esetén, ha a vételár egészében, vagy esedékessé vált részében már lefizettetett, a K. T. 351. §-a értelmében az eladónak csak arra van joga, hogy az árut a késedelmes vevő rovására eladja s a késedelemből eredő kára megtérítését követelje, nem volt tehát joga az eladó alperesnek arra, hogy a felperes átvételi késedelme miatt az ügylettől elálljon.

Az alperes elállásának jogszerűtlensége dacára azonban az alperes sem az ügylet teljesítésére, sem kártérítésre nem kötelezhető, mert köztudomásu tény az, hogy az ügylet tárgyát képezett áruk ára a kereskedelmi forgalomban nagyobb mérvben emelkedett, mintsem a korona értékében csökkent, beállott tehát a gazdasági lehetetlenülés esete, amely az állandó bírói gyakorlat értelmében az eladót a teljesítés alól mentesíti. (P. VII. 3908/1925. a valorizációs.)

B 03

Vétel. A szerződéshez hű fél is köteles a kár elhárítására mindent megtenni, ehhez képest a szolgáltatás megtagadása esetén az árut máshonnan beszerezni. (P. VII. 4084/1925. 1926. febr. 12.)

B 03

Vétel. Az eladó nem kötelezhető arra, hogy a vevőnek utólagos teljesítésre határidőt adjon, ha a vevő az idejében való teljesítést akár szándékos, akár gondatlan magatartással hiúsította meg. (P. IV. 2901/1924.)

B 03 **Vétel.** Ha a megvett árunak piaci ára nincs, a vevő csak szabályszerű fedezeti vétel esetén igényelheti a szerződési és fedezeti vételár közti különbözetet. (P. VII. 4472/1924.)

B 03 **Vétel.** Jogszabály, hogy aki vagylagos kérelmet terjeszt elő, a választás jogát a másik félnek engedte át s ez utóbbi az így szerzett jogától hozzájárulása nélkül meg nem fosztható. (P. VII. 3706/1924.)

B 03 **Vétel.** Ha a vevő teljesítést követelt s e sérelmével a felebbezés során elutasított, a felülvizsgálati eljárásban nem követelhet kártérítést. (P. VII. 2394/1924.)

B 05 **Fuvarozás. Vasut.** Vasut vétkes gondatlansága és így teljes kártérítési felelősségemegállapított, ha a podgyászt a tehervonaton podgyászkezelő felügyelete nélkül szállítja és az ezen idő alatt elvész vagy hiányt szenved. (P. IV. 3039/1923.)

B 05 **Fuvarozás. Vasut.** Zárt butorszállító koci nem jelentkezik egyébnek a vasuti fuvarozás szempontjából a szállított tárgyak tartályánál, miért is a nyitott kocsin való szállításra irányadó jogszabályok alkalmazandók a zárt butorkocsiban elhelyezett ingó-rakománynál. (P. IV. 7212/1923.)

B 07 **Biztosítás.** A befizetett biztosítási díjak a biztosítási szerződés érvénytelenségének vagy hatályvesztésének az esetén kívül, amelynek fennforgását a kereseti ügylet tekintetében a felperes nem is állítja, a biztosítótól vissza nem követelhetők, hanem a felperest, mint kedvezményezettet a K. T. 498. és 507. §§-ai értelmében csupán az a jog illetheti meg, hogy az alperestől a biztosítási összeg megfizetését követelje.

Nem sérti tehát az anyagi jogot a felebbezési bíróságnak az az ítéleti döntése, amely szerint a felperes a befizetett díjak valorizált visszafizetésére irányuló keresetével elutasított s így a felperesnek ezt támadó felülvizsgálati kérelme meg nem állhat. (P. VII. 5193/1925.)

B 09 **Alkuzsi ügylet. Jutalék.** Olyan jogszabály nincs, mely szerint határozott ügylet közvetítésénél, a közvetített ügyletnek részletekben való teljesítése esetére az alkuszdíj külön kikötés nélkül is csak a teljesített részletek arányában volna fizetendő és amely szerint az ügynök az alkuszdijától akkor is elesnék, ha a teljesítés elmaradása nem az ő hibájára vezethető vissza. (P. II. 1375/1919.)

B 10 **Váltójog. Váltóhitelező.** Váltóhitelező lehet az a váltótartozó is, aki az alapul szolgáló kötelezvény tekintetében adós keze volt és ebből kifolyóan adós helyett fizetést teljesített. (P. VII. 4985/1925.)

B 10 Váltójog. Váltókezes. Megítéltetett a váltókereset indítása és a per összeg megfizetése időközén bekövetkezett kár a készfizető kezes ellen is, mert noha a váltóperben perelve nem volt, az azon pereljárás menete és az adós ténykedésére nézve érdeklődni köteles volt. (P. II. 1602/1925. H. J. Dtv. XIX. 1.)

B 10 Váltójog. Váltókamat. A váltóösszeg után évi 5%-nál magasabb kamat nem ítélhető meg, mert a váltóadós fizetési kötelezettségének terjedelmét, a váltó tartalma határozza meg s így az a kikötés, hogy az alperesek a kölesöntőke után havi 3¼% kamatot tartoznak fizetni, a váltók alapján indított perben figyelembe nem jöhet. (P. VII. 4985/1925.)

B 10 Váltó. A kényszerre alapított kifogás 3-ik jóhiszemű váltóbirtokossal szemben sikerrel nem érvényesíthető. (P. VII. 3611/1925.)

B 2 Csődjog. A kereset oly butorok kiadására irányul, amelyeket felperes 1922. évi július hó 28. napján az alperestől egyenkénti kiválasztás után megvett, amelyek vételárát kifizette, amelyeket csak ideiglenes megőrzés végett hagyott ott s amelyeket utóbb alperes egy beraktározási vállalatnál felperes részére beraktározott. A kereset tárgya tehát nem oly követelés, amely csődbejelentés alá esik, következésképp felperes nem oly csődhitelező, akire a Cs.-t.-nek a bejelentést szabályozó rendelkezései alkalmazást nyernének. Ezért a tömeggondnok által a Pp. 467. §-a értelmében előterjesztett s a csődnyitás folytán beálló félbeszakadás kimondására irányuló kérelem alaptalan. (P. VII. 3876/1925.)

B 2 Csődjog. A tömeggondnok csak a csődnyitás napjától számított 6 havi határidőn belül kapott csődválasztmányi meghatalmazás alapján léphet fel megtámadási keresettel. (P. VII. 4215/1925.)

C) Perjog.

C 00 Hatáskör pásztori szolgálati viszonynál. Pásztori szolgálat a gazdasági cselédszolgálattal rokon természetű és ehhez képest az ily szolgálat díja iránt az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (1925. VI. 8. H. B. 18. sz. P. Tkjog Tára VII. 17. sz.)

C 00 Hatáskör vadászterület haszonbérénel. Magánjogi jogcímen alapuló követelés elbírálása csak akkor tartozik a közigazgatási hatóság hatáskörébe, ha azt valamely törvényes rendelkezés oda utalja. A vadászati jognak, mint az 1883 : XX. t.-c. I. §-a értelmében s földtulajdon elválaszthatatlan tartozékának használata tekintetében magánosok között fölmerülő jogviták általában magánjogi termé-

szetűek. Az 1883 : XX. t.-c. 3. §-ának utolsóelőtti bekezdésében megjelölt vadászterületek után fizetendő haszonbér összegének megállapítása iránti vita a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. Abból, hogy valamely vitás kérdésben végső fokban a Közigazgatási Biróságnak van hatásköre, föltétlen bizonyossággal következik, hogy az alsó fokokon is a közigazgatási hatóságokat illeti az eljárás. (1924. X. 6. H. B. 43. sz. P. Tkjog Tára VII. 5. sz.)

C 00

Eljáró bíróság kijelölése hagyatéki ügyben. Ha az ügyben az 1894 : XVI. t.-c. 7. §-ának első négy bekezdése értelmében az ott felsorolt illetékességi okok valamelyike alapján az eljárásra illetékes hagyatéki bíróság s két vagy több azonos hatáskörű hagyatéki bíróság között, amelyek egyikének az eljárásra illetékesnek kell lennie, csupán az illetékesség megállapítására alkalmas tények vitásak, úgy az eljárásra illetékes bíróság kijelölése nem az igazságügyminiszternek, mint közigazgatási hatóságnak, hanem a Pp. 51. §-ában említett legközelebbi közös felsőbíróságnak, vagyis a rendes bíróságnak a hatáskörébe tartozik. (1925. IV. 20. Hb. 12. sz. P. Tkjog Tára VII. 15. sz.)

C 00

Hatáskör törvényes gyermek tartása és elhelyezése kérdésében. A rendes bíróság hatásköre a törvényesen elvált szülők gyermekeinek elhelyezése és tartása tárgyában a bontó per folyamatbavételével kezdődik és az újra fel sem vehető eljárást befejező bontó ítéletnek jogerőre emelkedésével véget ér, vagyis, ha eddig az időpontig a gyermektartás kötelezettsége és a hozzájárulás mérve fölött a rendes bíróság nem intézkedett, úgy ezekre a kérdésekre a rendes bíróságnak csupán a bontó per tartamára kiterjedő hatásköre véglegesen a gyámhatóságra hárul át.

Ehhez képest közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik az eljárás a tartás kérdésében akkor, ha a bontó per bírósága a házassági per során a felek közös törvényes kiskoru gyermekének csupán az elhelyezése kérdésében határozott, ellenben a tartási kötelezettség és a tartásdíj összege fölött egyáltalán nem döntött. (1925. VI. 8. Hb. 23. sz. P. Tkjog Tára VII. 18. sz.)

C 01

Mellékbeavatkozás. A perben hozott ítélet a beavatkozóra nézve egyáltalában nem bír az ítélt dolog erejével, amennyiben ennek a hatálya csupán a keresettel perbevont felekre terjed ki, következésképp a beavatkozó az alpereseket marasztaló ítélet által nincs elzárva attól, hogy az esetleg ellene indítandó perben a most beavatkozásként érvényesíteni szándékolt kifogását — amely szerint a felperes kereseti követelése fenn nem állana, — érvényesíthesse; továbbá mert amennyiben a beavatkozó csak a peres fél érdekében cselekedhetik, így a perbevont alperes kifejezett beismerésével szemben a beavatkozó tagadásának perjogi hatálya nincs. (Curia 1926. I. 12. P. II. 6858/1925/12. sz.)

C 01 Alperesség ági öröklési jog megállapítása iránti perben.

Minthogy az ági öröklésre hivatottak mindegyike a többtől függetlenül érvényesítheti ági öröklési jogát, örökösödési perekben az örökösnek örököstársai közül csak azokat szükséges perbevonni, akik ellenében öröklési igényt kíván érvényesíteni. Minthogy a felperesek ilyen igényvel csak az özvegygel szemben léptek fel, a keresetnek érdemben való megbirálását nem akadályozza, hogy az összes örökösök perben nem állanak. (Curia 1925. XII. 1. P. I. 7092/1924/20.sz.)

C 01 Perképesség. A felperes magánjogi jogképességének és ezért a Pp. 70. §-a értelmében perképességének hiánya

a Pp. 180. §-ának 6. pontjában meghatározott és hivatalból is figyelembe veendő pergátló körülmény, azonban ez a fennforgó esetben a per elbírálását nem akadályozza, mert ez a hiány a Pp. 75. §-a értelmében az eljárás bármely szakában pótolható és a felülvizsgálati tárgyaláson tényleg pótoltatott is azáltal, hogy a S. J. által meghatalmazott ügyvéd S. J. képviselőként a felülvizsgálati tárgyaláson kijelentette, hogy az összes perbeli cselekményeket S. J. nevében jóváhagyja és a felperességet a meghatalmazását kiállító S. J. vállalja.

A 134.936/1921. P. M. sz. pénzügyminiszteri rendelet 17. §-a szerint az Országos Burgonya Közvetési Iroda perképes jogi személy, ezzel szemben nem lehet arra az álláspontra helyezkedni, amit a felebbezési bíróság elfoglalt, hogy t. i. az O. B. K. I. nem perképes jogi személy, hanem az állami közigazgatásnak csak egyik szerve. (Curia 1925. XI. 12. P. VII. 4416. sz.)

C 02 Keresetváltoztatás. Megállapítási per. Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben panaszzal, hogy a felebbezési

bíróság a Pp. 188. §. rendelkezésének mellőzésével ítélkezett, midőn felpereseknek az eljárás befejeztével előterjesztett kereseti kérelmében keresetváltoztatást fennforogni nem látott. Ez a panasz alaptalan; mert felperesek azzal, hogy az eredeti kereseti kérelemtől utóbb eltérve, annak megállapítását kérték, hogy alperesek a 75.000 K vételárhátralékot az 1918. évi október 1-én volt zürichi értékben kötelesek fizetni, a kereset jogalapjául előadott tényállást meg nem változtatták, a keresetváltoztatás tilalmára tehát az alperesek sikerrel nem hivatkozhatnak.

Nincs helytálló alapja az alperesek ama panaszának sem, amellyel a Pp. 130. §-ának alkalmazását sérelmezik. A megállapítási kereset célja ugyanis a jövőben keletkező perek kizárásával a felek között fennforgó jogbizonytalanság eloszlátása, a felmerülhető jogviták kiküszöbölésével a felek jogos érdekeinek biztosítása. Ennek szem előtt tartásával pedig arra tekintettel, hogy az alperesek a felperesekhez 1923. január 3-án intézett levél tartalma szerint a felek között létrejött szerződés ellenére a 75.000 K vételárhátraléknak leromlott koronákkal való kiegyenlítését és a jelzett összeg erejéig felperesek javára bejegyzett zálogjognak töröltetését kísérelték meg; helyes a felebbezési bíróságnak az az álláspontja, hogy az alperesek eme magatartásukkal a felperesek szerződésben biztosított jogát

kétségessé tévén, felperesek jogállapotának biztosítása s ekként annak megállapítása, hogy a jelzett vételárhátralék tőkeösszege a szerződéshez képest mily értéket képvisel, az alperesekkel szemben szükségesnek mutatkozott. (Curia, 1925. X. 9. P. V. 759/1925/15. sz.)

C 02

Több követelés érvényesítése. Az alperes által iratellenesség címén emelt, de lényegileg a felhívott okiratok tartalmának értelmezésére vonatkozó panaszok sikerrel azért nem érvényesíthetők, mert az okiratok tartalmának miként való értelmezése jogkérdés, melynél iratellenesség okából panasz fel sem hozható.

Alperes a kereseti követeléssel szemben első sorban a káralap hiányával s abból folyóan azzal védekezett, hogy felperes ezt a követelést a felek közt lefolytatott korábbi perben támasztott kárkövetelésével együtt tartozott volna érvényesíteni s annak utólag való érvényesítésére nem jogosult. Szerinte eljárási szabálysértéssel mellőzte a felebbezési bíróság a védekezésének elbírálását.

Az a körülmény azonban, hogy a felperes jogelőde az alperessel létesült jogviszonyból kifolyólag az alperes által nem teljesített áruszállításból eredt kára megtérítése iránt indított korábban pert, amelyben alperes jogerősen kártérítésre köteleztetett is, nem zárja ki azt, hogy a felperes az őt az ugyanezen jogviszonyból kifolyólag az alperes részéről díjmentes áruszállításból kifolyólag hozzá befolyt s jogtalanul megtartott vételár kiadása, illetve megfizetése iránt új keresetet indíthasson, mert nincs oly jogszabály, amely szerint a hitelezőnek többrendbeli követelése közül az, amelyet az adósa ellen indított perben nem érvényesített, emiatt elenyészettnek volna tekintendő. (Curia, 1925. XI. 5. P. VII. 2936/1925/20. sz.)

Dr. Meszlény Artur :

**A csődönkívüli
kényszeregyességről
szóló rendeletek rendszeres
magyarázata.**

III. KIADÁS.

BUDAPEST, 1926.

TÉBE KIADÁSA

Ára 125.000 korona

Az új kényszeregyességi rendeletek és a joggyakorlat
egyetlen tudományos jellegű feldolgozása.

ESETTÁR. *)

A) Magánjog.

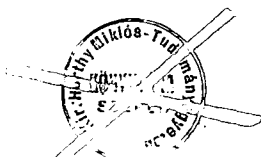
A 10 Különélés elrendelésének mellőzése. Az állandóan követett bírói gyakorlat szerint mellőzni lehet a házaselek különélésének a Ht. 99. §. alapján való elrendelését, ha bontó ok megállapítása ki van zárva. (Curia 1926 április 7-én. P. III. 4520/1925. szám.)

A 10 Visszahívás és vétkesség. Ha a férjnek magaviselete szolgáltatott okot a házassági életközösség megszakítására, a férjnek az ideiglenes nőtartás iránt folyamatba tett perben tett az a kijelentése, hogy nejét kész visszafogadni, figyelembe többé nem jöhet. (Curia 1926 február 11-én. P. III. 7600/1925.)

A 305 Szerződő fél tudakozódási kötelezettsége. A jogügylet egy-séges voltára a rosszhiszemű fél alaposan nem hivatkozhatik, a rosszhiszeműséget pedig már egymagában az a körülmény is megállapítja, ha az alkudozó és ügyletet kötő fél az ügylet megkötésére meghatalmazottnak mondja magát, holott arra nincs meghatalmazva; az ellenfél ugyanis nem köteles az állított meghatalmazás valósággal megléte iránt nyomozódni, mert a forgalom biztonságának nemcsak az erkölcs és a tisztesség, hanem a jog szerint is legelemibb követelménye, hogy az egymással alkudozó és ügyletet kötő felek egymás nyilatkozataiban megbizhassanak, amiért is a félnek a nyilatkozatai valóságnak megfelelő voltaért való felelőssége a jognak egyik legelemibb követelménye. (Curia 1926 február 26-án. P. V. 7534/1925.)

A 305 Szerződés értelmezése. Szerződési kikötések kétség esetében úgy értelmezendők, ahogy tekintettel az eset körülményeire és az élet felfogására, a méltányosságnak leginkább megfelelnek.

*) Az Esettár jeleinek magyarázatát, ugyszintén az Esettár-kartothek átnézelét 1. a folyó évfolyam 3. számának mellékletén. A kartothék-dobozok immár elkészültek és azokat folyó évi szeptemberi számunk megjelenésével együtt fogjuk forgalomba hozni. A dobozok tartós anyagból, de a lehető legegyszerűbb kivitejben készülnek és azokat előfizetőink önköltési áron szereztetik be, úgy hogy használatbavételük ugyszólván semmi költséget nem fog okozni.



Minthogy a szerződésben foglalt az a kikötés, hogy vevő az erdő fáit tetszése szerinti időben kivágathatja és kifuvarozhatja, az üzleti életben nem szokásos és annak szószerinti értelmezése mellett vevő a kitermelést az eladók nyilvánvaló kárával bármilyen hosszú időre elhalaszthatta volna, az pedig, hogy a szerződő felek egyező akarata erre irányult volna, az élet józan felfogása mellett fel nem tételezhető: a felebbezési bíróság anyagi jogszabálysértés nélkül mondta ki, hogy a szerződésnek idézett kikötése úgy értelmezendő, hogy vevő tartozott az erdő fáit a rendes, szokásos, az erdő kiterjedésének és a fa mennyiségének megfelelő idő alatt kitermelni. (Curia 1926. március. 18-án. P. II. 3177/1925.)

A 311 Hitelezői késedelem és valorizáció. Az átértékelésnél figyelembe kellett venni, hogy a nem vitás tényállás szerint az alperes a 480.000 K tőkét — kamatok és ügyvédi költség nélkül — a felpereseknek felajánlotta, a felperesek azonban a felajánlott összeget nem vették át. A tárgyalási jegyzőkönyvek és mellékleteik szerint a felperesek nem is vitatták azt, hogy az alperes az említett összeget csupán arra az esetre ajánlotta volna fel, ha a felperesek azzal a tartozást egészen kiegyenlítettnek ismerik el, ily körülmények között pedig a felpereseknek a felajánlott összeget el kellett volna fogadniuk kárenyhítési köteleességüknél fogva a bírói gyakorlat értelmében résztörlesztésül is. A felperesek eszerint az említett 480.000 K értékének folytatólagos csökkenésével felmerült káruk megtérítését nem követelhetik s így ezen az időpontra túl a követelésnek csak az ezen az összegen felüli részét lehetett átértékelni. (Curia 1926. április 7-én. P. IV. 50/1926.)

A 311 Valorizáció alapja. Alperesnek az a. panasza hogy a felebbezési bíróság a felperes követelését 50% erejéig jogszabály megsértésével valorizálta annak dacára, hogy őt a fizetési késedelem körül vétkeesség nem terheli, azért alaptalan, mert a valorizációnak nem az adós vétkeessége az alapja, hanem a korona értékének az adós igazolatlan fizetési késedelme alatt beállott csökkenése s így az átértékelés a vétkeesség fenn nem forgása esetében is megítélhető, ha a fizetési késedelem tartama alatt a korona értéke csökkent. (Curia 1926. január 19-én. P. VII. 3698/1925. szám.)

A 311 Valorizáció alapja. Az a felülvizsgálati panasz, hogy késedelem nélkül valorizált összegben az adós nem marasztalható, alaptalan, mert az átértékelés célja az, hogy a követelésre jogosult fél a korona értékének a kötelelem keletkezése és teljesítése között eltelt idő alatt bekövetkezett nagymértvű csökkenése folytán lehetőleg azt az értéket kapja meg, amellyel a neki járó követelés az ügylet létrejöttékor birt.

A pénznek, mint fizetési eszköznek időközben beállott ezt a nagymértvű leromlását az adósnak vétkes cselekményére vagy mulasztására visszavezetni nem lehet, amint tehát az átértékelés egyrésztől kártérítésnek nem minősíthető, úgy másrésztől az átértékelés jogalapja szem-

pontjából közömbös az adós vétkeisége és késedelme is s ennek jelentősége csak az átértékelés mérvének a megállapításánál van annyiban, amennyiben a pénz elértéktelenedéséhez az adós vétkeisége is hozzájárul. (Curia 1926 április hó 9-én. P. III. 4216/1925.)

A 311

Hitelezői késedelem és valorizáció. A pénzromlás folytán a vevő által letett összeg az eredeti vételárhátralék értékének akkor már meg nem felelt, felperes azt teljes kiegyenlítés gyanánt elfogadni nem volt köteles, annak visszautasításával felperes hitelezői késedelembe nem esett; a bírói letétbe helyezett összeggel az alperes fizetési kötelezettségének eleget nem tett és így a pénz értékében bekövetkezett további romlás az ő terhére esik.

Nem sértett tehát jogszabályt a felelbezési bíróság, midőn alperes vételárhátralék tartozását a megvett ingatlan értékemelkedése figyelembe vételével valorizálandónak találta. (Curia 1926 április 14-én. P. II. 3597/1925.)

A 311

Gabonavaluta és valorizáció. A tiszteletdíjnak az 1922. évben gabonaneműekben való kikötése arra a törekvésre vezetendő vissza, hogy a pénz értékének állandó és rohamos romlásával szemben felperes meg legyen védve.

E védekezésnek kétségtelenül meg volt a jogosultsága a követelés esedékességéig; mert eddig a pénzérték hanyatlásával szemben az érték tartó termények biztosították, hogy felperes kikötött tiszteletdíját teljes értékben megkapja. Az esedékesség után azonban a termények árának a *pénzromlás arányát meghaladó* további emelkedése már felperesnek spekulatív és konjunktualis nyeresége volna és az ebből származó tehernek a betegre vagy örököseire hárítása által jobb helyzetbe jutna, mintha tiszteletdíját annak esedékessége idején természetben megkapta volna; mert ha azt akkor akár értékesíti, akár elhasználja, csak akkori értékének jut birtokába; ezért az adós késedelmének sem lehet más következménye, mint az esedékességgel teljesítés elmaradásával előálló kárnak megtérítése, ami abban áll, hogy a termények akkori pénzértéke a pénzromlásnak megfelelő átszámítással megtéríttessék. (Curia 1926 április 14-én. P. II. 3610/1925.)

A 311

Valorizáció és viszonyosság. Minthogy a felperes bécsi, tehát osztrák honos cég, részére a kereseti követelés valorizált értékben — a valorizáció anyagi feltételeinek fennforgása esetén is — csak abban az esetben ítéltető meg, ha oly természetű követelések tekintetében az osztrák bíróságok is helyt adnak a magyar honosok részéről a valorizáció iránt előterjesztett kérelemnek, vagyis ha ebben az irányban Ausztriával viszonyosság áll fenn. (Curia 1925 december 16-án. P. VII. 5480/1925.)

A 311 **Valorizáció alapja.** Az állandóan követett bírói gyakorlat szerint a valorizáció alapja a koronának értékromlása, feltétele pedig az adós fizetési késedelme. (Curia 1926 február 17-én. P. VII. 5305/1925.)

A 311 **Aranykorona átszámítási kulcsa.** A felebbezési bíróság azzal, hogy az aranykoronának papirkoronára való átszámításánál a közszolgáltatásokra nézve érvényes értéket jelentette ki irányadónak, az anyagi jogot azért nem sértette, mert: az aranykoronának papirkoronára való átszámításánál köztartozás vagy magánjogi cím-ből eredő tartozás tekintetében ez idő szerint különbség nincs s ekként alperes anyagi hátrányt a fenti ítéleti rendelkezéssel nem szenved. (Curia 1926 április 21-én. P. V. 4706/1925.)

A 32 **Egyetemlegesség.** Alperesek az ügyletet a felperes társ-tulajdonosokkal egy szerződéssel kötötték meg, de a szerződésben a teljesítés tekintetében az eladók egyetemleges kötelezett-séget semmi irányban nem vállaltak s a vételárat az eladóknak a fel-peresek is külön-külön fizették ki. Az ügyletkötésnek egy időben és egy okirathoz foglaltan történte egymagában, az ingatlan jutaléka felett önállóan rendelkezni jogosult társulajdonosok egyetemleges köte-lezettségét meg nem állapítja. (Curia 1926 április 21-én. P. V. 4707/1925.)

A 34 **Postán küldött összeg elfogadása.** Valamely követelés iránt folyó per folyamatbanléte alatt, a kiegyen-lítés kifejezett elismerése, vagy a per folytatásától elállás nélkül abból a pusztán tényből, hogy a felperes a még összezszeríten meg nem állapi-tott követelésre postán — annak kifejezésre juttatása nélkül — küldött összeget, hogy azt az adós végkiegyenlítésül küldi, minden megjegyzés nélkül elfogadta, nem lehet okszerűen következtetni a perben még érvé-nyesíthető igényekről való lemondásra. (Curia 1926 február 24-én. P. IV. 2138/1925.)

A 38 **Köztisztviselő kártérítési felelőssége.** Felperesek kártéri-tési igényüket arra alapították, hogy P. Á. államrend őrségi kapitány a Budapestről való elutazásukat megakadályozta s ezáltal nekik kárt okozott. A vitás jogigény elbírálásánál tehát egyedül az a döntő, hogy a nevezett rendőrkapitány jogellenesen járt-e el.

Az idegen állampolgároknak itteni tartózkodása és innen való tá-vozása körüli ellenőrzés a rendőrség feladatát képezi és így annak az el-bírálása, hogy a rendőrközeg ebbeli eljárása a rendőri szabályzatoknak megfelelt-e, a felettes fegyelmi hatóság ügykörébe esik.

P. rendőrkapitány felettes fegyelmi hatósága, végső fokban a m. kir. belügyminiszter jogerős fegyelmi határozattal pedig megállapították, hogy panaszolt a kereset alapjául szolgáltat ténye, a rendőrségi szabály-zatoknak megfelelt.

A jogos hatáskörben elbírált kereseti ténynek újbóli elbírálása nem tartozik a bíróság hatáskörébe. (Curia 1926 április 20. P. VI. 3701/1925.)

A 38 **Kártérítés veszélyes üzemek közt.** A villamoskocsi vezetője nem járt el kellő gondossággal. De ugyanez áll a gépkocsi vezetőjére is.

Ily körülmények között megfelel az anyagi jognak a felebbezési bíróságnak az a döntése, hogy a kár a felek között egyenlő arányban megosztassék. (Curia 1926 április 13-án. P. VI. 3572/1925.)

A 38 **Természetbeni kártérítés.** Ha helyettesíthető dolgok elvesztéséről van szó, a károsítót szándékosan vagy súlyos gondatlansággal elkövetett tiltott cselekmény vagy ekként elkövetett kötelességsértés esetében mindkét fél érdekének méltányos figyelembe vételével arra is kötelezheti, hogy az előbbi állapotot helyettesíthető dolgok megszerzésével és szolgáltatásával állítsa helyre. Ha a károsítót sem szándékosság, sem súlyos gondatlanság nem terheli, csak pénzbeli kártérítésre kötelezhető. (Curia 1926 február 11-én. P. IV. 1627/1925.)

A 38 **Kártérítés összecszerűsége.** A cséplőgép üzemképtelenné válása folytán a szerződés időelőtti felbomlásából eredő kárért felperesek kártérítést követelhetnek, amelybe azonban beszámítandó mindaz, amit a cséplési időszak alatt elvállalható további munka valószínű ideje alatt felszabadult munkaerejük értékesítése által szereztek vagy nehézség nélkül szerezhettek. (Curia 1926 április 22-én. P. II. 3704/1925.)

A 38 **Büntetőjogi és magánjogi beszámíthatóság.** A polgári beszámítás alá eső szándékosság és vétkesség köre más, mint a büntetőjogié, — hogy tehát a polgári jog szerint, a büntetőjogi beszámítás alá eső vétkesség nélkül is megállapítható a kártérítési kötelezettség — ebből következik, hogy a büntetőbírónak az a határozata, amely szerint a jelen esetben az ottani vádlott, itteni alperesnek vádbeli gondatlanságát a büntetőjog szempontjából fennforgónak nem találta, a polgári bírót a magánjogi kártérítési igény eldöntésénél nem kötheti. (Curia 1926 április 27-én. P. V. 5121/1925.)

A 40 **Öröklési igényről való lemondás.** Az öröklési igényére kielégített törvényes örökösnek az öröklésről történt lemondása örökösire is kihat. Ennélfogva a felperesek a törvényes öröklésből kiestek s az örökhagyó végrendeletének hatálytalanítását és ennek következményeként a törvényes öröklés érvényesülését nem követelhetik. (Curia 1926 március 24-én. P. I. 1508/1925.)

A 40 **Örökbefogadott öröklési igénye.** Az öröklési jognak az örökbefogadási szerződéssel eszközölt biztosítása feltételhez nem köthető és az örökbefogadottnak ekként feltétlenül biztosí-

tott öröklési joga csakis az általános örökösödési jogszabályok alapján, vagyis akkor vonható el az örökbefogadottól, ha ellenében az örökségből való kitagadás vagy az öröklésre való érdemtelenség törvényes feltételei fennforognak. (Curia 1926 január 29-én. P. I. 589/1925.)

A 40

Jászkun statutum érvénye. A Polgári jogi határozatok tárába 405. sorszám alatt felvett kuriai határozat szerint a Jászkun statutumokban lefektetett jogszabályok ez idő szerint nem a Jászkun nemzetségből származók személyéhez fűződő kiváltságos jogot, hanem az egész Jászkun területre kiható területi jogot foglalnak magukban. Alaptalan ennél fogva a felpereseknek az a panasza, hogy az alperes a Jászkun statutumra sikeresen nem hivatkozhat. Mert a nem vitás tényállás szerint az alperes törvényes felesége volt az örökhagyónak s ezzel a Jászkun területhez tartozó M. pusztán élt házassági életközösségben. (Curia 1926 február 18-án. P. I. 869/1925.)

B) Hiteljog.

B 004

Segédszemélyzet. Nyugdíjvalorizáció. A jelenlegi súlyos gazdasági viszonyok és nagyfoku pénzromlás közepette munkaadót mindenesetre felelősség terheli azért, hogy a nyugdíjalap vagyona legalább is olyan gondossággal kezeltek és olyan mértékben őriztetik meg, mint a saját vagyona. (P. II. 7030/1925. — 1926 I. 22.)

B 004

Segédszemélyzet. A létszámcsoökkentés céljából állásukból elbocsátott tisztviselők végkielégítését szabályozó törvényes rendelkezések, mint különleges jogszabályok, a tisztviselő jogviszonyait a rendes szolgálati viszonyok esetére szabályozó rendelkezések alapján az elbocsátott tisztviselő hátrányára nem értelmezhetők. Az a körülmény tehát, hogy az alperes pénztár tisztviselőinek nyugdíjszabályzata szerint a 18-ik életévet megelőzően teljesített szolgálat ideje a nyugdíjazásnál figyelembe nem vehető, minthogy a 125.400/1924. N. M. M. számú rendelet ily jogmegszorító rendelkezést a szolgálati idő számítására nem tartalmaz, a felperesek szolgálati idejének a számítására befolyással nem bírhat. (P. II. 2979/1925. — 1926 márc. 17.)

B 004

Segédszemélyzet. Felperes rendkívüli időben szolgálattétel elrendelésére vonatkozó körözhvény aláírását megtagadta és kijelentette, hogy szolgálattételre nem jön be; ennek dacára a körözhvény hatályának kezdetekor, vagyis másnap rendkívüli szolgálatra a hivatalban akart maradni, de a hivatalfőnök nem engedte meg, hanem közölte, hogy szolgálataira többé nem reflektál. A kérdéses körözhvény aláírásának megtagadása felmondás nélküli elbocsátásra jogos alapul szolgáló, az 1884 : XVII. t.-c. 94. §. b) pontjában felsorolt oknak nem minősíthető. (P. II. 5542/1925. — 1926 márc. 3.)

B 004**Segédszemélyzet. Nyugdíjvalorizáció.**

Állandó bírói gyakorlat szerint a nyugdíjfizetés kötelezettsége a munkaadót terheli akkor is, ha a nyugdíjellátás céljaira saját intézete keretében külön alapot, avagy intézetet is létesített, mert a nyugdíjintézet nem egyéb, mint a munkaadónak a nyugdíjügyek ellátására szolgáló szerve, amely még akkor sem tekinthető a munkaadótól független jogi léttel bíró és a munkaadót kötelezettségei alól mentesítő különálló szervezetnek, ha belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályokkal van ellátva és kifelé jogalanyisággal rendelkezik. Alperes akkor, amidőn a felperest büntetésből nyugdíjazta, az eme nyugdíjazásra alapul szolgáló okokból további megtorlást a felperessel szemben már nem érvényesíthet és ez nem lehet akadály a annak, hogy a felperes részére megállapított nyugdíjának átértékelését az e tekintetben kifejlődött törvénykezési gyakorlat értelmében bírói úton követelhesse. (P. II. 6134/1925. — 1926 ápr. 7.)

B 013**Részvénytársaság.**

Abból, hogy a kereskedelmi törvény 160. §-a szerint a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetése és ennek közzététele előtt a részvénytársaság jogilag nem létezőnek tekintetik, nem következik az, hogy előbb a részvénytársaság javára és terhére ügyletek nem köthetők, hanem az ügyletek érvénye a részvénytársaságra nézve csak fel van függesztve addig, amíg a részvénytársaság törvényszerűen létrejön és azután az illető ügylet érvénye a részvénytársaságra nézve beáll azzal, hogy az ügyletet kifejezetten vagy erre jogszzerű következtetést engedő tényével magáévá teszi. (P. V. 3606/1925. — 1926. február 12.)

B 021**Kamat valorizáció esetén.**

A követelés átértékelve lévén megítélve, az 1923. évi XXXIX. t.-c. 2. §-ban meghatározott kártérítésnek a törvényes kamat mértékére való leszállítása indokolt. (P. II.: 2903/1925. — 1926 március 11.)

B 021**Kötelezőjegy.**

A K. T. 294. és 296. §§-ainak rendelkezése értelmében a kötelezőjegyet (bont). kiállító adós érvényesítheti azt a kifogást is, amely közte és az okirat birtokosa között fennforgó viszonyon alapul. Az okirat eredeti birtokosa és annak kiállítója közötti jogviszony elbírálásánál pedig az adós fizetési kötelezettségét kizáró megállapodás valósága mérvadó s így annak bizonyítása megengedendő. (P. VII. 2778/1925. — 1925 X. 29.)

B 021**Kereskedelmi ügyletek. Kamat.**

Az 1877. évi VIII. t.-c. 5. §. 3. bekezdése értelmében a törvényben meghatározott mértéken felül előre levont kamat a tőkéből lerovott összegnek tekintendő; a kamat mértékét az 1895. évi XXXV. t.-c. 5%-ban határozta meg, amelyre nézve a fentebb idézett törvény 5. §. 1. bekezdéseinek az a rendelkezése, hogy a törvényben megszabott mértéken felül kikötött és megfizetett kamatok visszafizetése nem követelhető, alkalmazást nem nyerhet. (P. II. 3486/1925. — 1926 márc. 26.)

B 021 Kamat. A követelésnek valorizáltan megítélése esetében az eset körülményeitől függ, hogy a hitelezőnek a törvényes késedelmi kamatot meghaladó kárkamat ítéltessek. (P. IV. 2542/1925. — 1926. III. 23.)

B 021 Kereskedelmi ügyletek. Kamat. Az ugynevezett koszt-kamatok a pénz romlásának ellenértékéül szolgálnak s azok az állandó bírói gyakorlat értelmében jogosan számíthatók az adós terhére. Figyelemmel pedig a koszt kölcsönnek a kereskedelmi szokás szerint hetenként való esedékességére s a koszt kamatoknak ugyancsak hetenként való tőkésítésére, a felperes az így tőkésített koszt kamatokat az utolsó eladás cassa napjáig jogosan számította fel az alperes terhére. (P. VII. 899/1926. — 1926 ápr. 14.)

B.023 Valorizáció. Az elmaradt haszon kérdésében alaptalan az alperesnek az a panasza, hogy a vételárnak valorizálva történt visszaittelésével a felperesnek összes kára ki van egyenlítve, mert a vételár visszafizetésével csak az előbbi állapot állíttatik helyre s a felperesnek ezenfelül van igénye annak a kárának megtérítéséhez; amelyet neki az alperes szerződésellenes magatartásával okozott.

A megállapított kárösszeg valorizálása kérdésében is alaptalan az alperes felülvizsgálati panasza. Kárkövetelés tekintetében is áll az a jogszabály, hogy az adós a tartozást abban az értékben tartozik megfizetni, amellyel az a fizetési kötelezettség beálltakor birt. Az alperes fizetési kötelezettsége pedig beállott abban az időpontban, amikor a teljesítést megtagadta, mert mint szakértőnek módjában állott az őt terhelő különbözetet összeg szerint is megállapítani. (P. VII. 4084/1925. — 1926 jan. 29.)

B 024 Valorizáció. Nincsen akadálya annak, hogy a felperes az előző perben nem érvényesített, de kifejezetten fenn tartott igényét ebben a perben érvényesítse és nem állja annak útját az alperes által fölhozott, ítélt dolog fennforgását vitató érvelés sem, mert a felperes jelen perbeli keresete lényegileg az időközbeni pénzértékcsökkenésből eredő hátrány mint kár megtérítésére irányul, a perbe vitt jog különbözőségénél fogva tehát ítélt dolog fenn nem forog s ennél fogva az erre alapított kifogás figyelembe nem jöhet. (P. IV. 2554/1925. — 1926 márc. 24.)

B 024 Valorizáció. A m. kir. Curiának állandóan követett joggyakorlata értelmében a valorizációnak nem az adós vétke ssége az alapja, hanem a korona értékének az adós igazolatlan fizetési késedelmé alatt beállott csökkenése s így az ártértekelés a vétke sség fenn nem forogása esetében is megítélhető, ha a fizetési késedelem tartama alatt a korona értéke csökkent.

Téves tehát a felebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy valorizációnak csak az adós vétke ssedelmé esetében van helye s az

anyagi jogot sérti az az ítéleti döntése, amely szerint a keresetet csupán abból az okból utasította el, mert az alperest vétkesen késedelmes adósnek nem tekintette. (P. VII. 7174/1925. — 1926 ápr. 20.)

B 024 **Valorizáció.** A m. kir. Curia nem tekinthette alperes vagyoni helyzetét olyannak, mely a felperes amugy is csekély nyugdíjának valorizálását teljesen kizárná.

Ugyanis a humanitárius célok szolgálatában álló és a közjótékony-ság igénybevételével fenntartott intézményeknél a közjótékony-ságból befolyó összegeket épp úgy jövedelemként kell számításba venni, mint más jövedelmeket; és ha az intézmény személyi és dologi kiadásai fedezésére ezeket igénybe veszi, elvállalt kötelezettségei teljesítését jövedelmeinek eredetére hivatkozva meg nem tagadhatja. A közjótékony-ságból befolyó jövedelmek összegükre nézve bizonytalanok ugyan, de az intézmény cél-jaira és a gazdasági helyzetre való tekintettel bizonyos törvényszerűség-nek vannak alávetve és teljesen számításán kívül nem hagyhatók; ere-detük, továbbá az intézmény célja és helyzete azonban a valorizáció mér-seklésére szolgálhat alapul. (P. II. 7588/1925. — 1926 márc. 11.)

B 024 **Valorizáció.** Pénztartozás késedelmes teljesítése esetén a pénz értékének időközben bekövetkezett csökkenése folytán a hitelezőre az adós késedelméből hárult kár mérvének a meg-állapításánál elsősorban a pénznek a késedelembe esés idején volt értéke az irányadó. A felelősségi bíróság tehát a kár mérvének a megállapítá-sára a követelés keletkezésének idején volt pénzértéket téves jogszabály alkalmazásával vette alapul s felperesnek a csatlakozási kérelmében emiatt emelt panaszja szintén alapos.

A követelés továbbá a teljesítési idő bekövetkeztével s nem a ke-reset indításával válik esedékessé. Ha tehát a teljesítési idő a kereset beadása előtt már bekövetkezett, a kereset beadása előtt már bekövet-kezett a késedelem és annak következményei az adóst már ettől az időtől s nem a kereset beadásának a napjától terhelik.

Felperes az alperes felettes hatóságához beadott s alperessel ere-detiben közölt panaszában alperest nem arra kérte kötelezni, hogy a pénzt valamely pénzintézetnél helyezze el, hanem hogy neki szolgáltatassa vissza s minthogy alperes maga sem állítja, hogy ezt teljesíteni módjáb-an nem állott, alperes azért, hogy a pénzt a N. intézetnél helyezte el, teljesítési kötelezettsége alól nem szabadult. (P. II. 3772/1925. — 1926 ápr. 22.)

B 03 **Vétel.** Egységes vételi ügyletből eredő részleges és foly-tatódó szállítások esetében, ha a szerződés szerint a vételár az áru átvételkor volt fizetendő, az eladó a már leszállított áru-részlet vételárának megfizetése előtt újabb áru-részletet szállítani nem tartozik. (P. IV. 1168/1925. — 1926 I. 13.)

B 03 **Vétel.** Nem vitás, hogy a szóbanforgó rozs- és zabvétel azonnali szállításra (prompt) történt. Az állandó bírói gyakorlat értelmében az ily ügylet magában véve nem tekinthető a K. T. 355. §-ában meghatározott ugynevezett „fix” ügyletnek s ezért az anyagi jognak megfelel a felebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy a jelen esetben a K. T. 355. §-ában előírt értesítési kötelezettség a felperest nem terhelte. (P. VII. 7270/1926. — 1926 ápr. 21.)

B 03 **Vétel. Fedezeti eladás.** I. A 356. §-nak 1. pontja a tőzsdei vagy piaci árral bíró áruknak eladásáról intézkedik. A termelés helyén beszédetlenül maradt, hóval borított s ez okból az árverés útján már nem is értékesíthető terménynél tőzsdei vagy piaci árról szó sem lehet.

II. A vételi és árverési feltételek eltérő volta miatt az árverés joghatálya ellen nem emelhető sikerrel kifogás, ha azt, hogy az áru nem volt a vételi szerződés feltételeinek megfelelően eladható, a kifogásoló átvételi késedelme, illetve szerződésszegése okozta. (P. VII. 2543/1925. — 1925 X. 16.)

B 03 **Vétel.** A „prompt” szállítás kikötése nem teszi az ügyletet a K. T. 355. §-a szerinti fix ügyletté. (P. VII. 7270/1925. — 1926 ápr. 21. L. indoklással Ker. jog 1926. 6. sz.)

B 03 **Vétel.** Megfelelő s joghatályos rendelkezésre bocsátás hiányában (K. T. 346. §.) eladó az áru szerződéses vagy törvényes minőségét bizonyítani nem tartozik. (P. VII. 7037/1925. — 1926 IV. 8.)

B 03 **Vétel.** A kereskedelmi szokás szerint a prompt fizetés a számla vételétől számított 8 napon belül szokott történni. A felek közt ettől eltérő megállapodás bizonyítva nem lett. (P. VII. 4056/1925. — 1926 jan. 22.)

B 03 **Vétel.** Az a körülmény, hogy valamely közszükségleti cikk kereskedőknek egymással kötött ügylete rendjén jut a harmadik személy kezére, egymagában nem alkalmas az ügyletnek árdragító láncolássá, tehát tilos cselekménnyé minősítésére, mert ennek fogalmi előfeltétele az is, hogy a cikk ára a láncolatos beékelődés folytán megdrágittassék. (P. IV. 1971/1926. — 1926 ápr. 20.)

B 03 **Vétel.** Téves alpereseknek az az érvelésük, hogy felperes szemben azzal, hogy keresetében a szerződés teljesítését követelte választási jogának kimerítése folytán, szerződéstől való elállásra utóbb át nem térhetett, mert a felebbezési bíróság által helyesen kifejtettek szerint a peres felek közt nem vételi ügylet, hanem vállalkozási szerződés létesült, a választási jog kimerítésének pedig rendsze-

rint csak a vételi ügyleteknél van helye. (P. IV. 7815/1925. — 1926. ápr. 8.)

B 03 **Vétel.** Jogszabály, miszerint az, aki valamely ingó dolgot előleges megsemmisítés és megpróbálás után átvész és azon az eladó előleges értesítése nélkül javításokat eszközölt abból az okból, hogy a dolog nem felel meg mindenben a szerződési feltételeknek, a szerződés érvénytelenítését, avagy költségeinek és kárainak megterítését az eladótól nem követelheti. (P. II. 3653/1925. — 1926. ápr. 22.)

B 03 **Vétel.** A vevő, amennyiben az általa állított, de az eladó által tagadott fedezeti vételt bizonyítani nem tudja vagy nem akarja, tőzsdei vagy piaci árral bíró áruknál áttérhet az őt a K. T. 356. §-ának 2. pontja értelmében megillető árkülönbözet érvényesítésre: az erre irányuló módosított kereseti követelés megítélését tehát az, hogy a felperes a perben előbb fedezeti vétel alapján követelt kárt, nem gátolja. (P. VII. 71/1926. — 1926. ápr. 21. L. indokolással Ker. jog 1926. 6. sz.)

B 03 **Vétel.** A nem vitás kötlevelnek abból a tartalmából, hogy a szénát az eladó alperes tartozott 400 mm-ra kiegészíteni, préseltetni és Sz.-n waggonba rakatni, továbbá, hogy a megvett széna súlya a vasuti hidmérlegen volt hivatalosan megállapítandó, valamint abból, hogy a hátralevő vételár a fuvarlevélmásolatok ellenében volt fizetendő; helyes a felelőző bíróságnak az a jogi következtetése, hogy adott esetben a peres felek között nem helyi, hanem helykülömbőség melletti vétel létesült és hogy ennek folyományaként a vevő felperes a részére vasuton Budapestre feladott szénát a rendeltetési helyen történt megvizsgálás után minőségi hiány címén kifogásolni jogosult volt. (P. IV. 2559/1925. — 1926. március 24.)

B 04 **Bizomány.** A megbízás jogi természetéből folyó jogszabály, hogy a megbízott által a vele szerződő jóhiszemű személlyel kötött megállapodások a megbízóra nézve kötelezők. (P. IV. 1575/1925. — 1926. febr. 4.)

B 04 **Bizomány. Önszerződő.** Minthogy a devizarendelet (6700/1922. M. E. sz.) 4. §-a kizárja azt, hogy a devizabizományos az ily minőségében kötött ügyletbe a K. T. 381. §-a értelmében önszerződő félként lépjen be, a Devizaközpont megszűnése után az annak részére kötött ügyletből a maga nevében jogokat nem is származtathat. (P. IV. 2676/1925. — 1926. IV. 8.)

B 3 **Kényszeregyezség.** Az áru átvételében késedelmes vevő tartozik viselni azt a veszélyt, mely a késedelem ideje alatt akként állott elő, hogy a kényszeregyezséget kért eladó tartozása fejében az eladott, de még át nem vett árura harmadik személy, kinél

az áru-tárolt, követelése fejében megtartási jogot gyakorolt. (P. IV. 5778/1925. — 1926 jan. 7.)

B 10 **Váltójog.** A kényszerre alapított kifogás felperessel, mint harmadik jóhiszemű váltóbirtokossal szemben sikerrel nem érvényesíthető. (P. III. 3611/1925. — 1926 febr. 4.)

C) Perjog.

C 01 **Főbeavatkozás.** Pp. 83. §. A felebbezési bíróság ítéletében, miután a m. kir. Curia az I.—III.-rendű alpereseknek az ellen beadott felülvizsgálati kérelmét ítéletével elutasította, immár jogerősen kimondotta, hogy az örökhagyó a hagyatékáról felvett leltárban felvett ingókról (ékszerekről és csipkékről) végrendeletében nem intézkedett, sem életében azokat a II. r. alperesnek, el nem ajándékozta, azok tehát törvényes öröklés alá esnek és egyben eldöntötte azt a kérdést is, hogy az említett ingókra a törvényes öröklés a felpereseket fele részben illeti. L. T.-nak és L. F.-nek az ítéletek meghozatala után a jelen perbeli peresfelek ellen a győri kir. törvényszék előtt indított főbeavatkozási keresete annak a kimondására irányul, hogy a peres ingók az örökhagyó végrendelete alapján a nevezett főbeavatkozókat illetik. A főbeavatkozási pernek erre a tárgyra tekintettel annak; hogy a jelen per főbeavatkozási per jogerős eldöntéséig felfüggesztessék, csak abban az esetben volna helye és célja, ha a jelen perben az a kérdés, hogy az ingók törvényes vagy végrendeleti öröklés alá esnek-e, még eldöntetlen volna. Ámde ebben a perben — amint már fennebb ki van emelve — jogerősen kimondott, hogy a peres ingókról az örökhagyó nem végrendelezett s. hogy azok törvényes öröklés tárgyai. Következésképp az öröklés rendje kérdésében való döntés ebben a perben többé nem függ a főbeavatkozási per mikénti eldöntésétől, miért is annak, hogy ennek a pernek a befejezése a főbeavatkozási per befejezéséig felfüggesztessék, nincs meg a perjogi lehetősége. Ennélfogva — eltekintve attól is, hogy a Pp. 83. §-ának utolsó bekezdése a bíróságot csak feljogosítja, de nem kötelezi arra, hogy a főpert a főbeavatkozási per eldöntéséig felfüggeszse — alaptalan a másodrendű alperesnek amiatt emelt felülvizsgálati panasza, hogy a felebbezési bíróság ennek a pernek a főbeavatkozási per befejezéséig való felfüggesztése iránt előterjesztett kérelmet nem teljesítette. (Curia 1926 jan. 14. P. I. 4914/75/1925. sz., PTKJ. T. VII. 71. sz.)

C 02 **Perfüggség külföldön folyó per alapján.** Pp. 147. §. 1., 180. §. 5., 414. §. 6. p. A német birodalmi bíróság előtt folyamatba tett peres eljárásnak Magyarországon — a 45.790/892. I. M. r. 4. és a 9000/909. I. M. r. 37—41. §§-aiban jelzett kivételeket nem tekintve — perfüggségi hatálya nincs. (Bpesti Tábla, 3. P. 13.167—1925/9. sz., PTKJ. T. VII. 61. sz.)

C 02 **Igazolás.** A Pp. 159. szakasza szerint az ügyvéd részére — ha irodájában nem található — segéde vagy íroka kezéhez lehet kézbesíteni s a Pp. 157. szakaszában megjelölt módon, tehát az ott megjelölt személyek kezéhez is csak akkor, ha az ügyvédnek külön irodája nincs. Minthogy a perbeli meghatalmazáson, úgy a bírósághoz intézett beadványain alperes ügyvédi irodáját, tehát azt a helyet, ahol részére a perből kifolyólag az idézések kézbesítendők, ... utca ... szám alatt jelölte meg s jelentette be: a nem ezen a helyen s a per adatai szerint jogosultnak nem tekinthető egyén kezéhez eszközölt kézbesítés folytán s ennek tévedése vagy mulasztása következtében a felebbezésének a felebbezés törvényes határidején túl egy nappal később történt beadása alperes képviselőjének hibájául be nem tudható. A mulasztás ekként vétlennek tekintendő. (Curia 1926 márc. 23. P. VI. 1685/12/1926. sz.)

C 02 **Eljárás felfüggesztése a Pp. 234. §-a alapján. Bűnügyben hozott ítélet anyagi jogereje.** A bűnügyben hozott jogerős ítélet, amennyiben az a vád tárgyává tett cselekmény tekintetében a bűnösséget megállapította, az ugyanazon cselekményen alapuló perben a polgári bíróságra is kötelező, tehát ennek az ítéletnek hatályban léte alatt a vétkesség kérdése a polgári perben vizsgálat tárgyává nem tehető s ez okból a nevezett kiskorú alperes beszámíthatatlan voltára érvényesíteni kívánt s a felülvizsgálati kérelemben is felhozott bizonyíték, t. i. a becsatolt elmeorvoszakértői bizonyítvány sem volt figyelembe vehető. Viszont a most hivatkozott jogszabállyal szemben abban az esetben, ha a büntető bíróság a terhelt bűncsségét megállapíthatónak nem találná, ez a határozat a polgári bíróságot a cselekmény magánjogi következményeinek elbírálásánál nem köti, hanem — minthogy a magánjogi beszámítás alá eső vétkesség köre más, mint a büntetőjogi — a vád tárgyává tett cselekmény tárgyában a polgári bíróság annak magánjogi következményeit illetően a büntetőbírói felmentő határozattól függetlenül dönt. (Curia 1926 márc. 24. P. I. 4404/25/1925. sz.)

C 02 **Kielégítési végrehajtás az ítélet nem felebbezett része alapján.** Ha az elsőbíróság ítéletét csak a perköltség viselése vagy mennyisége kérdésében támadták meg felebbezéssel, a nem felebbezett rész jogerőre emelkedik és annak alapján a kielégítési végrehajtás elrendelendő. (Bpésti Tábla, 3. P. 1769—1926/10. sz. — Ugyanigy a kir. Curia, Pk. V. 8562/1925., P. H. T. 708. sz., PTKJ. T. VII. 62. sz.)

C 02 **Perfelvételi határnap fogalma. Érdemleges ellenkérelem.** Pp. 185., 440., 441. §§. A Pp. 440. és 441. §§-ainak a rendelkezése szerint, ha a perfelvételi határnapot az alperes mulasztotta el, őt a felperes kérelmére a kereseti kérelemhez képest ítélettel el kellett marasztalni s perfelvételi határnapnak tekintendő az a határnap is, amelyre a tárgyalást az alperes pertebocsátkozása előtt a bíróság elha-

lasztotta s minthogy alperesnek a perbebocsátkozása megtörténtnek csak az alperes érdemleges ellenkérelmének az előterjesztésével tekinthető, mindaz a határnap, amelyre a bíróság a tárgyalást az alperes érdemleges ellenkérelmének az előterjesztése előtt halasztotta el, perfelvételi határnap. A Pp. 185. §-ának a rendelkezése szerint továbbá alperes a törvényszéki eljárásban az érdemleges ellenkérelmét írásból köteles felolvasni, különben az ellenkérelem figyelembe nem vehető, tehát előterjesztettnek sem tekinthető. Nem tekinthető tehát előterjesztettnek az az érdemleges ellenkérelem sem, melyet alperes előkészítő iratban foglalva, a bírósághoz bpadott ugyan, de amelyet a perfelvételi tárgyaláson szóval fel nem olvasott. (Curia 1926 márc. 16. P. II. 3015/16/1925. sz.)

C 03**Hatáskör. Illetékesség. Pp. 522. §.** A magyar királyi

Curia az alperes felülvizsgálati kérelmét, amennyiben az a felebbezési bíróságnak a pergátló kifogást elvető ítéleti rendelkezése ellen irányul, hivatalból visszautasította azért, mert a Pp. 522. §-nak második bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak a felebbezési bíróság ítélete ellen azon az alapon, hogy a per, tekintettel az értékre, a törvényszék hatáskörébe tartozik; továbbá, mert a jelen esetben nincs vitássá téve a felperest illető haszonélvezeti jog, hanem az, hogy az alperes a közte és a felperes között létrejött megállapodás, tehát kötelmi jogviszony folytán a birtokába került ingatlanok használatát a felperesnek visszaadni köteles-e vagy sem? Ennek a kérdésnek eldöntésére nézve pedig a törvény kizárólagos illetékességet nem állapít meg. Már pedig a Pp. 522. §-ának első bekezdése értelmében a felebbezési bíróságnak az illetékességet megállapító ítélete, illetve ítéletének erre vonatkozó rendelkezése ellen felülvizsgálatnak csak az esetre van helye, ha a törvény kizárólagos illetékességet állapít meg. (Curia 1926 febr. 3. P. V. 3102/12/1925. sz.)

C 03**Új bizonyíték a felülvizsgálat során. Pp. 535. §.** Az al-

peres a felülvizsgálati kérelméhez egy olyan összeállítást csatolt, amely a Pp. 535. §-a értelmében figyelembe nem vehető új bizonyítéknak azért nem tekinthető, mert arról a perben, mint elveszett okiratról már említés történt, sőt az egyik tanu a vallomásaiban arra hivatkozik is. A felebbezési bíróságnak ezt az okiratot mérlegelése körébe bevonni nem volt alkalma és a tényállást erre való tekintet nélkül alapította meg. Minthogy pedig nincs kizárva, hogy ennek az okiratnak a figyelembe vételével a tényállás esetleg megváltozik: e tényállásnak a most becsatolt okirat figyelembe vételével leendő újabb megállapítása céljából a felebbezési bíróság ítéletének megtámadott részét fel kellett oldani. (Curia 1926 ápr. 20. P. VII. 7163/34/1925. sz.)

C 03**Felfolyamodás. Pp. 553. §.** A Pp.-nak a végrehajtási el-

járásban is alkalmazandó 553. §-a szerint a felfolyamodást annál a bíróságnál kell benyújtani, amely a megtámadott végzés első felfolyamodásban hozta: közvetlenül a felfolyamodási bírósághoz beadott s attól az alsóbírósághoz a felfolyamodási határidő letelte után

leérkezett felfolyamodás, mint elkéssetten benyújtott, hivatalból-visszatartandó. (Curia 1926 jan. 20. PK. V. 7020/13/1925.)

C 03 **Valorizálási kérelem nem lehet perujtás tárgya. Pp. 563. §. 11. p.**

Az alapperbeli megtámadott ítéletnek azt a rendelkezését, amely szerint az alperes 25 q tengerit q-kénti 2850 korona vételárnak a felperes által teljesítendő lefizetése ellenében köteles átadni, a perujtó alperes a Pp. 563. §. 11. pontjára alapított perujtási keresetében elsősorban teljesítési kötelezettségének megállapítása miatt támadja meg és csak az alapperbeli ítélet hatályban tartása esetére érvenyesíti másodsorban a pénzértékének csökkenésére alapított azt a kérelmét, hogy a felperes által a jelzett árumennyiség átadása ellenében fizetendő q-kénti 2850 koronás vételár valorizáltan ítéltessek meg. Ez az utóbbi kérelme nem volt tárgya az alappernek. Minthogy pedig az ujtott pernek tárgya csak az lehet, ami az alappernek is tárgya volt, a felebbezési bíróságnak a felperes részéről megtámadott ítéleti döntése a Pp. 563. §-ának a perujtási kereset korlátait szabályozó rendelkezéseit sérti. (Curia 1926 ápr. 7. P. IV. 2624/14/1925. sz.)

C 1 **Felebbvitel a perujtás kérdésében. Pp. 574. §. A Pp.**

574. §-a értelmében a perujtás kérdésében és a peres ügyben hozott határozatok ellen felebbvitelnek annyiban van helye, amennyiben az illető bíróság határozata az alapperben felebbvitellel megtámadható volt. A kir. törvényszéknek, mint felebbezési bíróságnak az alapperben hozott ítélete a per tárgyának értékére tekintettel felülvizsgálati kérelemmel megtámadható nem volt, amiből folyólag az illető bíróságnak az ujtott perben hozott határozata ellen sincs felülvizsgálati kérelemnek helye. Kiemeli még a m. kir. Curia, hogy ha az alapper tárgya nem haladja meg a felebbezési értékhatárt, az ujtott perben történt keresetfölemelés nem teszi a felebbvitelt megengedhetővé. (Curia 1926 febr. 24. P. VI. 2909/12/1925. sz.)

C 1 **Biztosítási végrehajtás. Ppé. 51., 52. §§. A perköltség**

nem vonható a Vht. 224., illetve a Ppé. 51. és 52. §-ában említett készpénzbeli követelés fogalma alá, amennyiben a perköltség nem meghatározott összegű likvid követelés és így csupán perköltségben marasztaló ítélet alapján biztosítási végrehajtás el nem rendelhető. (Bpesti Tábla 1925 dec. 10. 2. P. 13.316/1925. sz., PTKJ. T. VII. 66. sz.)

C 1 **Zárlat. A szegedi kir. járásbíróság, mint elsőfolyamodású bíróság zárlatot kérő kérelmére a zárlatot M. T.**

F. és társai ellen a V. T. 237. §. a) pontja alapján az ellenfelek meghallgatása nélkül elrendelte, egyszersmind azonban a V. T. 239. §-a alapján a felek meghallgatására határnapot tűzött.

A m. kir. Curia VIII. számú T. ü. döntvénye szerint az első bíróságnak azon végzése ellen, mellyel a zárlatot az 1881 : LX. t.-c.

237. §. a) pontja és a 239. §-a alapján az ellenfél meghallgatása nélkül előlegesen elrendelte és egyidejűleg a felek meghallgatására hatánapot tűzött, az a fél, aki ellen a zárlat elrendeltetett, nem élhet külön felfolyamodással.

Jogszályt sértett tehát a felfolyamodási bíróság azzal, hogy a zárlatot szenvedőknek az előlegesen elrendelt zárlat elrendelése ellen irányuló felfolyamodását érdemi elbírálás tárgyává tette: minélfogva a végzését, mint törvény szerint helyt nem foghatót megsemmisíteni és a zárlatot szenvedők részéről az elsőbíróság végzése ellen benyújtott, de a törvényes joggyakorlat által kizárt felfolyamodását hivatalból visszautasítani kellett. (Curia 1926 febr. 9. Pk. V. 275/14/1926.)

C 1 Felfolyamodás a másodbíróság végzése ellen. A másod-bíróság végzésének felfolyamodással megtámadott része szerint a végrehajtást szenvedő vagyongfelügyelőjének azon kérelme tárgyában határozott, hogy a zárgondnok arra utasítsa, miszerint a beszédett termésből annyit értékesítsen s a befolyó pénzből oly összeget bocsásson a vagyongfelügyelő kezébe, hogy az a tartozásokat legalább részben fizethesse. Minthogy azonban a másodbíróságnak ebben a tárgybán hozott végzése nem tartozik sem az 1881. : LX. t.-c.-ben helyenkint megjelölt, sem a Ppé. 40. §-ában körülírt azok közé a végzések közé, amelyek ellen további felfolyamodásnak van helye; ugyanazért a törvény által kizárt felfolyamodást vissza kellett utasítani. (Curia 1926 febr. 9. Pk. V. 353/24/1926. sz.)

C 2 Háramlási jog feljegyzése. Tkvi rts. 52. §. d) p. és 131. §. Élők közti ajándékozással kapcsolatban harmadik személy javára a megajándékozott leszármazók nélküli elhalta esetére kikötött háramlási jog kikötése, mint tulajdonjogi korlátozás érvényesen feljegyezhető, bár az ajándékozási szerződés a végrendeletre megszabott alaki kellékeknek nem is felel meg és a szerződésben a háramlási jogot tévesen utóöröklési jognak írták is. A bejegyzés érvényességét az sem érinti, hogy a tkvi hatóság utóöröklési jogot jegyeztetett be. (Curia 1926 márc. 26. P. I. 1358/12/1925. sz., PTKJ. T. VII. 67. sz.)

C 2 Elidegenítési és terhelési tilalom haszonélvezeti jog biztosítására. Tkvi rts. 52. §. d), p. 131. §. és 74. sz. polg. dtv. A holtig tartó haszonélvezeti jog biztosítása végett feljegyzett elidegenítési és terhelési tilalom érvényes voltát az ingatlanra vezetett végrehajtás során a telekkönyvi hatóság vizsgálja és figyelmen kívül hagyja más telekkönyvi érdekelték irányában. (Curia 1926 márc. 24. Pk. V. 399/16/1926. sz., PTKJ. T. VII. 68. sz.)

ESETTÁR.

Esettár-kartothekunk immár elkészült és azt jelen számunkkal egyidejűleg forgalomba hozzuk. A közelebbi módozatokat egyidejűleg szétküldött körlevelünk tartalmazza. A kartothek kezelése rendkívül egyszerű. Az Esettárt tartalmazó íveket kiemeljük a lapból. Azok másodpéldánya minden kartothekdobozban benne van. Színes ceruzával áthúzzuk az egyik példányban a páros lapszámú, a másikban a páratlan lapszámú oldalakat. Szétvágjuk előbb az egyes lapokat, azután minden lap át nem húzott oldalán látható vízszintes elválasztó vonalak mentén az egyes eseteket. Ezeket aztán jelzésük (A. 08, B. 20, C. 00, stb.) szerint szortírozzuk és a dobozba helyezzük a megfelelő jelzésű kártya mögé. Ugyanígy járunk el a későbbi szállítmányokkal. Ha valamely kérdésre vonatkozó gyakorlat felől akarunk tájékozódni, kikeressük a doboz fedelén belül látható „Átnézet”-ből (amely egyébként — csekély módosításokkal — folyó évi 3. számunk Esettárának élén is közölve van) azt a jelzést, amely alá az illető kérdés tartozik, s felütjük az ugyanolyan jelzésű kártyalapot. Amögött együtt vannak mind az abba a csoportba tartozó esetek, amelyek közül kiválasztjuk címfelirataik elolvasásával a bennünket érdeklőket, ügyelve arra, hogy a visszahelyezés a megfelelő helyre történjék. Reméljük, hogy kartothekunk mindjárt elejétől fogva jó szolgálatot fog tenni; értéke az anyag szaporodásával fokozatosan, de gyorsan fog növekedni. Köszönettel vesszünk olvasóink köréből minden eszmét, amely annak tökéletesítésére vagy használhatóságának emelésére alkalmas.

M.

A) Magánjog.

A 10

Elhagyás jogossága. Felperes felhozta, hogy igaz ugyan, hogy a házassági élet közösségét ő szakította meg, de mert érvelése szerint erre okot alperes türehtetlen magaviselete szolgáltatott, elhagyó félnek alperes tekintendő s ez a bontó ok ma is fennáll.

Felperesnek ez az érvelése jogi alappal nem bír, mert a házassági életközösséget tényleg a felperes szakította meg s ha ezt jogos okból is tette, — az elhagyásra, mint alperes vétkes cselekményére nem hivatkozhatik s ha való lenne is, hogy alperest jogos okból hagyta el, — erre felperes csak akkor és annyiban hivatkozhatnék, ha és amennyiben az elhagyást alperes érvényesítene a felperessel szemben. (Curia P. III. 5833/1925, 1926 május 28-án.)

A 11

Közszerzemény. Az állandó bírói gyakorlat értelmében a közszerzeményi jog csak a házassági együttélés tartama alatt szerzett vagyona terjed ki, de nem terjeszthető ki az együttélés megszakítása után csak az egyik házastárs által szerzett vagyona; és ebből a szempontból közömbös az a kérdés, hogy a vagyon kinek a pénzén szereztetett, — mert ha a különélés ideje alatt szerzett ingatlan vételére oly érték is használtatott fel, amelyet a házastársak még az

együttélés ideje alatt közösen szereztek, — az ingatlan a vevő házasság külön vagyona lesz és a másik házasság csak a vételre fordított közszerzeményi értékből őt illető résznek a megtérítését követelheti. (Curia P. I. 1114/1925. 1926 március 10-én.)

A 11 **Közszerzemény és különélés.** A polgári jogi határozatok tárában 9. szám alatt felvett elvi jelentőségű határozatban is kifejezett állandó bírói gyakorlat szerint a közszerzeményi jog csak a tényleges házassági együttélés tartama alatt szerzett vagyonnra terjed ki s nem terjeszthető ki az együttélés megszakítása után szerzett vagyonnra, mert a közszerzeményi jog nem egyedül a házasságkötésből, hanem emellett még a házastársak részéről tényleg folytatott együttélésből származó jogosultság.

A különélés tényével szemben pedig annak a körülménynek, hogy örökhatyó a vétkes cselekményt több megbocsátotta, a közszerzemény szempontjából jelentősége nincs. (Curia 1926 április 8-án. P. I. 1603/1925.)

A 11 **Hitbér valorizációja.** A hitbér, mint családjogi viszonyból eredő követelés átértékelésének helye van. (Curia P. III. 6030/1925. 1926 június 14-én.)

A 11 **Hozomány valorizációja.** A családjogi viszonyokon alapuló készpénzbeli igények átértékelésének (valorizációjának) a mi. kir. Curia gyakorlata értelmében általában véve helye van. Nem vitás a felek között, hogy alperes a felperéstől 1917. év november 9-ik napján 10.000 korona készpénzt hozományként átvett.

Nincs tehát semmi elvi akadálya annak, hogy felperes ezt a készpénzbeli hozományát — mint azt jelen keresetében tette — átértékelten visszakövetelhesse. (Curia 1926 március 17-én. P. III. 4098/1925.)

A 12 **Nőtartás.** A tartási kötelezettség terjedelmének és mérvének megállapításánál a bírói gyakorlatban állandóan követett jogszabály az, hogy a házassági életközösség megszakításában vétlen nő részére olyan társadalmi és vagyoni állás legyen biztosítva, mely őt a férjével való életközösség idejében megillette. (Curia 1926 február 11-én. P. III. 7600/1925.)

A 12 **Nőtartás.** A jogszabály az, hogy a férje házában, de tőle elkülönítve lakni kényszerülő, nem vétkes nő nem kötelezhető arra, hogy a tartás kiszolgáltatása tekintetében férje önkényének rendeltessék alá s annak tétessék ki, hogy a tartás ki nem szolgáltatása, vagy nem kellő kiszolgáltatása esetén az eme mulasztásból eredő tartásdíj iránti igénye érvényesítésétől azon az alapon, mert a férj a tartás egyes részeit teljesíti, elúttessék.

Amiből jog- és okszerűleg következik, hogy a férj azzal, hogy a különélésben nem vétkes felesége részére lakásból, fűtésből és világításból

álló tartást szolgáltat, az élelmezésből, ruházat és gyógykezelés stb.-ből álló tartási kötelezettsége alól még nem szabadul. (Curia 1926 február 11-én, P. III. 7600/1925.)

A 12 **Menytartás.** A m. kir. Curiának állandó bírói gyakorlata által létesített jogszabály értelmében a meny férjének szüleitől ideiglenes eltartást igényelhet akkor, ha a meny a szülők beleegyezésével került a szülők házába, az önálló vagyonnal nem bíró férje egész tevékenységét a szülők gazdaságában vagy iparában fejti ki, a meny pedig vagy ezekben vagy a háztartásban tevékenykedik és a meny önhibáján kívül van különélésre kényszerítve. (Curia P. III. 4445/1925. 1926 április 7.)

A 12 **Eseti gondnok hatásköre.** Az eseti gondnok csak a kiskorúak vagyonának kezelésére, de nem egyuttal annak elidegenítésére nyerhet felhatalmazást. (Curia 1926 március 24-én. P. V. 6839/1925.)

A 12 **Gyámhatóság és bíróság.** A bíróság és a közigazgatási hatóság különválasztásának következménye nem lehet az, hogy a bíróság a gyámhatóságnak a gyámi törvénnyel ellentétes rendelkezéseit a magánjog szempontjából megbirálás tárgyává ne tehesse, amint az lényegében a magyar királyi Curiának abban a gyakorlatában is kifejezésre jutott, amely szerint az eseti gondnok által kötött adásvételi ügyletet abban az esetben nem tekintette joghatályosnak, ha azt a gyámhatóság jóváhagyta. (Curia 1926 március 24-én P. V. 6839/1925.)

A 12 **Kiskoru joglemondása.** A gyámit. 113. §-ának utolsó bekezdésében foglalt rendelkezés helyes értelme szerint a kiskorura nem csak a teljesen visszteher nélküli, hanem az olyan joglemondás sem kötelező, amelynél a kiskoru hátrán yára a kapott ellenérték és a lemondott jog előnyei között a közönséges életfelfogáshoz mért aránytalan különbség mutatkozik. (Curia 1926 március 2-án. P. I. 5745/t 1925.)

A 21 **Jóhiszemű birtokos visszatartási joga.** A jóhiszemű birtokos az ingatlan birtokát csak hasznos beruházásának a megtérítése ellenében tartozik kiadni. (Curia P. V. 195/1926. 1926 május 28-án.)

A 21 **Birtoklás rosszhiszeműsége.** A birtokszerzés rosszhiszeműségére elegendő, ha a birtokot szerző félnek tudomása van arról, hogy a birtokba vett dologra nézve valakit olyan jog illet, ami akadályául szolgálhat annak, hogy a birtoklást megszerző fél a birtokláshoz való jogosultságot is megszerezze. (Curia 1925 november 6-án. P. V. 1592/1925.)

B 21

Birtokháborítás. Az addig folytatott közös birtoklás megzavarja az, ha az addig a felperesnél volt kulcsokat alperes magához veszi, azokkal a malmot bezárja és azokat magánál tartja, úgy, hogy felperes a malomba csak akkor juthat be, ha a kulcsokat alperestől mindannyiszor elkéri és alperes a kulcsokat. kérelemre, mindannyiszor ki is adja. (Curia 1926 február 19-én, P. V. 3823/1925.)

A 23

Tulajdon megszerzése. A marhalevél nem olyan okirat, amelynek nyomban való átvétele nélkül, avagy átíratásának elmulasztása esetében tulajdont ne lehetne szerezni, ha a tulajdonszerzésnek az anyagi jogban megszabott minden feltétele megvan. (Curia P. VI. 6064/1925. 1926 június 9-én.)

A 300

Cselekvési képesség. Az a körülmény, hogy alperesek ellen szabadságvesztésbüntetés hajtatott végre, — az által vagyoni jogi teljesítési cselekvési képességüktől általában nem fosztatván meg, — a vétkes késedelem fennforgását ki nem zárja. (P. VI. 6085/1925. Curia 1926 ápr. 7.)

A 302

Írásbeli szerződés és szóbeli megállapodások. Az írásba foglalt szerződés kikötései utóbb a felek szóbeli megegyezésével is megváltozhatnak és módosíthatók. (Curia 1926 március 24, P. II. 3264/1925.)

A 302

Szerződési forma hiánya. A törvényben megszabott alaki kellékek hiányában a jegyesek közötti házassági szerződés — amely magánokirat — érvénytelen ugyan, ez a körülmény azonban nem zárja ki azt, hogy annak rendelkezéseit a szerződő felek s illetve jogutódai a szerződés eredeti érvénytelensége ellenére magukra nézve kötelezőknek elfogadják. (Curia 1926 február 25-én. P. I. 5603/1925.)

A 302

Gazdatiszt hatásköre. A gazdatiszt által kötött zálog és marhaeladások a gazdálkodás folytatásának rendes körén tulmenő ügyleteknek nem tekinthetők s így nem tartoznak azon ügyletek közé, amelyekhez az 1900 : XXVII. t.-c. 2. §. 2. bekezdése szerint a gazdatisztnek külön meghatalmazásra lett volna szüksége. (1926 április 7-én. Curia P. VII. 6964/1925.)

A 305

Kényszer jogügyletnél. Valamely jogügylet érvénytelenítésénél kényszer fennforgására bármely fél sikerrel csak úgy hivatkozhatik, ha kimutatja, hogy a kényszer vagy az azt előidéző jogellenes fenyegetés oly természetű és közvetlen hatályú volt, hogy az ellen a törvény nyújtotta védelem teljesen kizártnak tekintendő s hogy a fenyegetőnek ahhoz, amit a fenyegetés által elérni akar, joga egyáltalában nincs s hogy így mind a cél, mind az eszköz jogtalan. (Curia 1926 márc. 26-án. P. VI. 7526/1925.)

A 311

Teljesítési pénznem kártérítésnél. Az anyagi jog szerint a kártérítésül járó pénztartozást a kártérítésre kötelezett abban a pénznemben tartozik megfizetni, amely a saját telephelyén, vagy ilyennek nem léteben lakóhelyén forgalomban van. (Curia P. IV. 3901/1925. — 1926 május 26.)

A 340

Teljesítés elfogadása. Aki a másik szerződő fél részéről történt teljesítést fenntartás nélkül elfogadta, a teljesítés elfogadása előtt felmerült s általa is ismert okból sem a szerződés hatálytalanítását nem kérheti, sem a nem kellő teljesítés miatt követelést nem támaszthat. (Curia 1926 április 8-án. P. I. 5046/1925.)

A 342

Jog nem gyakorlása. Jog nem gyakorlása egymagában nem vonja maga után annak elenyészését. (Curia 1926 április 26-án. P. IV. 3267/1925.)

A 343

Datio in solutum. Az eredetileg kötelezett szolgáltatástól különböző szolgáltatás is megszünteti a kötelmet, ha a hitelező azt a kötelezett helyett teljesítés gyanánt elfogadja. (Curia 1926 április 8-án. P. IV. 2562/1925.)

A 343

Gazdasági lehetetlenülés. Gazdasági lehetetlenülésre alperes sikerrel azért nem panaszkodhatik, mert az elfogadott tényállás szerint felperes alperest a 8 millió korona vételárral, még pedig annak az ügylet létrejötte idején való értékének számításba vétele mellett, tehát valorizáltan megkínálta, aminek ellenében eleinte a végleges szerződés kiadását meg is ígérte s csak utóbb tagadta meg ennek dacára a tulajdonjog bekebelezésére alkalmas okirat kiadását. (Curia 1926 április 16-án. P. V. 4588/1925.)

A 343

Részleges lehetetlenülés. Részbeli lehetetlenség esetén, ha a részleges teljesítés a szerződéshez hű fél érdekeinek meg nem felel, utóbbit az egész szerződéstől való elállás joga is megilleti. (Curia P. I. 1316/1926. — 1926 június 11.)

A 351

Vétel. Alperesek a kereseti ingót megfelelő vételárért jóhiszemben vették meg attól, aki azt a tulajdonos felperes rendelkezésénél fogva birtokolta és a nevezett eladó, a vétel létrejöttékor azt alpereseknek át is adta: alperesek az ilyen módon való szerzéssel annak tulajdonosaivá váltak. (Curia P. VI. 4964/1925. — 1926 június 9-én.)

A 352

Ajándékozás fogalma. Anyagi jogszabályaink az ajándékozás fogalmához nem feltétlenül követelik meg azt, hogy a vagyoni juttatás minden visszteher nélkül történjék, hanem ajándékozásnak minősül minden oly vagyónátruházás, melynél a nyert ellenérték és a lemondott jog előnyei között a közönséges életfelfogáshoz

mért aránytalan különbség mutatkozik és amely az átruházó ajándékozási célzatáról, vagyis arról tanuskodik, hogy az átruházó a másik vagyonának bőkezűségéből való növelésére irányozza akaratát s azt a másik fél is ilyen akaratral és tudattal fogadja el. (Curia P. III. 907/1926. — 1926 június 4-én.)

A 352 **Ajándékozás visszavonása.** Jogszabály, hogy amennyiben a megajándékozott az együttesen ajándékozó házastársak egyike ellen oly cselekményt követ el, melynélfogva ez az ajándékozást visszavonhatja, a visszavonás joga a másik házastársat is megilleti. (Curia P. I. 2844/1925. — 1926 május 28-án.)

A 352 **Ajándékozás kikötménnyel.** Az állandó bírói gyakorlat szerint annak a megbirálásánál, hogy a vagyonátruházás ellenében kikötött tartás ellenértéknek vehető-e számba és mennyiben, nem az elvállalt tartással járó kockázat, hanem az a körülmény a döntő, hogy a tartás a valóságban a vagyoni juttatásban részesített személy anyagi megterhelésével teljesített-e.

Már pedig a vagyonátruházási szerződés megkötése óta 11 hónapot alig meghaladó idő telt el s így a visszteher szempontjából csupán az erre az időre valóban kiszolgáltattott tartás értéke jöhet figyelembe. (Curia P. I. 2210/1925. — 1926 május 6.)

A 353 **Ellátási szerződés.** Az ellátási szerződésre vonatkozó anyagi jogszabályok szerint, ha az ellátási szerződés megkötése után a felek között oly viszály támad, amely a viszony folytatását az egyikre vagy másakra nézve tűrhetetlenné teszi; a bíróság a vétlen fél kérelmére, a kötelezett ellátást, értékének megfelelő pénzbeli járadékra változtathatja át. (Curia 1926 április 14-én. P. V. 4407/1925:)

A 354 **Bérbeadó önhatalma.** A haszonbérlok a haszonbérbeadó alperes jogos érdekét oly súlyosan veszélyeztették, hogy ennek következtében — a bizonyítást nyert károsítás aránylag kisebb mértékével szemben a felperesek eljárásának mindkét irányban való kétségtelen rosszhiszeműségére tekintettel — alperes jogosult volt a haszonbérbe adott bányát hatósági jogsegély igénybevétele nélkül önhatalmúlag birtokba venni és ahhoz képest alperes terhére az 1802 : XXII. t. c. 4. pontja értelmében a jogtalan birtokháborítás ténye nem állapítható meg. (Curia 1926 március 18-án. P. V. 4367/1925.)

A 355 **Szolgálati szerződés.** Ha az alkalmazott azon az alapon, hogy a felmondás szabályellenesen történt, magánjogi igényeit a törvény rendes útján érvényesíti (1914. XVII. t.-c. 55. §.), a bíróság nemcsak a felmondásra előírt alakszerűségek betartását, hanem azt is vizsgálat tárgyává teheti, hogy a szolgálatképtelenség esete fennforog-e, vagy nem, tehát a munkaadó orvosai által erre vonatkozólag előterjesztett véleményt, mint bizonyítékot mérlegelés tárgyává teheti.

A bíróság azonban a szolgálati viszonyt, — még ha az a munkaadó által szabályellenesen volt is megszüntetve, — nem mondhatja ki fennállóknak és a munkaadót nem kötelezheti arra, hogy elbocsátott alkalmazottját szolgálatába újból felvegye, — hanem a szabályellenesen elbocsátott alkalmazott emiatt kártérítést követelhet.

A törvényes ok nélkül elbocsátott alkalmazott azonban a felmondási időn túl szolgálati illetményeit kártérítés fejében csak akkor követelheti, ha károsodását nem volt módjában elhárítani és más helyen alkalmazást nem talált. A bizonyítás abban a tekintetben, hogy az alkalmazott más helyen volt alkalmazva és így kárt nem szenvedett, — a munkaadót terheli. (Curia P. II. 7033/1925. — 1926 június 2-án.)

A 355 Szolgálati szerződés. A szolgálatadó az alkalmazott szolgálatát a felmondási idő alatt is igénybe veheti, ebből még a felmondás hatálytalanítására következtetés nem vonható, — az előbbi felmondás ideje pedig egy újabb felmondással — amely az előbbinek érvényben léte mellett hatállyal különben sem bír, a munkavállaló részéről ki nem terjeszthető. (Curia 1926 március 24-én. P. II. 3264/1925.)

A 355 Szolgálati szerződés. A kir. Curia már több ízben (a P. II. 4961/1924., P. II. 3263/1925., P. II. 3411/1925., P. II. 7904/1925.) meghozott ítéleteiben azt a jogi álláspontot fogadta el, hogy az 1918. év folyamán történt ellenséges megszállás az alperes (MÁV) vonalainak az ellenséges hatalom által való birtokbavétele folytán a MÁV közegeitől még a viszonyok kényszere alatt esetleg kivett hűségeskü sem jelentette az ellenséges hatalom felsősége előtt való *végleges* meghódolást.

Ebből az okból anyagjogilag megáll a felelőbírói bíróságnak az a döntése, amellyel a szolgálat folytatására a fenti tényállás szerint kellő időben jelentkezett felperes szolgálati viszonyának fennállását közbenjáró ítéletével megállapította. (Curia 1926 április 20. P. II. 7906/1925.)

A 355 Fegyelmi határozat felülbírálása. A polgári bíróság a fegyelmi bíróság határozatát csak a tekintetben vizsgálhatja felül, hogy a fegyelmi bíróság a kérdéses határozatot az idézett törvény és a szolgálati szabályzat rendelkezéseinek megfelelően és az előírt eljárási szabályok betartásával hozta-e és hogy ama cselekmény miatt, amelynek elkövetését a fegyelmi bíróság bizonyítva látta, amelyet az alkalmazott terhére megállapított és amelyet szolgálati vétségnek minősített: a szabályzat rendelkezése értelmében helye van-e a fegyelmi bíróság által kiszabott fegyelmi büntetésnek, a cselekmény elkövetésének bizonyított volta, annak minősítése és a kiszabott fegyelmi büntetés mértéke a polgári bíróság által felülvizsgálat tárgyává nem tehető. (Curia 1926 március 17-én. P. II. 3738/1925.)

A 357 Ügyvéd, mint közvetítő. Nincs megtámadva az elsőbíróság által megállapított s a felelőbírói bíróság által nem módosított az a tény, hogy felperes ügyvéd az alperes rész-

vénytársaság részére tervbe vett kölcsön kieszközlését jutalék kikötése ellenében vállalta.

Felperes díjazását illetőleg tehát e részben nem az Ügyv. Rdts. 54. szakasza, hanem a közvetítésre vonatkozó jogszabályok alkalmazandók.

Ezen jogszabályok szerint pedig helyes a felebbezési bíróságnak az elsőbíróság ítéletéből átvett az a jogi döntése, hogy az eljárás eredménytelensége folytán felperes díjazást (jutalékot) nem igényelhet. (Curia P. VI. 4611/1925. — 1926 június 1-én.)

A 357

Megbízás. Alperes megbízatása körében a tőle elvárható gondossággal tartozott eljárni abban az esetben is, ha a marhák bevásárlására nem önként vállalkozott, hanem azt mint katonai parancsra volt köteles teljesíteni és az ennek a gondosságnak az elmulasztásából származó kárért nemcsak a katonai fegyelmi szabályok szerint, hanem magánjogilag is felelős.

Alperes a neki a marhák bevásárlására átadott 7000 K-t a zubonya külső zsebében tartotta, ahonnan azt a pályaudvaron ismeretlen tettes ellopta: a felebbezési bíróság helyes következtetéssel állapította meg, hogy alperes a reá bízott pénz megőrzése tekintetében a tőle elvárható gondosság alkalmazását elmulasztotta s a felperesre ebből a mulasztásából hárult kárt megtéríteni köteles. (Curia P. II. 8208/1925; — 1926 június 8-án.)

A 361

Tulajdonközösség megszüntetése. A magyar korona értékének nemzetközi viszonylatban egy idő óta mutatkozó állandósága az ingatlanra vonatkozólag fennálló tulajdonközösségnek árverés útján való megszüntetésére az időt egymagában még alkalmassá nem teszi,

mert ezzel szemben az ingatlanok értékének az ingadozása s az általános súlyos gazdasági helyzet bizonytalansága mellett még ma is kétséges, hogy a közös ingatlan árverés útján valóságos értékének megfelelő áron lenne-e értékesíthető és hogy a társ tulajdonosok a vételárnak reájuk eső részét meglévő ingatlanjutalékuk értékével felérő és értékálló vagyontárgyba tudnák-e befektetni.

Ilyen körülmények között a felebbezési bíróság azzal, hogy a keresetet az időnek a tulajdonközösség árverés útján való megszüntetésére alkalmatlan volta miatt elutasította, anyagi jogszabályt nem sértett. (Curia P. V. 5649/1925. — 1926 június 2-án.)

A 361

Örökösársak tulajdonközössége. A tulajdonközösség általában nem korlátozza az egyes társ tulajdonosokat abban, hogy hábár osztatlan és így eszmei hányadrészekben kifejezett tulajdonilletőségükről tulajdonostársaikra tekintet nélkül szabadon rendelkezhessenek.

A felperesek mindegyike tehát úgy a már korábban telekkönyvi tulajdonában megvolt, mint az örökhagyó után örökségként reá hárult ingatlanilletőségét jogérvényesen átruházhatta az alperesre.

És így egymagában az a körülmény, hogy az osztályos egyezségnél érdekelt kiskorúak nevében a gyámhatóság az osztályos egyezséget jóvá nem hagyta s ennél fogva az a kiskorú örökös társakra vonatkozó részében érvényesen létre nem jött, a szóbanlevő belsőség tekintetében a nagykorú társtulajdonosok és örökös társak között létrejött egyezés érvényességét ki nem zárja.

Azt pedig nem kötötték ki a szerződő felek, hogy az osztályos egyezésnek a belsőségre vonatkozó része csak egységesen léphet hatályba s illetve, hogy az egyezés az abban résztvett nagykorú örökös és osztályostársakra nézve is csak a kiskorúak részéről szükséges gyámhatósági jóváhagyás esetében lesz érvényes, sőt az egyeségben a szerződő felek annak az akaratuknak külön is kifejezést adtak, hogy azt magukra nézve végérvényesen kötelezőnek fogadják el.

Ennél fogva a gyámhatósági jóváhagyás hiányának a nagykorú örökösök között a szóban levő belsőségre vonatkozóan létesült megállapodás érvényességére nincs kihatása. (Curia P. I. 3403/1925. — 1926 június 2-án.)

A 361 Tulajdonközösség megszüntetése. Igaz ugyan, hogy a magyar korona értéke egy idő óta állandósultnak látszik s az ingatlanok ára nem emelkedik, viszont azonban éppen az ingatlanok árának ingadozása, sok esetben a belső érték alá szállása és az árverésnek az általános pénzhány miatt előrelátható kedvezőtlen eredménye a tulajdonos jogos vagyoni érdekét még ma is annyira veszélyezteti, hogy ezek miatt a kedvezőtlen gazdasági viszonyok miatt a tulajdonközösség árverés útján való megszüntetésére az időt ma is még alkalmatlannak kell tekinteni. (Curia 1926 márc. 7-én. P. V. 3659/1925.)

A 38 Kártérítés. Minthogy a kérdéses uton való közlekedésre nem állott fenn tilalom s alperes az ennek közelében levő kut befedéséről vagy kellő elkerítéséről nem gondoskodott s az a körülmény, hogy a kut részbeni elkerítésére szolgáló deszka a bal esetet megelőző időben ellopatott, alperes mentségére nem szolgálhat, a felelbezési bíróság helyesen alkalmazta alperes ellenében azt a jogszabályt, hogy aki gondatlanságból másnak kárt okoz, az azért felelős s kötelezte alperest kártérítésre. (Curia P. VI. 1022/1926. — 1926 jun. 15.)

A 40 Kötelesrész kiszolgáltatása. Az állandó bírói gyakorlat szerint a kötelesrész készpénzben elégitendő ki s ezen általános szabálytól eltérésnek csak az örökhagyó akarata, avagy az érdekelt felek megegyezése alapján van helye. (Curia P. I. 2210/1925. — 1926 május 6.)

A 40 Érdemtlenség. Alperes azzal a viselkedésével, hogy férjének halála után ágyassági viszonyt folytatott, az özvegyi haszonélvezeti jogra érdemtlenné vált.

Az érdemtlenség folytán alperes elvesztette a per tárgyát tevő.

ingatlanokra vonatkozó özvegyi haszonélvezeti jogát s e tekintetben kö-
zömbös az a ténykörülmény, hogy az alperest a szóbanlevő hagyatéki
ingatlanokra a törvénynél fogva megillető haszonélvezeti jogot az örök-
hagyó az alperesnek végrendelettel is biztosítani kívánta. (Curia P. I.
2334/1926. — 1926 június 18-án.)

A 40 **Öröklésről való lemondás.** Az állandó birói gyakorlatban
kifejezésre jutó jogszabály szerint a gyermek még
szülője életében az utána való törvényes öröklési igényéről úgy a szülő,
mint a vele törvényes öröklési kapcsolatban álló személy javára jog-
hatályosan lemondhat, a kielégítés folytán történt lemondás következté-
ben pedig a lemondó gyermek, valamint ennek örökösei azzal szemben,
akinek javára a lemondás történt, a szülő után törvényes öröklési igényt
akkor sem támaszthatnak, ha a lemondás alapjául szolgáló kielégítés
fejében kapott érték a törvényes osztályrésznél kevesebbet tenne ki.
(Curia P. I. 2017/1925. — 1926 április 28-án.)

A 40 **Öröklésről való lemondás.** Az öröklésről való lemondás
akkor is érvényes, ha ellenérték nélkül történik és
egymagában véve az, hogy az örökségről való lemondásért kapott ellen-
érték kevés, a lemondás hatálytalanításának alapjául valósága esetén
is csak akkor szolgálhatna, ha a felperes kimutatta volna, hogy az
okirat aláírásakor a szülei vagyoni helyzetét nem ismerte s illetve afelől
a másik szerződő fél által is felismerhető tévedésben volt, vagy arra
nézve megtévesztetett, vagy hogy az okiratot kényszer hatása alatt
írta alá. (Curia P. I. 2941/1925. — 1926 június 11-én.)

A 41 **Hagyomány átértékelése.** Felperes a végrendeletben az
ő részére rendelt hagyománynak az ott számszerint
megjelölt összegben való kifizetésével pénzünk értékének a külső gazda-
sági viszonyok folytán bekövetkezett leromlása mellett elenyésző csekély
értékhez jutna ahhoz képest, amit az örökhagyó neki szánt s ezzel szem-
ben az alperes öröksége tulnyomóan értékálló vagyontárgyakból áll.

Ilyen esetben pedig az állandó birói gyakorlat szerint a végren-
deleti hagyomány is átértékelendő, mert ez felel meg a kiegyenlítés elvé-
nek, ami az örökösödési jogban irányadó. (Curia P. I. 8022/1925. —
1926 május 12-én.)

A 42 **Szerződéses örökös megtámadási joga.** A szerződési
örökös megtámadhatja az ajándékozást, mert az örökö-
södési szerződés nem korlátozza ugyan a szerződő felet abban, hogy va-
gyonáról élők között rendelkezheessenek, de a szerződési örökösnek a szerző-
désben biztosított öröklési jogát a szerződés tárgyát tevő vagyon elaján-
dékoltásával meg nem hiusíthatja. (Curia P. I. 1788/1925. — 1926 ápr. 15.)

A 43 **Kötelesrész.** Annak a meghatározásánál, hogy a köteles-
rész sértve van-e, a hagyatéknak az öröklés megnyíltakor
volt tiszta értékéhez hozzá kell számítani minden adománynak az ado-

mányozáskor volt értékét, amelyben a kötelesrészt jogosult az örök-hagyótól annak életében ingyenesen részesült (előrekapott érték) és a jogosultnak a hagyatéknak ekként megnövelt értéke alapján kiszámított kötelesrészből az általa kapott ingyenes adomány értékét le kell számítani.

Az előrekapott értéknek a kötelesrész kiszámításánál való számba-vétele tehát olyan anyagi jogszabály, amelynek alkalmazása nélkül az, hogy a jogosítottnak kötelesrész címén a hagyatékból egyáltalán van-e követelése, meg nem állapítható. (P. I. 316/1925. — 1926 jan. 21.)

A 21 **Birtok. Praecarium.** Aki az ő tetszésétől függő visszavonásig (praecarium) engedett át valamely dolgot másnak birtokába, nincsen jogosítva a visszavonás alapján a használati birtoklást önhatalommal megszüntetni (megháborítani), s amennyiben ily irányban önhatalmat gyakorolna, a használati birtokos egy éven belül sikerrel léphet fel ellene sommás visszahelyezési keresettel.

Nem vonatkozik ez a szabály arra az esetre, amikor a használat szünetelt alkalmi szívenként alakult. 1926. jun. 22. — (Curia jogegységi tanácsának 28. sz. polgári döntvénye. Részletes ind. lásd Magánjog tára 1926 szept.)

B) Hiteljog.

B 001 **Üzletátruházás.** Habár az, aki kereskedelmi üzletet szerződs útján átvesz, felelős az átruházónak azokért az üzletből eredő kötelezettségeiért, amelyeket az átvételkor ismert vagy a rendes kereskedő gondosságával megtudhatott, azonban a m. kir. Curia-nak 22. sz. jogegységi döntvénye szerint az a személy, aki a foglalásra okot adó követelés tekintetében a végrehajtást szenvedőnek egyetemleges adóstársa, igénykeresettel fölléphet és ebben a tekintetben az egyetemlegesség jogalapjának nincs befolyása és az a kifogás, hogy a foglalásra okot adó követelés tekintetében az igénylő a végrehajtást szenvedőnek egyetemleges adóstársa, az igénykereset elutasítását eredményező hatállyal csak abban a két esetben hozható föl, ha: 1. az igénylő ugyanabban a követelésben a végrehajtást szenvedővel egyetemlegesen végrehajtható ítélettel van elmarasztalva, vagy ebbeli kötelezettsége más végrehajtható közokiraton alapszik; 2. ha az igénylő ellen a végrehajtást szenvedőt terhelő marasztalási összeg erejéig végrehajtásnak törvény alapján van helye. (P. V. 3606/1925. — 1926 febr. 12.)

B 001 **Cég. Fióktelep.** A cégnek fióktelepe a cégtől függetlenül önálló jogalanyisággal nem bír, hanem a fióktelep által közvetlenül kötött ügyleteknél is szerződő félnek maga a cég

tekintendő s ebből folyóan az ily ügyleten alapuló jogok és kötelezettségek magát a céget illetik, illetve terhelik. (P. VII. 6769/1925. — 1926 febr. 9.)

B 002

Kereskedelmi könyvek. Az a körülmény, hogy a felperes vagyoni viszonyai 1920. évben olyan kedvezőek voltak, hogy a legális valuta-forgalom megnyitakor fedezetlenül maradt angol fontokat a felperes minden lényegesebb anyagi megterhelése nélkül megszerezhetné volna, nem bizonyítható az alperes kereskedelmi könyveinek a felmutatásával és szakértők által leendő megvizsgálásával, mert a könyveknek felmutatása egész terjedelmükben való megtekintés végett a K. T. 36. §-a értelmében csupán örökösödés, vagyonközösség, társasági vagyon felosztása és csőd esetében foghat helyet; ez az eset pedig ezáltal fenn nem forog. Nem sértett tehát jogszabályt a felebbezési bíróság azzal, hogy az alperesnek egyes tételek megjelölése nélkül egész általánosságban tett és a felperes könyveinek felmutatására irányuló bizonyítási indítványát figyelmen kívül hagyta. (P. IV. 4268/1925. Curia 1926 március 17.)

B 004

Segédszemélyzet. Ha való is, hogy alperes pénzügyintézet több ízben és a bankszerű könyvelés mellőzésével csupán a pénztárban elhelyezett „bon” ellenében a fiók vagyonából több alkalommal adott ki dollár-valutát kölcsönképen: a kir. Curia megítélése szerint is a felperes az alperes által reábizott vagyonnal oly egyéni szaladosággal gazdálkodott, ami a bankszerű üzletkezelés szigorubb természetével merőben ellenkezik és a hasonló eljárás az üzlet érdekét nyilván veszélyezteti, miért is az a megbízó intézeti igazgatóság bizalmával való visszaélés jogi tekintete alá esik; az ily szabálytalanság elkövetője pedig — bármily egyéni szándék és cél vezette is — a további bizalomra méltatlanná válik; az a körülmény pedig, hogy a szabálytalan eljárások következtében az intézetet érte-e károsodás és hogy ez megtérült-e s mennyiben, a szabálytalan eljárás mentségére egyáltalán nem szolgálhat. (P. 284/1925. — 1926 febr. 16.)

B 004

Segédszemélyzet. Felmondás. Az alkalmazott felmondási idejének megállapításánál nem csupán a tudományos képzettség, hanem a betöltött munkakör terjedelme is figyelembe veendő.

Az alkalmazott által követelhető illetmények tekintetében mindenkor a felek között létező szolgálati szerződés irányadó és a munkaadó által alkalmazottjának a szorosan vett illetményeken túlmenőleg adott bárminemű juttatás ezek folyósításakor megállapított feltételek mellett tekintendő megtörténtnek. (P. II. 4307/1925. — 1926 ápr. 15.)

B 004

Segédszemélyzet. Nyugdíjvalorizáció. A nyugdíj céljának elérésére a felebbezési bíróság által alkalmazott az a számítási mód, hogy a változatlan békebeli összegnek névértéké-

ben megállapított nyugdíj a nyugdíjazás időpontja szerinti valutában ítéltetett meg, egyáltalában nem alkalmas, mert az a körülmény, hogy felperes mikor lépett nyugdíjba, nem lehet irányadó a valorizáció mérvére, minthogy ebből a felekre nézve a pénz értékének az 1914. év október havától kezdődő és 1924. év június haváig folyton emelkedő romlása folytán rendkívüli és a nyugdíj természetével ellenkező eltérések keletkeznének, ami pedig feltétlenül igazságtalan és egyenlőtlen elbárára vezetne és ekként anyagi jogszabályt sértene.

Ezért a m. kir. Curia eddig követett gyakorlatának megfelelően abból indult ki, hogy a felek szándéka a nyugdíjszerződés megkötésekor létezett pénzértéknek nyugdíjként való fizetésére irányul és a pénz elértéktelenedés következményeként a nyugdíj rendeltetésének megfelelő átértékelés ennek az eredeti értéknek alapján, de a Pp. 271. §-a értelmében az összes körülmények figyelembevételével a bíróság legjobb telátása szerint eszközlendő. (P. II. 7986/1925. Curia 1926 március 18.)

B 004 **Segédszemélyzet.** I. Az állandó bírói gyakorlat az ipari és kereskedelmi vállalatok csupán azon alkalmazottjainak biztosít az 1884 : XVII. t.-c. 92. §-ában és az 1910/1920. M. E. sz. rendelet 2. §-ában meghatározott felmondási időktől eltérően egy éves felmondási időt, akik a segédszemélyzet köréből kiemelkedő munkakör mellett az egész üzletkörre kiterjedő önálló rendelkezési joggal felruházott vezetői hatáskörrel és ennek megfelelő magasabb fizetéssel vannak alkalmazva.

II. Az aligazgatói címmel osztályvezetői minőségben alkalmazott felperes azonban nem tekinthető ilyen hatáskörrel felruházott tisztviselőnek. (P. II. 2157/1926. — 1926 jun. 24.)

B 004 **Segédszemélyzet.** Felperes, akit alperes mint bizalmi emberét küldötte a takarékpénztárhoz igazgatónak, ezen kiküldetésében alperessel szemben szolgálati viszonyának változása nélkül illetményeit alperestől kapta, felülvizsgálati kérelmében foglalt beismerése szerint felette az alperes diszponált, minden intézkedést, utasítást alperestől kapott: nyilvánvaló tehát, hogy működése az alperes irányításától függött, hasonlóan valamely kirendeltség vezetésével megbízott tisztviselő működésével, akiket pedig önálló vezetőnek és a bírói gyakorlat értelmében 6 hónapnál hosszabb felmondási időre igényjogosultnak tekinteni nem lehet.

A tényleges szolgálati időre vonatkozólag remuneráció és karácsonyi segély csak akkor jár, ha az a szolgálati szerződés értelmében kifejezetten köteleztetett, vagy az állandó bírói gyakorlat értelmében akkor, ha abban a munkaadó összes alkalmazottait kivétel nélkül több éven át állandóan részesíti és így a remunerációs és karácsonyi segélyjuttatás fizetés természetével bíró illetménnyé alakul át.

Nincs jogszabály, amely a munkaadót arra kötelezné, hogy fizetésemelésben minden alkalmazottját egyenlő mértékben részesítse, ebből

folyólag nem támadhat kereseti igénye a munkavállalónak fizetésemelésre csupán azért, mert a munkaadó ilyenben másik alkalmazottját részesítette. (P. II. 6809/1925. Curia 1926 március 4.)

B 004 Szolgálati viszony felbontása. Szolgálati viszony csak a szerződő felek erre irányuló közös és megegyező akaratával mellett állhat fenn; a szolgálati viszonynak ennek az akaratnak a megszűnése mellett — bár jogtalanul — történő megszakítása tehát nem a szerződés betöltésének, hanem csak a jogtalan megszakításból eredő kárigénynek az érvényesítésére teremt a másik fél részére alapot. (P. II. 6602/1925. — 1926 január 20.)

B 004 Segedszemélyzet. Nyugdíjvalorizáció. A nyugdíj felemelése s illetve átértékelése ahhoz igazodik: hogy a nyugdíj betöltse azt az eredeti rendeltetését, amely szerint az a nyugdíjas létfenntartásához számottevően hozzájáruljon, másfelől pedig, hogy a nyugdíj fizetésére kötelezett félre se legyen az gazdaságilag elviselhetetlen. A tényleges alkalmazottak jelenlegi illetménye irányadóul nem, hanem csak mintegy mérlegelendő adat szolgálhat. (P. II. 7878/1925. — 1926 április 21.)

B 011 Közkereseti társaság. A társaságból kilépő tagot a társaságban benmaradó tagok a társaságnak a kilépés idején volt vagyoni állása alapján számított összeggel s rendszerint a kilépés idején tartoznak kielégíteni. Abban az esetben azonban, ha a társaság vagyona nem készpénzből, hanem más vagyontárgyakból áll s ennek folytán a társaság vagyoni állása és a kielégítési összeg csak a vagyontárgyak értékének a felbecsülése útján állapítható meg s a felek a vagyontárgyak értékét nem tudják egyetértően megállapítani, a társaságban benmaradó tagok terhére vétkes teljesítési késedelem, csak a vagyontárgyak értékének mindenik félre kötelező, tehát más megegyezés nem létében bírói megállapítása után nem teljesítés esetén állapítható meg. (P. II. 2938/1925. — 1926 március 16.)

B 013 Részvénytársaság. Megtámadás. Az alapszabályok 11. §-a egyfelől azt tartalmazza, hogy a közgyűlés határozatait 75% szótöbbséggel hozza, másfelől akként intézkedik, hogy szavazategyenlőség esetén azon indítvány emelkedik határozattá, amelyhez az elnök csatlakozik. Ez a két rendelkezés tárgyi ellentmondást foglal magában, mert ha a közgyűlési határozatoknak 75%-os szótöbbséggel kell hozatniok, ki van zárva a szavazatok egyenlősége, viszont a szavazatok egyenlősége mellett nem lehet szó azok 75%-os többségéről. Az alapszabályoknak ez a rendelkezése tehát nem alkalmas arra, hogy a K. T. 157. §-a 8-ik pontjának követelménye szerint a közgyűlési határozatok hozatala módjának megállapításául szolgáljon.

Ezekből önként folyik, hogy a közgyűlés az alapszabályok fennebb

megjelölt rendelkezésének megváltoztatása nélkül érvényes határozatot nem is hozhat s így a keresettel megtámadott közgyűlési határozatok megsemmisítése az anyagi jogot nem sérti. (P. IV. 2597/1925. — 1926. április 7.)

B 021**Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. Biztosíték.**

Jogszabály, hogy a kapott biztosíték csak az ezzel biztosítani célzott követelés teljes kiegyenlítése ellenében adandó vissza a hitelező által; mert hiszen a biztosíték rendeltetése éppen az, hogy a kapott biztosíték a hitelező jogszerű követelésének teljes kielégítéséig tényleg biztosítékkul szolgáljon. (P. VII. 7544/1925. — 1926. ápr. 16.)

B 021**Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. Kamat**

Abban az esetben, ha az adós szolgáltatása valamely terméknek ára, mint értékmérő után igazodik, a hitelező a törvényes kamat mértékét meghaladó kosztkamatot bírói úton nem követelheti mert ezzel a saját szolgáltatásának értékével szemben aránytalanul nagy ellenszolgáltatáshoz jutna; sőt a terményérték szolgáltatása mellett kosztkamatot is kikötő szerződés, amennyiben az adós tapasztalatlanságának, könnyelműségének, vagy szorult helyzetének felhasználásával jött létre, mint a jó erkölcsökbe ütköző (uzsorás) szerződés semmis lehet. (P. IV. 5901/1925. — 1926. máj. 25.)

B 021**Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. Kamat.**

A megítélt kereseti tőke esedékessége időpontjától (1924 november 1.) kezdve a magyar korona zürichi árfolyamértékében további romlás már nem, sőt némi és azóta állandósultnak mondható javulás állt be; nincs tehát alapja az 1923. évi 39. t.-c. szerinti kármakat megítélésének és ezért az alperes csakis a törvényes késedelmi kamatok megfizetésére volt kötelezendő. (P. VII. 7918/1925. — 1926. máj. 20.)

B 021**Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. Kamat.**

Az állandó bírói gyakorlat értelmében a tőke valorizálása a felperest csak a korona értékcsökkenéseért, de nem egyuttal a tőke használatának elvonásaért is kárpótolja. (P. IV. 3803/1925. — 1926. május 18.)

B 021**Kereskedelmi ügyletek általános határozatai. Kamat.**

A kölcsönt felvevő alperesek bejegyzésre kötelezett kereskedők s ezért és mert a szerződésben kikötött havi 6%-os kamat a szerződés megkötésének idején szokásos kosztkamat mértékét meg nem haladta, az alperesek a meg nem engedett mérvű kamatkikötésnek érvénytelenségével s uzsoraigylet fennforgásával sikeresen nem védekezhetnek. (P. VII. 7966/1925. — 1926. május 26.)

B 021**Kereskedelmi ügyletek általános határozatal. Kamat.**

A buzakölcsön után fizetett kosztkamatokból a törvényes kamatot meghaladó rész a felperes tökekövetelésébe beszámítandó, mert igaz ugyan, hogy a törvényes mértéken túl önként fizetett kamatok a m. kir. Curia 24. számú teljes ülési határozata értelmében a tőkébe be nem számíthatók, azonban a buzakölcsön után megszabott szolgáltatások kikötése a felperes tőkéjének nem gyümölcscsztatését, hanem az elértéktelenedéstől megóvását szolgálta és így ezeknek a szolgáltatásoknak a törvényes kamatot felülhaladó része kamatnak nem tekinthető, miért is az anyagi jog szerint a tőkébe beszámítandó volt volna. (P. IV. 5901/1925. — 1926. máj. 25.)

B 021**Kereskedelmi ügyletek általános határozatal. Kamat.**

A tőzsdei gyakorlatból köztudomásu, hogy a bizományosok kosztkamatokot számitanak fel és ezek mennyiségéről rendszerint hetenkint értesítik a megbízót.

Nincs ténybeli adat arra nézve, hogy a felperes ilyen koszt-kamat-kimutatást követelt volna az alperestől, arra nézve sincs ténymegállapítás, hogy a felperes az értékpapírok megvétele után utasítást adott volna az alperesnek arra, hogy azokat adja el, mert nem képes fedezetet nyújtani, ellenben nincs vitássá téve az alperesnek azon előadása, hogy a felperes az értékpapíroknak exekutiv eladása után rész-törlesztést teljesített az alperes követelésére.

Ezekből a tényekből azt kell következtetni, hogy a felperes jóváhagyta az alperesnek azt a mulasztását, hogy kosztkamatt kimutatást nem küldött.

Nincs ezért ügydöntő jelentősége a felperes által vitatott annak a körülménynek, hogy tartozásáról hétről-hétre nem kapott az alperestől elszámolást és tárgyaltan a felperesnek ezen irányu felülvizsgálati támadása.

Az előrebocsátottak szerint a felperes a kosztkamatt fizetésére kötelezettséget vállalt; az ilyen szerződési kikötés a bírói gyakorlat értelmében nem egyéb, mint a pénzkövetelés értékében a valutaromlás folytán előállott veszteségnek az adósra az anyagi jogszabály által ki nem zárt áthárítása,

nincs ezért megállható alapja a felperes azon felülvizsgálati támadásának sem, mely a kosztkamattnak a szerződésileg kiköthető kamatt legmagasabb mértékén túl való érvényesíthetőségét vele, mint nem kereskedővel szemben kizárni kívánja. (P. IV. 3907/1925. — 1926. máj. 27.)

B 021**Kereskedelmi ügyletek. Kamat. Felperes a bizományi**

ügyletből eredő tökekövetelése után jogosan számít fel az alperes terhére az esedékességtől, 1924. évi május hó 15. napjától 1924. évi december hó 10. napjáig heti 2%-os, innen pedig havi 1½%-os kamatot, mert ez a felszámítás nem az 1923. évi XXXIX. t.-c. intézkedésén, hanem az alperesnek ilyen mérvű kamattfizetésére vonatkozó

kötelezettség vállalásán alapszik, ennek joghatályát pedig nem érintheti az, hogy a tartozás külföldi valutában van meghatározva és mert az alperesre csak előnyös az, hogy a felperes a megállapodás szerinti heti 2%-os kamatot 1924. évi december hó 10. napjától kezdődően leszállította havi 1½%-ra. (P. VII. 2649/1925 okt. 28.)

B 021 **Kereskedelmi ügyletek. Kamat.** A kosztkamatnak szerződéses kikötése alapján nem egyéb, mint a pénzkövetelés értékében a valutaromlás folytán előállott veszteségnek az adóra hárítása. Az ily kikötés azonban nem irányulhat indokolatlan nyereszkesedésre és csak addig a határig terjedhet, ameddig a követelés értékének a valutaromlással szemben megóvását s így a hitelező gazdasági egyensúlyának lehető biztosítását célozza, vagyis a kosztkamat címén érvényesíthető követelés nem haladhatja meg a valuta elértéktelenedéséből előállott értékcsökkenésnek és a törvényes késedelmi kamatoknak együttes összegét. A kosztkamat kikötése szerint lényegében ugyanazt célozza és ugyanazt eredményezi, amit a követelés átértékelésének kikötése.

A bírói gyakorlat szerint azonban a pénzkövetelések a megfelelő előfeltételek mellett abban az esetben is átértékelhetők, ha az átértékelést a felek nem kötötték is ki. Ebből az következik, hogy a hitelező a fentiek szerint ugyanezen tekintet alá eső kosztkamatot is erre irányuló kikötés nélkül követelheti, amennyiben a helyet fogható átértékelésnek mértékét, vagyis a megfelelő értékkülönbözetnek és a törvényes kamatnak együttes összegét nem haladja meg. (P. IV. 8157/1925. — 1926 ápr. 13.)

B 022 **Kereskedelmi ügyletek megkötése.** Az ügyleti feleket kölcsönösen kötelező jóhiszeműség megkívánja azt, hogy a kereskedő, aki egy másikkal üzleti összeköttetésben áll és ettől a köztük fennálló szerződésnek módosítására azzal a megjegyzéssel kap ajánlatot, hogy ha kifogást nem tesz, az ajánlattevő őt a szerződés módosításához hozzájárultnak tekinti az eredeti szerződéshez ragaszkodása esetében erről a másikat haladéktalanul értesitse és ne tartsa őt abban a hitben, hogy a szerződés a módosított feltételek szerint fog teljesíteni. Az ily tartalmu levélre a válaszadást elmulasztó kereskedőt tehát úgy kell tekinteni, mint aki a szerződési feltételeknek a levélben közölt módosítását elfogadta. (P. IV. 3870/1925. — 1926 máj. 19.)

B 023 **Kereskedelmi ügyletek teljesítése.** Ha a szolgáltatás lehetetlenné válik, az adós a teljesítés kötelezettsége alól felszabadul és a nemteljesítés miatt kártérítéssel is csak abban az esetben tartozik, ha a szolgáltatás az ő hibájából vált lehetetlenné; vagy ha a lehetetlenülés, bár nem az adós hibájából, de az adós késedelmé alatt állott be. (P. IV. 4090/1925. — 1926 jun. 8.)

B 023 **Kereskedelmi ügyletek teljesítése.** Aki arra kötelezi magát, hogy bizonyos pénzüsszeget „aranyban” fog kifizetni, az nem hivatkozhatik arra, hogy e kitétel értelme az, hogy tartozását papírpénzzel, vagy mint alperes vitatja, számolási érték segítségével elégítheti ki. Ilyen értelmezést a fizetendő pénznemnek aranyban való meghatározása nem tűr meg, mert e meghatározás különösen hosszabb lejáratú kötött szerződéseknel az érték állandósításának egyedül hatékony biztosítéka az effectivitáski kötésével teljesen egyértelmű. Nincsen semmi alap a tényállásban annak a megállapítására, hogy a felek az ekként kikötött effectivitástól később közös megegyezéssel eltértek. Kifejezett megállapodás erre nézve alperes szerint sem létesült. (P. VII. 5171/1925. — 1926 febr. 11.)

B 023 **Tilos ügylet.** A bornak mint közszükségleti cikknek hatósági engedély nélkül való forgalomba hozatala 1924 márc. 13-ig (1919-től) tilos volt. Ily tilos ügylet alapján teljesítés nem követelhető. (P. IV. 1534/1925. — 1926 II. 3.)

B 023 **Kereskedelmi ügyletek teljesítés. Aranykorona.** Az aranykorona külön kikötés nélkül kötelező fizetési eszközt nem képez; ezért tehát ilyen módon való fizetésre adós nem is kötelezhető. (P. VI. 2831/1925. 1926 II. 23.)

B 023 **Kereskedelmi ügyletek teljesítése.** Ha az alperes perbeli védekezése nemcsak jóhiszemű volt, hanem alperes a felperesi követelés jogosságát csakis a bizonyítási eljárás befejeztével és az elsőbírói ítélet hozatalával ismerhette fel, helyes a felebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy alperes ezt megelőzően fizetni nem tartozott. (P. IV. 4269/1925. — 1926 ápr. 21.)

B 023 **Kereskedelmi ügyletek teljesítése.** Alperes a keresetben megjelölt árukat azzal a kötelezettséggel vette meg, hogy a vételárakat valóságos cseh koronában fogja megfizetni s így az alperesnek a szerződéses kikötés értelmében való marasztalása az anyagi jogot nem sérti. Az a körülmény pedig, hogy a cseh korona értéke a magyar koronához való viszonylatában időközben jelentékenyen emelkedett, az effectivitás kikötése mellett teljesen közömbös, mert az ebből eredő anyagi hátrányt fizetési késedelmének folyományaként alperesnek kell viselnie. (P. IV. 2971/1925. — 1926 ápr. 20.)

B 024 **Valorizáció.** A kölcsönvevő a kapott készpénzkölcsönnel azonos minőségű és értékű készpénz visszaszolgáltatására köteles. (P. VII. 7268/1925. Curia 1926 ápr. 28. L. indokolással: Ker. Jog 1926. 6. sz.)

B 024 **Valorizáció.** Minthogy köztudomású tény, hogy 1918 óta a magyar korona nagy mértékben veszített belső értékéből és minthogy a valorizációnak egyedül a koronának a felek tény-

kedésétől teljesen függetlenül bekövetkezett romlása az alapja, ezért alperesnek a valorizáció ezen kezdőpontjának megállapítása miatti panasza is.

A valorizáció mérvét illetően a kir. Curia, tekintettel arra, hogy a felperes a már 1918. évi júliusban lejárt kereseti követelését csak több mint 6 év múlva peresítette és azzal a magatartásával maga is közrehatott abban, hogy követelését csak leromlott értékű koronákban kapja meg,

tekintettel továbbá arra is, hogy semmi adat a perben abban a tekintetben fel nem merült, amelynek alapján az volna megállapítható, hogy felperes abban az esetben, ha követelését fenti esedékessége idején azonnal megkapta volna, pénzét az elértéktelenedéstől teljes mértékben megóvni tudta volna, a fennforgó esetben csak 10% erejéig való valorizációt találta méltányosnak és ezért az alperes felülvizsgálati kérelemnek ilyen értelemben helyet adva, a felebbezési bíróság ítélete a rendelkező rész értelmében megváltoztatandó volt. (P. VII. 7200/1925. — 1926. ápr. 21.)

B 024 **Valorizáció és késedelem.** Az alperest fizetési késedelem nem terheli s így a korona értékromlásából eddig felpereseket ért kár viselésének az állandó bírói gyakorlat szerint megkívánt előfeltétele fenn nem forog. (P. VII. 5100/1926. — 1925 II. 10.)

B 024 **Kárkövetelés valorizációja.** I. Kárkövetelés valorizációja is csak a fizetési késedelmet meghaladó vétkekesség esetén foghat helyet, következőleg felperes kárkövetelése csak attól az időponttól kezdve valorizálható, amikor alperesnek a valorizálás előfeltételét képező vétkekessége beállott.

II. A kár összege bírói megállapítástól függvén, az elsőbíróság ítéletének közlésével beáll a közönséges fizetési késedelmet meghaladó vétkekesség. (P. VIII. 1067/1923. — 1925 IX. 3.)

B 024 **Valorizáció.** Helyes a felebbezési bíróságnak az a jogálláspontja, hogy alperes azzal, hogy a dollárok ellenértéke fejében az általa számításba hozott 117.500 koronát a felperes javára nyílt számlán elkönyvelte és ily módon neki rendelkezésre felajánlotta, fizetési kötelezettségének nem felelt meg, miért is a felperes teljesítésnek ezt a módját fizetés gyanánt elfogadni nem volt köteles. Alperes tehát kétségtelenül fizetési késedelembe esett. (P. IV. 3006/1925 Curia 1926. ápr. 22)

B 024 **Valorizáció.** I. A nyugdíjvalorizálást rendszerint csak a kereset beadása időpontjától fogva lehet követelni, ha a keresetindítással felperes indokolatlanul sokáig késett.

II. A tényleges alkalmazottak jelenlegi illetményei csak egyik adattal szolgálhatnak az alperes teherbíró képessége és ebből folyóan valori-

zálási kötelezettsége mértékének meghatározására, de annak egyedüli alapjai nem lehetnek.

III. Ama jogszabályból kiindulva, hogy az átértékelésnek olyan-nak kell lennie, mely a nyugdíjas életfenntartásához gazdaságilag szám-bavehető módon hozzájáruljon, de a munkaadóra nézve se legyen elvi-selhetetlen: a bíróság legjobb belátása szerint állapítja meg az átérté-kelés mértékét. (P. II. 7878/1925. — 1926 IV. 21.)

B 024 **Valorizáció.** Az állandó bírói gyakorlat a magyar ko-rona zürichi jegyzését fogadta el irányadóul a korona értékének s az abban előállott változásnak meghatározása tekintetében; nem sértett tehát jogszabályt a felebbezési bíróság azzal, hogy a felp-eres javára megítélt vételárkövetelést a magyar korona zürichi árfolyam-jegyzése és nem a budapesti devizaközpont jegyzése alapján valorizálta. (P. VII. 4056/1925. — 1926 jan. 22.)

B 024 **Valorizáció.** A felebbezési bíróság nem sértette meg az anyagi jogot azzal, hogy a felperes kárkövetelését át-értékelve ítélte meg, mert az 1923 : XXXIX. t.-c. 8. §-a nem zárja ki a vasut ellen a fuvarozási ügyletből támasztott követelések átértékelé-sét és mert az átértékelés az adós vétkes fizetési késedelmének esetén kívül is helyet foghat. (P. IV. 2837/1921. — 1926 ápr. 14.)

B 024 **Valorizáció.** Minthogy az átértékelésnek az a célja, hogy azt a joghátrányt, amely a szerződő felek valamelyi-kére a pénz értékének időközben bekövetkezett csökkenéséből hárul, az eset körülményeinek figyelembevételével a méltányosság elvei szerint ki-egyenlítse, egymagában az a körülmény pedig, hogy az adóst késedelem nem terheli, az átértékelést ki nem zárja. (P. II. 3784/1925. — 1926 áp-rilis 27.)

B 024 **Valorizáció.** Állandó bírói gyakorlat szerint valorizálás csak szerződési megállapodás esetében vagy az adós ké-sedelmében foghat helyet. A szerződésben a valorizálás iránt ren-delkezés nincsen. A fennforgó esetben, amikor maga a szerződésben is utalás van a korona addigi nagymérvű értékcsökkenésére, felperes-nek — habár éppen a szerződés megkötésekor a korona árfolyama ideiglenesen emelkedőben volt is, mint közeli eshetőséggel — számolnia lehetett, sőt kellett is a korona további romlásával, erre őt a közönsé-ges gondosság kötelezte; ha tehát ennek ellenére nem kötötte ki a szer-ződésben a valorizálást, úgy a korona további romlásából eredő kárának a megtérítését — azaz valorizálását — szerződés alapján nem követel-het. (P. VII. 5560/1925. — 1926 febr. 25.)

B 024 **Valorizáció.** A szakértőknek a felebbezési bíróság által a Pp. 270. §-a szerint mérlegelt és elfogadott szakvéleménye szerint a vétel tárgyának (ház) értéke nem emelkedett a korona értékcsökkenésének arányában,

nincs adat arra, hogy alperes tartozásának összegét felhasználta vagy felhasználhatta volna úgy, hogy magát a pénz elértéktelenedése ellen megvédje.

Mindezeket a körülményeket mérlegelve s tekintve emellett a peres felek között fennálló vérségi köteléket is, a m. kir. Curia a pénz elértéktelenedéséből felperesre háramlott vagyoni hátrány megtérítéseként alperest — a 8000 korona hátralékos vételár fejében — 16 millió koronára ártértékelt összeg fizetésére kötelezte. (Pp. 271. szak.) (13.8%)° (P. VI. 5585/1925. Curia 1926 márc. 26.)

B 024 **Valorizáció.** Nem felel meg az anyagi jogi szabályoknak az a döntés, amellyel a vételár 100%-ig valorizált összegben ítéltetik meg. A pénz értékcsökkenésével járó vagyoni hátrány ugyanis rendszerint nem kizárólag az adós késedelmében leli okát, hanem a bekövetkezett általános gazdasági romlásra vezethető vissza, miért s a pénz értékcsökkenésével járó egész vagyoni hátrány tehát rendszerint nem hárítható át kizárólag az adós terhére, hanem azt a hitelező is tartozik viselni. (P. IV. 1168/1925. — 1926 I. 13.)

B 024 **Valorizáció.** Ha a hitelező a terményben megállapított követelésének egyenértékére kéri a végrehajtást anélkül, hogy a fizetés időpontjái netán bekövetkező áremelkedéshez való jogát fenntartaná, úgy a fenntartás elmulasztása dacára a tényleges fizetésig bekövetkezett áremelkedéshez joga van, ha adós a fizetés időpontjában volt egyenérték megfizetésére kötelezte magát. (P. VI. 1521/1925. Curia 1926 jan. 14.)

B 024 **Valorizáció.** Az ártértékelés kezdő időpontját a felebbezési bíróság az anyagi jognak megfelelően tette az 1919. évi október hó 8-ára, mint az előző kereset kézbesítésének napjára, mert az ártértékelésre való igény az adós késedelembe esésével nyílik meg, az adós pedig határozott lejáratú nap hiányában tartazása tekintetében rendszerint a megintéssel esik késedelembe. A felebbezési bíróság ítéletében előadott és meg nem támadott tényállás szerint az alperes késedelembe esésének időpontjára más adat nem lévén, az anyagi jog szerint a kereset kézbesítése — nem pedig benyújtása — megy a késedelem kezdetét megállapító megintés számba. (P. IV. 1288/1925. Curia 1926 febr. 4.)

B 024 **Kártérítés valorizációja.** Az anyagi jog szerint a kártérítési kötelezettség abban a mérvben állapítandó meg, amelyben az a kár elkövetése idején megfelelt. A pénz értékcsökkenésének megtérítése csak abban nyer kifejezést, ha az valorizáltatik,

vagyis az adós azt az értéket fizeti meg, amellyel az annak átvétele idejében birt. (P. VII. 2684/1925. — 1925 X. 28.)

B 024 **Valorizáció.** I. A dologi kár megtérítésével késedelmes adós azt a vagyoni hátrányt is köteles a károsultnak megtéríteni, mely a szolgáltatás tárgyának a per folyama alatt bekövetkezett elértéktelenedéséből származik.

II. Nem menti az adós késedelmét az a körülmény, hogy ugy a jogalap, mint a kártérítés mérve birói döntést igényelt; ha adósnak a kártérítési felelősséget illető védekezése alaptalannak bizonyult s a megítélt kártalanítással felérő teljesítést a perindítás előtt, de a per folyamán is, hitelezőknek fel nem ajánlván, a per esélyét, következkéskép a követelés elértéktelenedésének a vagyoni hátrányát is az alperes viseli.

III. Értékálló vagyontárgy elidegenítése által okoztatván a felperesek károsodása, helyes a felebbvezési bíróságnak az a döntése is, hogy kártalanítási tőkét alperes teljes felértékelt összegében tartozik a felpereseknek megfizetni. (P. VI. 2913/1925. — 1925 X. 22.)

B 024 **Valorizáció.** Ha a kérdés csak az, hogy követelheti-e a felperes az előző perben már jogerősen megítélt tőkeösszeg valorizációs értékkülönbszetének megítélését: akkor elsősorban az a döntő: vajjon a felperes a teljesített fizetést jogfenntartással vagy anélkül fogadta-e el? (P. VII. 6394/1925. — 1926 IV. 8.)

B 03 **Vétel.** Állandó birói gyakorlat az, hogy ha a vevő a successive szállítandó árúk vételára tekintetében valamelyik részszállítmány vételárának megfizetésével igazolatlanul késedelmeskedik, ugy az eladó a további részletek szállítását megtagadhatja.

Ekkép a szóban lévő részszállítmányok esedékessé vált vételára megfizetésének felperes által jogellenesen történt elmulasztása folytán alperesnek az ügylet szállításal nem teljesített részétől való elállása jogos volt. (P. IV. 5679/1925. — 1926 jun. 9.)

B 03 **Vétel.** A K. T. 352. és 347. szakaszainak a birói gyakorlat által elfogadott helyes értelmezése szerint a nyilvános eladás az átvételben késedelmes vevő rovására megtörténtnek csak akkor tekinthető, ha azt az eladó igazolatlan késedelem nélkül teljesíti, mert annak bizonytalan eshetőségekre való elhalasztása, amely az áruval a vevő rovására való nyereszkesedésre vezethet, meg nem engedhető. (P. IV. 3879/1925. — 1926 máj. 25.)

B 03 **Vétel. Gazd. lehetetlenülés.** Az ügylet a vételár előretérítése ellenében volt volna teljesítendő; a teljesítés megtagadása folytán a felperes nem tekinthető ugyan a fizetésben késedelmesnek, de annál fogva, hogy a korona értéke időközben közel egyharmadára csökkent, a változatlan összegű vételár többé nem szol-

gálhat a többszörösen emelkedett árucikk megfelelő ellenértékéül; viszont a felek előadásából nyilvánvaló, hogy a vételár teljes valorizálásával előálló összeg, melynek fizetésére a felperes nem is hajlandó, meghaladja a kocsz mai piaci árát: következőleg kétségtelen, hogy a per alatt kialakult helyzetben a szerződésnek bármelyik módon való teljesítése vagy az egyik, vagy a másik félre nézve a gazdasági lehetetlenülésbe ütköznék. (P. IV. 3872/1925. — 1926 máj. 19.)

B 05

Fuvarozás. Vasut. Alperes — vasut — a felperes fel-
szólamlását a V. Ü. Sz. 73. §-a szerint legalább is fél-
éven belül köteles volt volna elintézni, ennek a határidőnek elteltével
tehát a felperes kárának megtérítésében késedelembe esett s így azt a
vagyonhiányt tehát, amely a felperest kárkövetelésének a pénz rom-
lásával kapcsolatban beállott fokozatos elértékeltelenedésével ennek a határ-
időnek lejártától kezdve érte, arányos részben viselnie kell. (P. IV. 3901/
1925. — 1926 máj. 26.)

B 05

Fuvarozás. Vasut. I. Az állandó birói gyakorlat értelmé-
ben a nyitott vasuti kocsiban szállított butorkocsi
elégéseért a vasut — vétkessége esetén kívül — nem felelős.

II. Nincs olyan szabály, hogy a nem tűzveszélyes áruval meg-
rakott nyitott kocsik a mozdonyból milyen távolságra sorozandók. (P. IV.
4182/1925. — 1926 jan. 8.)

B 001

Cégek. Cégbitorlás. A Kt. 24. §-ában megjelölt
cégbitorlás esete akkor forog fenn, ha a később
ben bejegyzett cég szövege a kereskedelmi forgalomban a koráb-
ban bejegyzett céggel való összetévesztésre alkalmas, ez az össze-
tévesztetőség pedig a birói gyakorlat értelmében megállapi-
tandó mindazokban az esetekben, amikor az egymással szemben
álló cégek szövegének akár a vezérszavai, akár a jelzőszavai tel-
jesen azonosak. A felperes cége Berettyóújfalui terménykereske-
delmi r.-t. Berettyóújfalui székhellyel 1922. év óta van bejegyezve.
Ugyane községben 1924. évben alakult azonos üzletkörrrel az al-
peres cége Biharmegyei terménykereskedelmi r.-t. bejegyzett cég-
szöveggel. Mindkét cégnek a kereskedelmi üzlet körére utaló
jelzőszava a „terménykereskedelmi“ megjelölés tehát az össze-
tévesztésre kétségkívül alkalmas cégszövegekről van szó s így
a fennebb kifejtettek értelmében az alperes részéről fennforgó
cégbitorlás nyilvánvaló. (P. IV. 5525—1925. 1926. VI. 15.)

B 013

Részvénytársaságok. Nem hívható össze a köz-
gyűlés oly helyre, ahol való megjelenésben a rész-
vényeseket leküzdhetetlen nehézségek akadályozzák. Az adott
esetben azonban a közgyűlésnek a részvénytársaság székhelyé-
ről Salgótarjánról is nagyobb nehézség nélkül megközelíthető

Budapestre történt összehívásánál ily akadály fennforgását ki zártnak kell tekinteni. (P. IV. 3863—925. 1926. V. 18.)

B 013 Részvénytársaság. A K. T. 179. és 182. §-aiban foglaltak szerint az igazgatóságot a közgyűlés fizetés mellett vagy anélkül választja és annak hatáskörébe az tartozik, hogy a részvénytársaság ügyeit intézze. Továbbá az alperesi részvénytársasági alapszabályok 16. §-ának a) pontja szerint az igazgatóság járandóságainak megállapítása a közgyűlés hatáskörének van fenntartva. A törvény és az alapszabályok rendelkezésével szemben az igazgatóságnak nem áll jogában az, hogy a részvénytársaság vagyoni megterhelésével felperes igazgatósági tag részére javadalmazást állapítson meg. Ily megállapodás tehát csak annak a közgyűlés által való jóváhagyása esetében válhatik joghatályossá. (P. IV. 6206—1925. 1926. VI. 16.)

B 024 Valorizáció. Felperesnek a valorizálás mellőzése miatt emelt panasza alapos, mert az alperes minden alapos és jogos ok nélkül tagadta meg még a saját maga által kimutatott tiszta haszon felének a felperes részére kiszolgáltatását is, eközben pedig a korona értékének lényeges csökkenés állott be, ami kétségtelenül alapul szolgálhat a felperesi valorizációs igénye érvényesítésének. (P. IV. 4260—1925. 1926. I. 13.)

B 024 Valorizáció. Az átértékelés alapja a koronaromlás, melynek a felek ügyleti magatartásán kívül álló okból beállt gazdasági hatása nem függ az adós vétkeiségetől. (P. IV. 3909—1925. 1926. V. 27.)

B 024 Valorizáció. A követelés elértéktelenedésének hátrányát a peresfelek valamelyikének fel nem róható különös körülmények hiányában egymás között egyenlő arányban kell viselniük. Abban ugyanis, hogy a felperes keresetét valóságos külföldi valuta iránt indította, a követelés átértékelése iránt támasztott igény is bennfoglaltatik. (P. IV. 3887—1925. 1926. V. 25.)

B 024 Valorizáció. (Kezdőpont.) II. A valorizálás kezdő időpontjául a bírói gyakorlat értelmében a követelés esedékessége, vagyis adott esetben a kártérítési felelősség keletkezésének az időpontja szolgál. (P. IV. 3801—1922. 1926. V. 18.)

B 03 Vétel. (Utólagos teljesítési határidő.) A vevő csak úgy követelhet elmaradt hasznót, ha bizonyítja, hogy az ügylet tárgyát képező árut másutt be nem szerezhetette. A nem teljesítés miatti kártérítésre irányított perben a K. T.-nek

alkalmazandó 353. §-a értelmében a nem teljesítés miatt a vevőt megillető kártérítési összeg megállapításánál a vevő által engedett utólagos teljesítési határidőben fennálló piaci ár csak akkor vehető számba, ha az utólagos teljesítési határidő engedélyezése a késedelmes eladó kérelmére történt. (P. VII. 2093—1926. 1926. VI. 8.)

B 03 **Vétel.** *Utólagos teljesítési határidő.* Az állandó bíró gyakorlat értelmében a kérelem nélkül adott s a késedelmes fél által igénybe nem vett utólagos teljesítési határidőben fennforgó árviszonyok nem vehetők figyelembe a kártérítés mérvének megállapításánál. (P. IV. 3801—1925. 1926. V. 18.)

B 04 **Szállítmányozás.** A keresk. törv. 390. §-ában szabályozott egy évi elévülési időt csakis a kereset beadása szakítja meg, de nem a kártérítés iránt időközben netalán folyamatban volt egyezkedési alkudozás is. (P. VII. 8150—1925. 926. V. 28.)

B 4 **Tőzsdeügylet.** *(Ellátási díj.)* Ha szakértői vélemény alapján meg volna is állapítható, hogy a bizományos számlakövetelése hetenkénti tőkésítéssel való felkamatolása szokásos volt és az akkori eljárásnak megfelelt, — ezek a halasztási díjnak megfelelő jutalékok a felperest csak arra az időre illetik, amíg az értékpapírokat exekutive el nem adta, ennek megtörténtével azonban az alapügylet megszűnése folytán ezek az alperest többé nem terhelik. (P. IV. 3885—1925. 1926. V. 25.)

B 4 **Tőzsde.** A tőzsdebíróság illetékessége szempontjából az előtőzsdén vagy a rendes tőzsdén, de mindezenre a tőzsdei idő alatt kötött ügyletekre nézve, ha a tőzsdén hivatalosan nem jegyzett, u. n. exota papirokról van is szó, különbség nincsen. (P. IV. 3790—1925. 1926. VI. 17.)

B 10 **Váltó.** *Óvás.* A törvény azon rendelkezésének, hogy az óvásban megnevezendő az a személy, akinek részére felvétellett, nyilván annak megállapítása a célja, hogy a teljesítést arra jogosított követelte. A bemutatás céljának az óvás szövegében meg nem említése miatt emelt panasz azért alaptalan, mert a V. T. 99. §-a nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy amennyiben az óvatolt személy feltalálható nem volt, az óvásban megemlíttessék, hogy a bemutatás mily célból kíséreltetett meg. Az a körülmény, hogy a keresettel peresített váltóra vonatkozó óvást felvevő járásbíróági titkár helyesen ítélte-e meg az óvás felvételére vonatkozó jogosultságát és a törvényben megszabott hatáskörét esetleg túllépte-e, az óvás érvé-

nyességének megállapításánál figyelembe nem jöhet, mert az óvának, mint közokiratnak az érvénytelensége csak magából az okiratból nyilván kitűnő körülmény alapján állapítható meg. (P. VII. 6359—1925. 1926. V. 20.)

C) Perjog.

C 00

Hatáskör lelkési javadalom tekintetében. A szolgáltatásra köteles alperes a követelés jogalapját vitássá nem tette, sőt kifejezetten elismerte, hogy a kereset 1—9. tétele alatt felsorolt járandóságok a Canonica visitatio értelmében megilletik a felperest.

Ezek szerint a kereseti követelés jogalapja nem vitás: a jogalapjára és természetére nem vitás lelkési javadalom érvényesítése pedig, a fennálló törvénykezési gyakorlat szerint, a szolgáltatás közjogi jellege miatt közigazgatási utra, a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik. (Curia P. I. 6076/1925. szám.)

C 01

Perköltségbiztosíték. Szegényjog. Az 1921: XXXIII. t.-c.-be foglalt trianoni békeszerződés 221. cikkének francia nyelvű szövegéből, amely pedig a 363. §-a szerint más nyelvű szövegtől való eltérés esetében irányadó, — kétségtelenül megállapítható, hogy az említett 221. cikkben foglalt rendelkezés Franciaországot, Portugáliát és Romániát kivéve azokra az államokra vonatkozik, amelyek annak idején a hágai egyezményt elfogadták.

Minthogy pedig Szerbia annakidején a hágai egyezményhez hozzá nem járult, az 1921: XXXIII. t.-c. 221. cikkében foglalt rendelkezés Jugoszláviára nem vonatkoztatható.

Ezek szerint a magyar és jugoszláv állampolgárok közti perben a hágai egyezménynek a perköltségbiztosítókra és szegénységi jogra vonatkozó rendelkezései alkalmazhatók nem lévén: a felebbezési bíróság nem sértett jogszabályt, midőn a felpereseket perköltségbiztosíték adására kötelezte, illetve a biztosíték le nem fizetése esetére a pert megszüntnek mondotta ki és amidőn a felperesektől a szegénységre való perelhetés kedvezményét megvonta. (Curia 1926. jan. 20-án. P. I. 1369/1925. sz.)

C 01

„Határmegállapító Központ” felperessége. (Pp. 75. §.) Az irányadó tényállásból megállapítható, hogy a felperesként fellépett „Határmegállapító Központ” az államnak meghatározott működési körrel felruházott ideiglenes szerve s mint ilyen jogi személynek nem tekinthető, perképességgel tehát nem bír. Az ilyen szerve, által létesített ügyletekből eredő követelések magát az államot illetik, azokat felperesként maga az államkincstár érvényesítheti, az államkincstár perbeli képviseletére pedig a m. kir. kincstári jogügy igazgatóság hivatott. Nyilvánvaló tehát, hogy a felperesként a maga nevében fellépett Határ-

megállapító Központ törvényes képviselőjének mellőzésével indította meg a pert.

A Pp. 75. §-ának abból a rendelkezéséből, hogy a bíróság a per-képességnek, valamint a törvényes képviselő igazolásának és netalán szükséges felhatalmazásnak hiányát a per bármely szakában hivatalból veszi figyelembe, okszerűen folyik az, hogy a törvényes képviselő hiányának pótlása ebben az esetben sincs kizárva. Ezért a felebbezési bíróság jogszabályt sértett azzal, hogy a felperesnek a hiányok pótlására való felhívása nélkül a pert megszüntette, mert ennek csak a pótlásra való felhívás sikertelensége esetében lehet helye. (Curia 1926 jan. 14. P. VII. 5579/1925. sz.)

C 01

Feltételes perbehívás. (Pp. 89., 90. §§.) Sulytalan a felperesnek az a felülvizsgálati támadása, amely az első bíróság azon eljárása ellen irányul, amely szerint az alperes által a Pp. 89. §. értelmében használt perbehívást a Pp. 90. §-ának rendelkezéséhez képest sem vele, sem a perbehívottakkal kézbesítés útján nem közölte. Ez a szabálytalanság a fennforgó esetben a felperes érdekét azért sem sérti, mert a felebbezési bíróság ítéletének megállapítása szerint az alperes erre vonatkozó bírói kérdésre kijelentette, hogy a perbehívási kérelmét arra az esetre tartja fenn, ha a felebbezési bíróság nyomban elutasító ítéletet nem hozna. Ez az alperesnek jogában állván, a felperesnek ebben az irányban előterjesztett felülvizsgálati támadása nem volt figyelembe vehető. (Curia 1926 jan. 13. P. IV. 1166/1925. szám.)

C 02

Megítélt követelés valorizálása. (Pp. 411. §.) A felperes jelen perbeli keresete azon valorizációs értékkülönbözetből eredő kárának megtérítésére irányul, amely annak folytán állt elő, hogy alperes a jelzett összeget sem a számlák átvételekor, sem többszöri felszólításra nem fizette ki, sőt — a felperesi előadás szerint — az említett perben alaptalan kifogásokkal élt, a per befejezését s ezzel fizetési kötelezettségének teljesítését szándékosan késleltette és a fizetést azután késedelmesen 1924. évi március hó 14-én az időközben értékében tetemesen csökkent koronában teljesítette.

Egymagában az a körülmény, hogy az említett perben jogerős döntést nyert az, hogy az alperes az általa meg- és átvett áruk vételára fejében mily összegeket tartozik fizetni, nem zárja ki azt, hogy a felperes az alperes fizetési késedelmének ideje alatt bekövetkezett korona értékcsökkenésből származó kárának megtérítését az alperessel szemben utóbb külön perben érvényesíthette, ha máskülönben az ily kár érvényesíthetőségének feltételei fennforognak.

Ugyanis az ítélt dolog kifogása sikerrel csak a már megítélt jognak újabb keresettel való érvényesítése ellen emelhető, tehát akkor, ha felperes ugyanazon jogviszony alapján és ugyanabban a terjedelemben, amelyre nézve az alperes korábban jogerősen elmarasztaltatott, indít új marasztalásra irányuló keresetet; de nem akkor is, ha alperessel szem-

ben nem érvényesített kárának megtérítése iránt indít keresetet. (Curia 1926 jan. 21. P. VII. 4040/1925. sz.)

C 02 **Pervezetés.** A bíróság a bizonyítás kötelezettségének irányára, módjára és elmulasztásának következményei iránt csak az ügyvéd által nem képviselt feleket köteles kioktatni.

Az ügyvédi képviseletben részesülő alperessel szemben tehát ily kötelező elmulasztásról s így alaki jogszabálysértésről szó nem lehet s a bíróság pervezetési tevékenységére vonatkozó törvényes rendelkezéseket nem lehet akként értelmezni, hogy a bíróság a peres fél részére az általa védelmére fel nem hozott irányban és ténykörményekre bizonyítékok felkutatása és beszerzése tekintetében nyomozás teljesítésére lenne köteles. (K. 1926. II. 18. P. III. 2534/1925/33. sz.)

C 02 **Érdekellentét apa és gyermek között, mint pergátló ok.** Nem pergátló körülmény a Pp. 180. §. 6. p. értelmében, ha az atyai hatalom birtokában lévő atya kiskorú gyermekei ellen a jelen peren kívül a javára bekebelezett haszonélvezeti jog kitörlésének törlése iránt indított pert, ha nem a kiskorúak kérték a haszonélvezeti jog törlését s annak visszaállítása iránti perben idézés dacára nem védekeztek. (Kuria 1925. nov. 4. P. V. 5606/1925/50. sz.)

C 02 **Eskü alatti kihallgatás mellőzése.** A Pp. 370. §-a értelmében a bíróság abban az esetben, ha a peresfelek egyike a másik félnek eskü alatti kihallgatása után, de az eskü letétele előtt a maga kihallgatását kéri, úgy ezt a kihallgatást, amennyiben amiatt a tárgyalást elhalasztani nem kell, — nem mellőzheti, minden más esetben azonban a belátása szerint határoz az ily kérelem felett, tehát a peres félnek eskü alatti meghallgatását megfelelő indoklással mellőzheti.

Minthogy pedig ezuttal nem maga a peres fél, hanem az annak perbeli ellenfele részéről a másíknak eskü alatti kihallgatása iránt előterjesztett kérelemről van szó, s a felebbezési bíróság annak mellőzését a Pp. 270. §-ának megfelelően megindokolta, eljárási szabály megsértése nem forog fenn. (Curia, 1926. I. 7. P. VII. 4193/1925/11. sz.)

C 02 **Bírói egyezség ellen kereset a Pp. 413. §. alapján.** A Pp. 423. §. utolsó bekezdése értelmében az a bírói egyezség, amelyet a bíróság jogerős végzéssel tudomásul vett, jogerős bírói ítélet hatályával bir.

Ennélfogva az ilyen bírói egyezséggel befejezett ügyben az egyezség létrejötte után éppen úgy, mint az ítélet hozatala után a Pp. 413. §-ában foglalt jogszabály alkalmazásának helye van. (K. 1926. II. 12. P. III. 2492/1925/16. sz.)

C 02 **Ítéletileg megállapított nótartásdíj felemlése.** (Pp. 413. §.) A m. kir. Curiaának ebben az ügyben hozott ítéletében elfoglalt jogi álláspontjával szemben a bírói gyakorlatban kifejezésre jutott

s most már állandóan követett jogszabály az, hogy a Pp. 413. §-ában irt feltételek fennforgása esetében az ideiglenes nőtartás díj felemelésének helye van nemcsak a jogerős bírói ítélettel vagy jogerős bírói ítélet erejével bíró bírói egyezséggel eldöntött ügyekben, hanem abban az esetben is, ha a tartásdíj megállapítása a felek között létrejött szerződésen alapszik.

A m. kir. Curianak az előző perben hozott ítélete után keletkezett fenti jogszabály folyt. közömbös, hogy abban a perben milyen ítéletet hoztak s az milyen jogszabályra volt alapítva, döntő csak az, hogy az említett ítélet jogerőre emelkedése után új jogszabály keletkezett, amelynek alapján felperes új keresetét joghatályosan megindíthatta s éppen ebből folyóan az előző perben hozott jogerős ítélet annak az új jogszabály alapján való eldöntését nem gátolja.

Ennélfogva alaptalan alperesnek a panasza, hogy a felebbezési bíróság jogszabályt sértett azzal, hogy az ítélt dolog kifogásának helyet nem adott s ezért ezt a panaszt figyelembe venni nem is lehetett. (Curia 1926 máj. 20. P. III. 5442/1925. sz.)

C 03

Perujítás határideje. (Pp. 567. §.) Ha a nem felebbező alapperbeli felperes ellenfele az elsőbírósági ítélet marasz-

taló része ellen felebbezéssel élt, az a perujító alapperbeli felperesre nézve a Pp. 567. §-ában megszabott 6 havi határidő szempontjából nem a felebbezési határidő lejártával emelkedik jogerőre, mert felperes a Pp. 493. §-a értelmében a fellebbezési eljárás során a szóbeli tárgyalás befejezéséig az alperes fellebbezéséhez csatlakozhatott volna, hanem csak ezen felebbezési tárgyalás befejezésének napjával. (Curia 1926 jan. 20. P. VII. 3906/1925. sz.)

C 03

Új kereset a felebbezési eljárásban. Nem sértette az anyagi jogot a felebbezési bíróság akkor, amikor fel-

pereseket az általuk igényelt hátralékos vételárnak valorizáltan leendő megfizetésére irányuló, csakis a felebbezési tárgyaláson előterjesztett kereseti kérelmükkel elutasította, mert: ez az eredeti kereseti kérelemmel nem azonos, már pedig attól eltérő jogalapon kereseti kérelmet, tehát új keresetet, figyelemmel arra is, hogy a Pp. 188. §. 5. pontjának esete fenn nem forog, a felebbezési eljárás folyamán előterjeszteni nem lehet. (Pp. 494. §.) (K. 1926. I. 27. P. V. 3002/1925/18. sz.)

C 03

Szóbeli felebbezési tárgyalás mellőzése. A felperes feleb-

bezésének szóbeli tárgyaláson való elintézését kérte, minél fogva a felebbezési bíróság — minthogy a Pp. 513. §-ának egyik esete sem forog fenn, — a felebbezést a Pp. 485. és következő §-ai szerint tartandó szóbeli tárgyalás alapján tartozott volna elintézni. Ezzel szemben azonban a felebbezési bíróság az ügyet szóbeli tárgyalás nélkül, sőt a felebbezésnek az alperesekkel való közlése nélkül intézte el, ami által megsértette a fennebbi §-okban foglalt lényeges és kötelező eljárási szabályokat

s eljárása a Pp.-nek a felülvizsgálati eljárásban is irányadó 504. §-ának 4. pontjába is ütközik. Ezért feloldás. (K. 1925. XII. 2. P. I. 2268/1918/63. sz.)

C 03

Nyilvános előadás. Feloldás, mert az elsőbírói ítélet meghozatalakor (1924 április 9-én) hatályban volt 2350/1924. M. E. sz. rend. 1. §. 5. pontja szerint a Pp. 513. §. 2. bekezdésében a fellebbezés nyilvános előadás alapján való elintézése tekintetében az értékhatar 5 millió korona, a kereset tárgyának az elsőbírói ítélet hozatalát megelőző utolsó tárgyalás idején volt értéke pedig a közkézen forgó árfolyam táblázatok szerint ennél több volt. (Kuria 1925. XII. 17, P. IV. 4915/1925/17. sz.)

C 09

Választott bíró kizárása. (Pp. 774. §., 784. §. 3. p.) A K. T. 38. §-ának helyes értelmezésével mondotta ki a fellebbezési bíróság az elmélet és a bírói gyakorlat által is elismert azt a jogelvet, hogy a cégvezető főnökének külön felhatalmazása nélkül is — cégvezetői jogosítványából folyóan — feljogosítottnak tekintendő választott bírósági szerződést a főnöke nevében megkötni.

De nem vezethetett sikerre felperesnek a Pp. 784. §. 3. pontjára alapított támadása sem, mert a Pp. 774. és 784. §. 3. pontjának egybevetéséből nyilván kitűnik, hogy a választott bíró személye ellen a Pp. 59. és 61. §§-ai alapján emelhető kizárási kérelmet általában véve a választott bírói eljárás rendén kell érvényesíteni és ettől eltérésnek csak akkor van helye, ha a fél kimutatja, hogy a kizárást a választott bírói ítélet meghozatala előtt hibáján kívül nem eszközözhette ki. Ez az eset azonban ezuttal nem forog fenn. (Curia 1926 febr. 16. P. IV. 1842/1925. sz.)

C 1

Felfolyamodás a másodbírósnak a felfolyamodást visszautasító végzése ellen. I. A másodbíró felfolyamodással megtámadott végzésével a fogatosított kielégítési végrehajtás költségeinek megállapítása tárgyában intézkedő másodbírósi végzés ellen intézett felfolyamodást utasította vissza.

Minthogy a másodbírósnak a felfolyamodás visszautasítása tárgyában hozott végzése ellen további felfolyamodásnak helye csak akkor van, ha a visszautasított felfolyamodás olyan végzés ellen intéztetett, amely végzés ellen az ügy érdemében a harmadbíróshoz további felfolyamodásnak van helye: ugyanazért és arra tekintettel, hogy a fogatosított végrehajtás költségeinek megállapítása tárgyában hozott másodbírósi végzés ellen további felfolyamodás helyet nem foghat, a kizárt felfolyamodást vissza kellett utasítani. (Curia, 1925. XII. Pk. V. 7563/1925/8. sz.)

II. A másodbíró 29. P. 7090/1925/5. sz. alatt hozott végzésével, az 1881: LX. t.-c. 31. §-ának második bekezdése értelmében abban a kérdésben határozott, hogy a végrehajtást szenvedő által végrehajtató ellen folyamatba tett végrehajtás megszüntetési kereset halasztó hatállyal bír-e vagy nem?

Minthogy a másodbíróásra az elrendelt végrehajtás folytathatását érintő, tehát ide vonatkozó részében a végrehajtási eljárás keretében hozottnak tekintendő fenti végzése nem tartozik sem az 1881. LX. t.-c.-ben helyenkint felsorolt, sem a Pp. 40. §-ában körülírott azok közé a végzések közé, amelyek ellen további felfolyamodásnak van helye: ugyanazért a helyet nem fogható felfolyamodást vissza kellett utasítani. (Curia, 1925. XII. 19. P. V. 5461/1925/15. sz.)

C 1

Végrehajtási eljárásban használt előterjesztés tárgyában hozott másodbíróági végzés ellen felfolyamodás.

A Curia a felfolyamodást és azzal kapcsolatos igazolási kérelmet hivatalból visszautasítja, mert a végrehajtási eljárás során használt előterjesztés tárgyában hozott másodbíróági végzés egyáltalában nem tartozik sem az 1912. évi LIV. t.-c. 40. §-ában, sem pedig az 1881. évi LX. t.-c. esetről-esetre felsorolt azok közé a végzések közé, amelyek ellen további felfolyamodásnak helye van, következésképp az igazolási kérelem feletti határozathozatal ezek szerint tárgytalan. (Curia 1926 jan. 19. Pk. V. 8164/1925. sz.)

C 2

A magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége javára

az 1911. XV. t.-c.-en alapuló birtokpolitikai feladatokra tekintettel határozott időre feljegyzett elidegenítési és terhelési tilalom joghatályos. (Curia 1926 máj. 7. Pk. V. 7874. sz.)

C 7

Tőzsdebíróság hatásköre.

Az adásvételi okirat szerint: „Per esetén mindkét fél aláveti magát a budapesti áru- és értéktőzsde választott bírósága végérvényes ítéletének, mely tőzsde szokványai és választott bíróságának illetékessége összeköttetésünk egész tartamára kikötöttek.”

Ezzel a kereseti követelés érvényesítése tekintetében a tőzsde választott bíróságának hatásköre érvényesen ki van kötve és pedig az 1881. évi LIX. t.-c. 94. §-ának d) pontja értelmében még abban az esetben is, ha csak a felperes volna is kereskedő, az alperes pedig nem, mert a Pp.-nek az egyenlő hatáskörű bíróságok helyi illetékessége tekintetében rendelkezéseket tartalmazó 47. §-a hatásköri kikötésre, tehát a tőzsde választott bírósága hatáskörének kikötésére nem alkalmazható, az 1881. évi LIX. t.-c. 94. §-a pedig nem kívánja meg azt, hogy az írásbeli alávetés a Pp. 317. §-ának megfelelően kiállított okiratban történjék s így lényegtelen a hatáskör kérdésének elbírálása tekintetében az, hogy az alperes csakugyan kereskedő-e vagy sem.

Az a körülmény, hogy az alperes a felperes részére utóbb biztosítéki okiratot állított ki s ebben a tőzsde választott bíróságának hatásköréről említést nem történt, nem szolgálhat alapul arra, hogy a felperes a hatásköri kikötéstől eltérhessen, mert ebben az okiratban nem foglaltatik új ügyletkötés, hanem csupán a felperest megillető igény kiegészítése és biztosítása akként, hogy az alperes a felperesnek a vételügylet alapján járó 70 q buzamennyiségnek még 8%-át adja „kamatt” címén s hogy a felperesi

igény biztosítására ingatlanára zálogjogot enged. A tőzsdebirósági hatásköri kikötés e járulékokra is kiterjed.

Nem sértett tehát jogszabályt a felelbezési bíróság azzal, hogy helyt adva az alperes által a Pp. 180. §. 3. és 4. pontjai alapján emelt pergátló kifogásnak, a pert a Pp. 182. §-a értelmében megszüntette. (Curia, 1925. XI. 20. P. VII. 3448/1925/10. sz.)

C 7

Tőzsdebirósági alávetés. Nem vitás, hogy mindkét peres fél bejegyzett kereskedő és hogy a jelen perbeli követelés alapját képező kereskedelmi ügyletre (a budapesti áru- és értéktőzsde szokványai alapján való gabona adásvételi ügylet) vonatkozóan a peres felek a 2. §. alatt becsatolt okirattal azonos kötlevelet váltottak egymással, amelynek világos és határozott rendelkezése értelmében magukat az ezen ügyletből felmerülhető peres esetekre az 1881 : LIX. t.-c.-nek a Ppé. 24. §-a értelmében fenntartott 94. és következő szakaszaiban szabályozott budapesti áru- és értéktőzsde választott bíróságának — a kizárólagosság külön hangsúlyozása nélkül — kölesörösen alávetették.

E nem vitás tényállás mellett alaptalan a felperesnek a Pp. 45. §-a figyelmen kívül hagyása miatti panasza; mert a hivatkozott törvényszakasz az illetékességre vonatkozóan tartalmaz rendelkezést, a fennforgó esetben pedig nem illetékességi, hanem hatásköri kikötésről van szó; mert továbbá ennek joghatályosságához az alávetés kizárólagosságának kikötése sem a fenthivatkozott törvény, sem pedig a bírói joggyakorlat értelmében nem szükséges. (Curia 1925. okt. 7. P. VII. 1886/1925/12. sz.)

C 8

Munkaügyi bíróság. A bíróság határozata azon az alapon, hogy az munkaügyi vagy rendes bíróság hatáskörébe tartozik-e, a 9180/1920. M. E. számú rendelet 5. §-a utolsó bekezdése szerint felelbbvitellel meg nem támadható, az idézett rendelet 22. §-a értelmében pedig a kir. törvényszék belátása szerint határozhatja el, hogy a felelbezés elbírálására szükségesnek tartja-e a szóbeli tárgyalás elrendelését. A felperesnek az a panasza tehát: hogy a felelbezési bíróság eljárási szabályt sértett, amikor az ügyet kérelme ellenére nyilvános előadás alapján intézte el, — nem helytálló. (Curia 1926 márc. 16. II. 3076/8/1925. sz.)

ESETTÁR.

A) Magánjog.

A 01 **Egyesület.** Ahhoz, hogy több személy egyesülés által jogi személlyé váljon, nem szükséges hatósági jóváhagyással ellátott alapszabály, hanem elegendő, ha az több személynek megengedett célra való egyesülésével megalakul és külön képviselő alatt áll. (Curia P. V. 7034/1925., 1926. május 4-én).

A 10 **Eljegyzés felbontása.** Magának a menyasszonynak az ő nemi érintetlenségének hiányára vonatkozólag a vőlegény felhívására tett az a komoly nyilatkozata, hogy neki már más férfival viszonya volt, magában véve elégségesnek s alapos oknak tekintendő arra, hogy a vőlegény az eljegyzéstől visszalépjen. (Curia P. III. 7229/1925., 1926. szeptember 14-én.)

A 10 **Házassági életközösség visszaállításának megtagadása.** Igaz ugyan, hogy az egymás kölcsönös támogatására utalt házaspár egyike sem kötelezhető arra, hogy a közös lakásban rajtuk kívül álló oly személyek jelenlétét tűrje, kik a házasság élet bensőségének zavarólag útjában állanak, ha azonban a házastárs beleegyezett abba, hogy házastársának szülőjével költözzenek össze és vele közös háztartásban éljenek, úgy a felekkel együttlakó szülő hibáján kívül megbontott házassági életközösség visszaállítását a beleegyező házastárs a felperes férj által az alperes hozzájárulásával választott előbbi közös lakásban indokoltan csak akkor tagadhatja meg, ha bizonyítja, hogy a békés és zavartalan házasság folytatását házastársa szülőjének jogellenes magatartása komolyan veszélyezteti. (Curia P. III. 1983/1926., 1926. szeptember 22-én.)

A 10 **Férj családfői hatalma.** A férj családfői jogosultsága a feleséggel szemben nem terjed odáig, hogy őt testileg megfenyíthesse, az alperes tehát az őt ért sértések, tettleges bántalmazást nem volt köteles megbocsátani, így a fenti tényállás folyományaként a jogos indok nélkül külön élők félnek a férj tekintendő, vagyis a jogilag elhagyó fél a férj. (Curia P. III. 1060/1925., 1926. április 27-én).

A 10 **Bírói felhívás a visszatérésre.** A bírói gyakorlat az ügyvédi felhívást nem tekinti a vétlen házastársához való békítő közeledésnek, de a jelen esetben az ügyvédi felhívás 1922. VIII. 29-én küldetett el s így a fenti elvi

álláspontban kifejezésre juttatott 6 havi idő a bírói felhívás kérelmezéséig (1923. I. 10.) le se telt, e szerint nem helytelen az a ténybeli következtetés, hogy a bírói felhívás kibocsátásának kérelmezésével bontó ok létesítése volt a cél, mert a per a házassági életközösség visszaállítására irányuló magánuton való reábirás, vagyis az elmulasztott előfeltétel nélkül lett a H. T. 77. §. a) pontjára alapítottan megindítva. (Curia P. III. 1050/1925., 1926. április 27-én).

A 10 **Vétkesség bontóper után.** A házassági bontóperben keletkezett s a házasság felbontását kimondó jogerős ítéletben a vétkesség kimondása jogérvényesen megtörténvén, az többé kérdés tárgya nem lehet s így az alperesnek az a felülvizsgálati panasza, hogy a jelen végleges nőtartásdíj felemelése iránt folyamathoz tett perben, — bár a házassági kötelék az ő hibájából és vétkességének megállapítása mellett bontatott fel végérvényesen, — mégis a felperes vétkessége is megvizsgálandó s ennek mellőzése anyagi jogszabálysértéssel történt, — nem alapos. (Curia P. III. 4988/1925., 1926. április 29-én).

A 12 **Tartási kötelezettség időtartama.** A gyermek anyja a polgári leányiskolának IV. osztályát végzett, magántisztviselőnő, mint ilyen egyes kereskedelmi cégek-nél mint osztály, illetve irodavezető bizalmi állást tölt be, értelmiségi osztályból származik, atyja egy r.-t.-nál osztályvezető, nagyatya pedig P. megye sebészorvosa volt.

Erre a tényállásra alapítottan, helyes a fellebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy a tartásra igényt tartó gyermeknek joga van felsőbb tanulmányok végzésére, — amelyet köztudomás szerint 22 életévében fejezhet be. Nem sértett jogszabályt tehát a fellebbezési bíróság azzal, hogy a gyermektartásdíj fizetésének időtartamát a gyermek 22 éves korának betöltéséig állapította meg. (Curia P. III. 851/1926., 1926. április 23-án).

A 12 **Gondnokság tékozlás esetén.** A gondnokság alá helyezést az árvaszéki ügyész akkor kérheti, ha az 1877:XX. t.-c. 28. §. c) pontjának esetében valakire nézve oly körülmények forognak fenn, amelyek miatt teljes elszegényedéstől és ennél fogva attól lehet tartani, hogy az illetékes község a tartás által megterhelhetetésnek lesz kitéve. Ebből a rendelkezésből nyilvánvaló, hogy a kereseti jog az árvaszéki ügyészt csak akkor illeti meg, ha az eltartás kötelezettsége az alperes elszegényedése esetében közvetlenül a községet terhelné, tehát ha az alperesnek nincs tartásra köteles és arra képes hozzátartozója. (Curia P. III. 544/1926., 1926. április 22-én).

A 12 **Gyermektartás.** A m. kir. Curiának jogi álláspontja szerint a gyermek keresőképesége csak akkor jöhet tekintetben, ha valóban van olyan keresete, a melyből magát eltarthatja. A végleges gyermektartási díj fizetésének végső időpontja tekintetében azonban a fellebbezési bíróság ítéletét ki kellett egészíteni azzal, hogy a gyermektartási díj csak 1926 február 10-ig jár, mert a bemutatott házassági anyakönyvi kivonat szerint a peres felek Zs. utónevű gyermeke ekkor férjhez ment; ezzel az 1874. évi XXIII. t.-c. 2. §. értelmében teljeskorúvá vált és ettől kezdve neki gyermektartási díj nem jár. (Curia P. III. 4748/1925., 1926 április 13-án).

A 12 **Tartás.** Alapítalan a felperesnek a nőtartásdíj részletek után követelt kamatfizetés és az 1923: XXXIX. t.-cikk rendelkezéseire alapított kártérítés iránti követelésével történt elutasítása okából anyagi jogszabálysértésre alapított felülvizsgálati panasza, mert a fellebbezési bíróság helyes megállapítás szerint a bírói gyakorlatban állandóan követett jogszabálynál fogva a tartásrészletek után kamat nem követelhető; az 1923. XXXIX. t.-c. rendelkezései pedig a nőtartásdíjra nem vonatkoznak. (Curia P. III. 4988/1925., 1926 április 29-én).

A 12 **Nőtartás.** Nem helytálló az alperesnek az a felülvizsgálati panasza, hogy a fellebbezési bíróság anyagi jogszabálysértéssel hagyta figyelmen kívül a nőtartásdíj összegének megállapításánál a felperesnek abban jelentkező vagyoni viszonyát, hogy a nőtartásdíjra vonatkozó megállapodás létrejöttékor közszerzeményi igénye kielégítésére 250.000 K-t s ezenfelül még egy 3 szobás lakást kapott és saját tulajdonaként két házhelye is van, mert a végleges nőtartásdíjnak szerződés alapján történt rendezéséből és a feleknek a szerződéskötés körülményei és a szerződés tartalmából jog és okszerűleg megállapítható szándéka és akaratából, hogy a tartásra jogosított mindenkor olyan tartáshoz jusson, mint amelyet a kötelezett fél a szerződésileg meghatározott összeggel a szerződés keletkezésékor létezett gazdasági és valutáris viszonyok között biztosított és tényleg nyújtott is:

helyes jogkövetkeztetéssel állapította meg azt a fellebbezési bíróság, hogy a végleges nőtartásdíjnak szerződéssel történt rendezése következtében annak kisegítő (subsidiarius) jellege megszűnván, az alperes ez alól abban az esetben sem szabadul, ha a felperesnek oly vagyona vagy keresete volna — amely az ő eltartására elegendő;

viszont a felperes a szerződésileg meghatározott nőtartásdíj összegének a fentebb kiemelt jogelv alkalmazása mellett meghatározandó mérvén felül s az alperes jelenlegi vagyoni viszonyainak és társadalmi állásának megfelelő nőtartásdíjat abban az esetben sem követelhet, ha az alperes vagyoni viszonyai

a szerződés keletkezésekor létezett vagyoni viszonyaihoz mérten oly módon és mérvben változtak volna meg, hogy az ily módon meghatározandó nőtartásdíj mérvét meghaladó összeget létfenntartása veszélyeztetése nélkül nyújtani képes volna is. (Curia P. III. 4988/1925., 1926 április 24-én).

A 13 **Tartás.** Tartási követelés után kamat nem jár. (Curia P. III. 851/1926., 1926 április 23-án).

A 13 **Tartás.** A házasságon kívül született gyermek tartásdíjának megállapításánál a természetes apa társadalmi állása befolyással nem bír, hanem az anya társadalmi állása. (Curia P. III. 851/1926., 1926 április 23-án).

A 23 **Résztulajdonos rendelkezési joga.** A résztulajdonos a saját illetőségére a társulajdonos hozzájárulása nélkül is érvényesen köthet szerződést, amelyből reá jogok és kötelezettségek hárulnak, a társulajdonos hozzájárulásának hiánya a szerződést eredetileg érvénytelennek nem teszi. (Curia P. II. 5933/1925., 1926 május 11-én).

A 301 **Szóbeli kijelentés érvényessége írásbeli szerződésnél.** Mert az, hogy a szerződésbe nem lett felvéve a szóval előadott tulajdonjogi korlátozás, ez a szerződés érvényességére akadályul nem szolgálhat, amennyiben a felperes a körülményeket jól ismerve, azok tekintetében tévedésbe egyáltalán nem lehetett. (Curia P. III. 2549/1925., 1926 március 3-án).

A 305 **Kényszer.** Az akaratkijelentés kierőszakoltnak csak akkor tekinthető, ha a szerződő fél arra alapos félelem előidézése által jogtalanul kényszerítettett. (Curia P. VI. 3029/1925., 1926 március 2-án).

A 305 **Szerződés megtámadása.** A felperes azonban azaz a tényével, hogy a megtámadott szerződésben javára kikötött haszonélvezeti jogot gyakorolta, majd erről lemondott s helyette a maga javára lakásjogot és eltartást kötött ki, — a szerződés érvényességét az átruházó halála után elismerte, noha saját előadása szerint az ügylet vitatott szinleges voltáról nemcsak az átruházó halálakor, hanem az ügylet megkötésekor is tudott, — és noha arról is, hogy az átruházó vagyontalanul halt el, ennek halálakor szükségképpen tudomásul birt.

Vitatta ugyan a felperes, hogy az ügyletet mindig érvénytelennek tartotta s az érvénytelenségből folyó jogainak az érvényesítését a családi kapcsolatra tekintettel csak elhalasztotta, de azt, hogy a megtámadás jogát az alperesekkel szemben fenn is tartotta volna, nemcsak nem bizonyította, de nem is állította.

Már pedig az, aki valamely ügylet érvényességét elismeri, az elismerés előtt már fennállott s általa is ismert ok alapján az ügyletet többé nem támadhatja meg. (Curia P. I. 5363/1925., 1926 április 28-án).

A 305 **Kényszer.** Az alaptalanul és arra nem is illetékes rendőri közeg igénybevételevel felperes ellen meglepetésszerűen fogatosított előállítás és büntetőjogi következményekkel való fenyegetés alkalmas lehetett arra, hogy a felperest megfélemlítse.

Ezeknek a ténykörülményeknek a mérlegelésével a kir. Curia arra a jogi következtetésre jutott, hogy felperes az A) alatti megállapodást és B) alatti nyilatkozatot az ellene folyamatba tett bűnvádi eljárás és annak következményeitől való félelem hatása alatt, tehát lelki kényszer hatása alatt állította ki. (Curia P. V. 2371/1926., 1926 május 12-én).

A 311 **Részleteljesítés pénztartozásnál.** Alperes a bírói letétbe helyezett 500.000 K-val felperesnek a vételárból eredő egész követelését kívánta kiegyenliteni, — ez az összeg azonban a pénz értékének időközben bekövetkezett csökkenése folytán, a felperes követelését nem fedezte, — felperes részletfizetést elfogadni nem tartozván, az egész vételár kiegyenlítésére felajánlott összeget a kár enyhítésére indokából résztörlesztésül nem volt köteles elfogadni. (Curia P. II. 2493/1925., 1926 február 26-án).

A 311 **Kölcsön valorizációja.** Minthogy felperes K. Gy.-t a kereset megindítása előtt a kölcsön visszafizetésére nem szőlította fel, K. Gy. terhére a teljesítési késedelem csak a kereset beadásának a napjától kezdve állapítható meg, minekfolytán felperes alperestől követelésének csak abban az értékben való visszafizetését jogosult követelni, amely értékkel az a kereset indításának az idején birt. Ennek az értéknek a szolgáltatását azonban egészben, s mérséklés nélkül jogosult követelni, mert tekintettel arra, hogy K. Gy. a kölcsön vett pénzt a gazdaságába fektette be, s az a kölcsönvételkor nagyobb értékkel is birt, mint a kereset indításakor, s tekintettel arra, hogy a kölcsön kellő időben visszafizetése esetén felperes, mint hivatásos gazda, azt az elértéktelenedéstől, ha nem is teljesen, de jelentékeny mérvben megóvhatta volna, az érdekkiegyenlítés és mértányosság követelményeivel nem volna összeegyeztethető, hogy a pénz értékének a kereset beadása után bekövetkezett leromlásából származó kár bármely része felperest terhelje. (Curia P. II. 6721/1925., 1926 május 11-én).

A 311

Gyámpénztári letét valorizációja. Az előbbi állapotba való visszaállításra vonatkozóan mind a két szerződő felet terhelő kötelezettségből önként következik, hogy mindegyik fél abba az állapotba helyezendő vissza, amelyben az érvénytelenített szerződés előtt volt,

minthogy azonban az alperesek teljes tudatában lehettek és voltak annak, hogy a távollévő gondnokával kötött adásvevési szerződés értelmében általuk fizetni kötelezett vételár gyámpénztári letétbe kerül, amellyel a gondnok nem rendelkezhetik és amely vételár a gyámpénztári kezelés természeténél fogva a szabadforgalomban való értékesítés, hasznosítás és így a pénzleromlást elhárító átmentés elől el volt zárva, továbbá,

minthogy az alperesek a felperes keresetindítása folytán biztos tudomására jutottak annak, hogy a felperes az ő távollétében megkötött adásvételi szerződés érvénytelenítését kérte és így ő nekiök is módjukban állott netáni vélt jogaik fenntartásával az általuk gyámpénztári letétbe helyezett vételár visszautalványozását kérniök, és így a pénz elértéktelenedése ellen védekezniök:

a m. kir. Curia mindezeknek a figyelembe vételével úgy találta, hogy az alpereseknek visszatérítendő vételár átértékelése címén őket csak az a különbözet illeti meg, amely a pénz értéke szempontjából a gyámpénztárba való letétel napja és a felperes által indított kereset beadásának napja között fennforog. (Curia P. III. 1724/1925., 1926 február 10-én).

A 311

A kamat elévülése. Az 1883:XXV. t.-c. 19. §-ának a kereset beadását megelőző 3 évet meghaladó kamatok elévülésére vonatkozó rendelkezése csakis a kölcsön- és más hitelezési ügyletekből felmerült, bíróilag meg nem ítélt szerződési kamatra alkalmazható, nem pedig a más címen követelt kamatokra. (Curia Pp. II. 3628/1926., 1926. szeptember 30-án.)

A 311

Kamatmaximum. Az 1923:XXXIX. t.-c. nem helyezte általában hatályon kívül a kamattörvényeket, de 7. §-a szerint a fennálló jogszabályoknak a késedelmi kamatra vonatkozó, ellenkező rendelkezéseit a törvény hatályossága alá eső tartozásokra alkalmazáson kívül helyezte. Ehhez képest *késedelmi kamatnak az 1923:XXXIX. t.-c.-ben meghatározott tételek erejéig való szerződéses kikötése is meg van engedve.*

Az 1923:XXXIX. t.-c. 4. §-a azonban olyan pénztartozások után, melyek mindenkor összege a felek között létrejött szerződésben meghatározott forgalmi cikk, különösen valamely termény, mint értékmérő után igazodik, a késedelmi kártérítés mérvét a 2. §. második bekezdésében megállapított merseket összegű kártérítésre korlátozta. Ebből pedig következik, hogy késedelem esetére ennél magasabb kamat szerződésben sem köthető ki.

Ekként a heti 2 százalékos kamat kikötése akkor, midőn a tartozás értékállóságát a buzaérték biztosítja, törvénybe ütközik.

Anyagi jogszabályt sértett tehát a fellebbezési bíróság, midőn a buzaérték szerint igazodó pénztartozás után az 1923:XXXIX. t.-c. 2. §. 1. bekezdésében meghatározott magasabb kártérítést ítélte meg. (Curia P. II. 4819/1925., 1926. szeptember 22-én.)

A 311 **Valorizáció.** Alapos a felperesnek az a panasza, hogy jogszabályt sértett a fellebbezési bíróság által, hogy a hátralékos vételárat csak az ingatlan mai értékéhez viszonyított arányban és csak az eddig lejárt részleteket ítélte meg valorizáltan.

Alapos pedig ez a panasz első részben azért, mert az alperes, a szerződéskötés idejében a vételárnak megfelelő értékű ingatlant kapott a felperestől, s így méltányos és az osztó igazságnak az felel meg, ha a felperes, a még hátralékos vételárat, tekintettel arra, hogy pénzünk, a szerződéskötés s a felperes által teljesített szolgáltatás óta vásárló értékében tetemesen leromlott, míg az ingatlan értéke tetemesen emelkedett, abban az értékben kapja meg az alperestől, amellyel az a vétel idejében birt; továbbá alapos ez a panasz második részében azért, mert nincs akadálya annak, hogy a csak ezután lejárandó vételárrészleteknek mily mértékben való megtérítésére, tekintettel pénzünk értékének állandóságára, már ezuttal megállapíttassék. (Curia P. V. 4356/1925, 1926. szeptember 7-én.)

A 314 **Gazdasági lehetetlenülés.** A gazdasági lehetetlenülés jogszabályai a bírói gyakorlat értelmében csak az áruszállításra köteles eladó javára alkalmazhatók, mert gazdasági lehetetlenülésről csak akkor lehet szó, ha a vételi ügylet tárgyául szolgáló áruk értéke a teljesítésre kitűzött határidőn belül a kikötött vételárösszeget aránytalanul meghaladó mérvben emelkedett, ez az értékemelkedés pedig csakis az eladó gazdasági helyzetének megvédése szempontjából indokolja a szállítási kötelezettség megszüntetését, amiből okszerűen folyik az, hogy a vételár fizetésére kötelezett vevő ezekre a jogszabályokra sikerrel nem hivatkozhatik. (P. IV. 3612/925—30. sz., 1926 május 4.)

A 352 **Ügyvédi díj.** Az ügyvédi díj megállapításánál figyelembe veendő ugyan a félnek az ügyvédi megbízáshoz fűződő vagyoni érdeke, azonban ez nem jelenti azt, hogy az ügyvédi munka pusztán vagy tulnyomóan ezen az alapon értékeltesse. Elsősorban figyelembe veendő az ügyvéd által végzett munka belső értéke s a reá fordított szellemi erő, és az idő, melyet a munka teljesítése igénybe vett — figyelembe veendő az eredmény is. A fél vagyoni érdekének méltatásánál pedig, az értékelés aránya nem nyughatik pusztán számtani alapokon és nem

vezethet arra, hogy a végzett munka belső értékét többszörösen meghaladóan díjaztassék. (Curia P. VI. 4061/1925., 1926 május hó 5-én.).

A 353 **Megbocsájtás nyugdíjnal.** Kétségtelen, hogy felperesnek a bürvádi eljárás rendén nyilván alaptalannak bizonyult feljelentése az alperes munkaadót a bürvádi eljárással járó zaklatásnak tevéni ki, anyagjogilag helytálló volna a fellebbezési bíróságnak az a jogi következtetése, hogy a feljelentés az alperesnek úgy erkölcsi, mint anyagi érdekeit súlyosan sértette, mindazonáltal a kir. Curia jogi megítélése szerint, az alábbi tényállásra való tekintettel az alperesnek időközben elenyészett az a joga, hogy felperesnek 1925. évi február hó 13-án beadott, nyugdíjátértékelése iránt indított ezzel a keresetével szemben a nyugdíjmegvonás jogát sikerrel érvényesíthesse.

Tény ugyanis az, hogy alperes munkaadó sem a feljelentésről való értesítés, sem különösen a nyomozást megszüntető, 1921. évi december hó 9-én kelt határozatának vele történt közlése, tehát a felperes alaptalan vádjainak tudomásulvétele után a nyugdíjszabályzat 4. §-ban foglalt jogát azonnal nem érvényesítette, de sőt a felperes nyugdíját, habár valorizálatlan összegben több éven át kifizette és azt az érdemtelenségi okot a felperesnek nyugdíj megállapítást célzó, a kir. Curiaának 1923. évi február hó 13-án meghozott fenti felhívott ítéletével eldöntött perben sem hozta fel kötelelmezsüztető tényként.

Mivel továbbá a jelen kereset tárgya nyugdíjátértékelés (valorizáció) iránti igény, a kir. Curia jogi álláspontja szerint nem új igény, mert felperes ezzel csak az alap évi 8.360 korona nyugdíjának a változott gazdasági és pénzügyi viszonyok folytán a magyar korona eredeti belső értékének alapulvétele mellett való megítélését célozza,

a kir. Curia a fellebbezési bíróság jogi álláspontjával ellentétben, az alperes társulatnak a további nyugdíjfizetéseket folyósító, fentírt szóló cselekményeihez azt a jogi következtetést fűzi, hogy az alperes a felperesnek, az erkölcsi elvekkel különben világos ellentétben álló fenti tényét megbocsátotta, s így megtorlással ebben a perben már nem élhetett. (Curia P. II. 7517/1925., 1926 február 11-én).

A 354 **Haszonbérlet.** A m. kir. Curia helyesnek találta a fellebbezési bíróság jogi álláspontját, amely szerint a felperessel szemben előírt kényszerkölcsön szolgáltatása a haszonbéri szerződésben vállalt kötelezettség alapján nem róható alperesek terhére.

Az 1924:VI. t.-c. rendelkezésein alapuló kényszerkölcsönnyújtási kötelezettség ugyanis annyira különleges természetű szolgáltatást foglal magában, amely a szerződésben említett adók és más közterhek fogalma alá nem vonható,

amennyiben utóbbiak alatt vissza nem térülő szolgáltatások értendők,

míg a kényszerkölcsönnél, a kölcsön természeténél fogva a fizetett összeg visszatérülése veendő fel. (Curia P. VI. 4222/1925., 1926 május 6-án).

A 355 **Nyugdíj átértékelése.** A bírói gyakorlat, valamint az 1926:XXVI. t.-c. kimondta, hogy a magánjogi szerződéssel alkalmazottnak és családtagjainak készpénzben, magyar törvényes értékben járó nyugdíját, vagy nyugdíj természetű járandóságát át kell értékelni; annak mértékére nézve általában az 1926. XVI. t.-c. 12. §-a a munkaadó vagyoni helyzetét tekintti irányadónak és a nyugdíjért annak egész vagyonával való felelősségét állapítja meg. E jogszabály azonban keletkezése körülményeire való tekintettel is csak a visszatérő időszakokban fizetendő nyugdíjjárandóságok átértékelését jelenti, de nem vonatkozik a nyugdíjalapból fizetendő tőkeösszegekre: mert a törvénynek éppen az volt a célja, hogy a nyugdíjalapok elértéktelenedése folytán maguknak a szolgáltatadó vállalatnak aránytalanul súlyos megterhelését meggátolja; a tőkeösszegek pedig oly súlyos megterhelést jelentenek, melyet a szabályzatban a nyugdíjalapra korlátozott felelősség helyébe kimondani sem az eddigi bírói gyakorlat, sem az 1926:XVI. t.-c. nem szándékolhatott. (Curia P. II. 3542/1926., 1926. szeptember 21-én.)

A 357 **Ügyvéd-gondnok díjazása.** A kereset tárgya gondnoki tevékenységgel kapcsolatos ügyvédi munka díjazására vonatkozó igény, — egyáltalán nem tartoznék polgári peruttra, ha felperes követelését csupán arra alapítaná, hogy a költségjegyzékben felsorolt munkákat és kiadásokat a gondnokság alatt volt alperes érdekében teljesítette.

Felperes azonban követelése megalapítására azt is felhozta, hogy alperes a gondnokság megszüntetése után létrejött megállapodás szerint kötelezte magát vele szemben, hogy tevékenységeért a gyámhatóság által megállapított gondnoki jutalmon felül még külön díjazni fogja oly összeggel, amelyet a bíróság megállapít.

ha pedig ez a kötelezettségvállalás érvényesen létrejött, a követelés ezen az alapon polgári per útján érvényesíthető.

Bárki, aki cselekvőképességgel bír, kötelezheti ugyanis magát, hogy mást vagyoni juttatásban részesít s ez a kötelezettségvállalás, ha azt a másik fél elfogadta és az egyébként joghatályosan létrejött, — érvényes címet ad a megegyezés teljesítésének követelésére,

amely követelés azért érvényesíthető polgári per útján, mert tisztán magánjogi természetű jogviszonyból ered, amelynek jogi hatálya, miután önjogu személyek közt keletkezett, semmi vo-

natkozásban sem tartozhatik a gyámhatóság elbirálása alá. (Curia P. VI. 8122/1925., 1926 április 29-én).

A 361 Tulajdonközösség megszüntetése. Az ingatlanok értékének még ezidőszerint is ingadozó voltára tekintettel és ezenfelül az adott esetben még azért is, mert az alperes tulajdonrésze haszonélvezeti joggal van terhelve, ami a megfelelő vételár elérését nehezíti, és mert a ház elárverelése esetén alperes családjával együtt hajléktalan maradna, az idő a tulajdonközösségnek árverés útján való megszüntetésére alkalmatlan. (Curia P. V. 5161/1925., 1926 május 5.).

A 38 Kártérítés. A tényállás szerint a halak elbódulását az alperes gyarából lebocsátott krumplimoslók okozta.

a halak egy része az elbódulás következtében megdöglött s mindezek alapján alperes ama jogellenes cselekménye között, hogy az ártalmas krumplimoslót a csatornába beeresztette és a halak elbódulása s részben elpusztulása között az okozati összefüggés megvan;

vagyis megállapította mindama ténybeli adatoknak a fennforgását, amelyek az alperes kártérítési kötelezettségének a megállapítására alkalmasak:

mégis elutasította felperest keresetével abból az indokból, hogy a kár mennyisége nem állapítható meg, mivel a már felveit bizonyítás anyaga nem szolgáltatott kellő adatot, sem pedig a felperes által felajánlott további bizonyítástól nem várható eredmény a tekintetben, hogy az elpusztult halakból felperes a bérleti idő tartama alatt tényleg mennyit halászott volna ki.

A fellebbezési bíróság ítéletének ez az álláspontja, illetve döntése azonban nem helytálló, mert a kár mennyisége esetleg a már szolgáltatott és a felperes által felajánlott, de a fellebbezési bíróság által helytelenül mellőzött bizonyítási anyagnak a mérlegelésével is, utolsó esetben azonban a Pp. 271. §-ában szabályozott eljárással mindenestre megállapítható s azt a bíróság köteles is megállapítani.

Anyagjogi és eljárási szabályt sértett tehát a fellebbezési bíróság azzal, hogy felperest kárának kétségtelen fennforgása dacára és az alperes kártérítési kötelezettségének a megállapítására vezető tényállás megállapítása mellett is elutasította keresetével és hogy a kár mennyiségére nézve felperes által felajánlott bizonyítás felvételét helyt nem álló indokból mellőzte. (Curia P. V. 3463/1925., 1926 február 9-én.).

A 39 Alkalmazott üzemi balesete. A fellebbezési bíróság által ténymegállapításában szabályszerűen elfogadott Igazságügyi Orvosi Tanács véleménye szerint felperes

szolgálatképtelensége a vasuti baleset következménye és felperesnek a jelen per alatti megvizsgálása során is fennállt.

Ily ügyállás mellett pedig az a körülmény, hogy felperes a baleset okozta szolgálatképtelenség folytán nyugdíjazását maga kérte és nem várta be, hogy őt amiatt hivatalból nyugdíjazták, felperest a II. rendű alperessel szemben az 1874:XVIII. t.-cikk 1. §-án sarkalló kártérítési igényétől meg nem foszthatta.

A fellebbezési bíróság által megállapított felperesi órapénz és üzemi hozadék oly állandó jellegű mellékjövedelem, amelynek megtérítése II. rendű alperest a bírói gyakorlat értelmében (177., 178. Elvi Határozatok) terheli. (Curia P. VI. 6378/1925., 1926. szeptember 23-án.)

A 39

Állattartó felelőssége. Ha alperes felperes megsérülését és ebből folyólag történt károsodását véletlenül okozta is, — mint állattartó a kárt annyiban köteles megtéríteni, amennyiben ezt a fennforgó körülményekre, különösen az érdekelt felek vagyoni viszonyaira való tekintettel a méltányosság megkívánja.

A fellebbezési bíróság ezt a jogszabályt adott esetben helyesen alkalmazta, mert a méltányosság megkívánja, hogy felperes, aki teljesen vagyontalan és munkájával tartja el magát, a számottevő vagyonnal rendelkező alperestől kártérítésben részesüljön. (Curia P. VI. 4270/1925., 1926. május 6-án.)

A 41

Hagyomány átértékelése. Minthogy a hagyatéki iratok adataiból kitetszően az örökhagyók által rendelt hagyományok eredeti (arany) értékükben számítva nyilván kikerülnek a hagyatéktől: ezért az örökösödési jog terén irányadó egyenlőség és kiegyenlítés elve alapján a kir. Curia helyénvalónak találta a hagyományul rendelt 2000 K. félértékelését, mert a félértékelés alapja az örökösödési jogban szem előtt tartandó egyenlőség és kiegyenlítés. (Curia P. I. 3509/1925., 1926. szeptember 16-án.)

A 41

Végrendelet kellékei. Jogszabály (a m. kir. Curiajának a polgárjogi határozatok iarába 576. sorszám alatt felvett 7055/1903. számú határozata), hogy a törvénynek korlátozó rendelkezései kiterjeszthetők nem magyarázhatók, minélfogva az 1876:XVI. t.-c. 9. §-ának korlátozó rendelkezései is csak az ugyanott meghatározott rokonsági és sógorsági összeköttetésben állókra vonatkoznak, ellenben a végrendeletben kedvezményezettal képviseleti viszonyban lévőkre ki nem terjednek, már pedig a végrendeleti tanúk K. községgel, illetve a k.-n-i ref. egyházzal csak képviseleti viszonyban állanak.

Nem kifogásolható továbbá a szóbanforgó végrendelet az 1876:XVI. t.-c. 7. §-ában előírt kellék hiánya miatt sem, — mert a végrendeleten a tanúk által aláírt záradék után a kiállítás helye

és időpontja ki van téve, — minthogy pedig a tanuzási záradék lényeges része magának az okiratnak, a törvény rendelkezésének megfelel, ha a kelet helye és ideje csupán a záradék után a tanuk aláírása előtt van kitéve. (Curia P. I. 3548/1925., 1926. szeptember 22-én.)

A 41 **Betudás.** Az állandó bírói gyakorlat szerint a vagyonátruházó által a kötelesrészt sértő átruházással kapcsolatban a maga részére kikötött haszonélvezeti jogot, — amely az öröklés megnyíltakor különben is megszűnik, — az ingatlan becsértékének az ajándékozás szempontjából való meghatározásánál az értéket befolyásoló tényezőként figyelembe venni nem lehet. (Curia P. I. 1371/1925., 1926. március 18-án).

A 41 **Kitagadás.** A fellebbezési bíróság a kir. Curia által is elfogadott helyes okfejtéssel mondta ki, hogy a felperesnek magatartása az „élet ellen való törés“ jogi értelemben vett fogalmi körébe nem vonható s hogy ennél fogva ezen a címen kitagadási ok a felperes terhére meg nem állapítható.

Az a körülmény azonban, hogy a felperes sértő magatartását az örökhagyó tévesen az ő élete ellen való törésnek nevezte, egymagában még nem zárná ki azt, hogy a kitagadás joghatálynak tekintessék, ha a felperes magatartása a törvényben meghatározott érvényes kitagadási okok valamelyikének jogi ismerveit kimeritené.

A kir. Curia azonban a felperes magatartásában a törvényben tüzetesen felsorolt kitagadási okok egyikét sem látja fennforogni.

Az id. törv. szab. 7. §-ának utolsó bekezdése szerint ugyanis kitagadásnak a Hk. I. rész 52., 53. cimeiben foglalt esetekben van helye.

Az adott esetben csak a Hk. I. rész 52. címének 1. §-ában felsorolt esetről lehet szó, e szakasz szerint pedig az apa felserdült és törvényes kora fiát osztályra szoríthattta, ha a fia erőszakkal vetette kezét szülőire, vagy velük szemben egyéb súlyos és szembetűnő bántalmazást követett el.

Ebből, de az 52. cím 2—5. §-ainak a tartalmából is következik, hogy kitagadási okul a gyermeknek a szülővel szemben elkövetett sérelmes cselekményei közül csak a súlyosabb beszámítás alá eső, — vagyis ama ténykedései tekinthetők, amelyek a szülővel szemben tartozó gyermeki kegyelet durva megsértésének minősülnek önmagukban is.

Egyébként pedig a kitagadás jogosságát s illetve azt, hogy mi tekintendő súlyosabb beszámítás alá eső kegyeletisértésnek, esetenként a fennforogó körülmények figyelembevételével kell eldönteni.

A fentebb ismertetett tényállás szerint a felperes az örökhatályú ítélettel nem bántalmazta. Az örökhatályú ítélettel szemben használt sértő és fenyegető kifejezésekkel kapcsolatban tanúsított támadó magatartása alkalmával pedig a felperes italos állapotban, s az e miatt közte és nővérei, az I—II. rendű alperesek között keletkezett veszekedés folytán ingerült hangulatban volt.

Ily körülmények között, s tekintettel a felek társadalmi helyzetére és műveltségi fokára is, a kir. Curia a felperesnek egyetlenegy esetben tanúsított ezt a sérelmes magatartását nem tekinti olyanoknak, amely elégséges okul szolgálhatna a kitagadásra. (Curia P. I. 1115/1925., 1926 március 4-én).

B) Hiteljog.

B 001 Cégek, Üzletátruházás. Az ekként irányadó ténymegállapításból önként folyik, hogy B. H. tulajdonából oly értékek mentek át az alperes részvénytársaság tulajdonába, melyek a maguk összességében önálló kereskedelmi üzlet folytatására alkalmasak s így a bírói gyakorlat értelmében az üzletátruházás esete fennforog.

Ily állásfoglalás mellett közömbös, hogy az átruházó a nyílt üzletét egy ideig tovább folytatta és saját megtartott cége alatt esetleg ma is folytat azonos üzletkörű kereskedelmi tevékenységet, miért is az idevonatkozóan ajánlott bizonyítás mellőzése az ügy eldöntésére jelentős alaki jogszabályt nem sért. (P. IV 3477/925—12. sz., 1926 május 5.).

B 004 Segéd személynél. A m. kir. Curianak álláspontja szerint a munkaadó által az alkalmazottjának a fizetés rendezésére vonatkozóan tett ígéret azt jelenti, hogy az alkalmazott fizetése a viszonyoknak megfelelően nyer szabályozást; — s ha a munkaadó az alkalmazottjának tett, s ez által elfogadott ezt az ígéretet nem teljesíti, az ennek folytán előálló bizonytalan helyzet oly lényeges szerződésszegés, amely a jelen per tárgyául szolgáló esetben az alperes, mint munkaadó vétkeiségének megállapítására alkalmas, s ebből folyóan jogos okul szolgálhatott arra, hogy felperes az állását felmondás nélkül otthagyhassa és az 1910/1920. M. E. rendelet 9. §-a értelmében jogot ad arra, hogy felperes a rendeletben biztosított végkielégítést igényelhesse. (P. II. 5829/925—17., 1926 szept. 16.).

B 004 Segéd személynél. Képzettség. Az állandó bírói gyakorlat magasabb képzettségű, önálló rendelkezési joggal bíró, vezető állásban levő igazgató részére egy évi felmondási időt határoz meg; ekként felperes, noha főiskolai képzettséggel nem bír, hanem csak felsőbb ipariskolát végzett

vegyész: vezető állásánál fogva egyévi felmondási időre tarthat igényt. (P. II. 7032/925—33. sz., 1926 május 5.)

B 004 **Segédszemélyzet. Nyugdíj és felmondási idő.**

A munkaadó követelheti, hogy az alkalmazott szolgálatát a felmondási idő alatt is teljesítse, amely idő alatt a nyugdíjjárulékok fizetésének a kötelezettsége is terheli, ennél fogva a felmondási idő a nyugdíjjogosultság megállapításához szükséges időbe beszámítandó. (P. II. 6896/1925—915., 1926 május 6.).

B 004 **Segédszemélyzet. Szolgálati idő.**

A szolgálati időt, melyet felperes megszakítás nélkül iparossegédi minőségben töltött az alperes szolgálatában és amelynek elteltével tisztviselővé átmínősített: be kell a szolgálati időbe számítani: mert felperes ettől az időtől fogva tisztviselői minőségben szolgált alperes iparvállalatnál; és mert a meg nem szakított szolgálat egységességét az alkalmazásnak előbb alacsonyabb rendű, utóbb magasabb volta ketté nem választhatja. Támogatja ezt a felfogást az 1910/1920. M. E. sz. rendelet 6. §-a is, mely a felmondási idő és így a szolgálat minősége és ideje szempontjából is azt a munkakört tekinti irányadónak, amelynek ellátására az alkalmazott a szolgálati szerződésnek a felmondás időpontjában érvényben álló rendelkezései értelmében van kötelezve; ami a jogszabály alkotójának arra a nyilvánvaló célzatára mutat, hogy a szolgálati időt is a szolgálat felmondásának időpontjabeli szolgálati minőség szerinti alkalmazás után kívánta számítani. (P. II. 4657/1925., 1926 szept. 2.).

B 013 **Részvénytársaság. Igazgatósági tag sérelme.**

Az igazgatóság tagjai közt az ügyvezetés tekintetében felmerülő viták és ellentétek tárgyában, a rendezésnek nincs más útja, mint amelyet a K. T. 191-ik és 195-ik §-aiban foglalt rendelkezések a részvénytársaság arra hivatott szerveiben kijelölnek. Ha tehát az igazgatóság egyik tagja az igazgatóság valamely intézkedése, vagy magatartása folytán törvényes, vagy alapszabályszerű hatáskörét érintve véli, kizárólag arra van utalva, hogy sérelmével a felügyelőbizottsághoz s a szükséghez képest a közgyűléshez, mint a részvénytársaságnak az ügyvezetés ellenőrzésére, illetőleg felülbírálatára hivatott törvényes szerveihez forduljon. Az ily kérdés bírói utra csak az arra vonatkozó közgyűlési határozatnak a K. T. 174. §-a alapján való megátámadása keretében kerülhet. (P. IV. 3626/924—16. sz., 1926 május 4.).

B 021

Tiltott ügylet. Élelmicikknek, az arra kétségtelenül nem jogosult egyénnek közösen forgalombahozatalára irányuló, a 3678/1917. M. E. sz. kormányrendelet 13. és 14. §-ában foglalt rendelkezésekkel ellentéző üzérkedés, az említett rendelet 24. §-ában meghatározott büntető rendelkezés alá eső cselekményt képez akkor is, ha a közös ügylet egyik részesének a felperesnek, lisztnek vagon-tételekben való forgalombahozatalára lett volna is jogosultsága. (P. IV. 1660/925—15. sz., 1926 február 9.).

B 021

Kereskedelmi ügyletek általános határozmányai. Kamat. 1877. VIII. t.-c. hatálya. Az 1877. VIII.

t.-c. ugyanis élő törvény, melyet sem az 1923:38. és 39. törvénycikkek, sem más törvény vagy törvényes rendelet hatályon kívül nem helyezett, sőt ez utóbbi, amint azt a fellebbezési bíróság is helyesen kiemelte, még a pénztartozások későlelmes fizetése esetén a hitelezőt megillető kártérítési követelhetését is kizárta abban az esetben, ha a kamat a tőketartozásra is irányuló forgalmi cikk (termény) mennyiségében fejeztetett ki.

A mezőgazdasági hitel megszerzését könnyítő rendelkezésekről szóló 1925:XV. t.-c. is csupán a törvény alapján kibocsátott záloglevelek alapjául kölcsönök biztosítékául lekötött ingatlanra vezetett telekkönyvi bekebelezéseknél zárja ki — kivételesen és hangsúlyozottan a záloglevelekre korlátozottan — a kamatláb magasságát megszorító törvényes rendelkezéseket; egyebekben azonban a fennálló törvények hatályosságát nem érinti.

Ehhez képest a fellebbezési bíróságnak az a döntése, mely szerint az alperes javára felperes ellen közjegyzői okirat alapján elrendelt kielégítési végrehajtást megszüntette azért, mert az okiratban 8 százaléknál magasabb kamat köttetvén ki, az közjegyzői okirat erejével nem bír, — az anyagi jognak megfelel. (P. V. 355/926., 1926 szept. 10.).

B 022

Kereskedelmi ügyletek. Telefonikus, közlések.

Helyes a fellebbezési bíróság által magáévá tett az az álláspont, hogy a felperest képviselő vezérigazgatónak a telefonon közölt jogosulatlannak vélt alperesi elállási szándék ellen a kereskedelmi életben megkívánt jóhiszeműség követelménye szerint nyomban a telefonbeszélgetés során tiltakoznia és jogfenntartással élnie kellett volna. (P. VII. 3516/926., 1926 szept. 14.).

B 022

Kereskedelmi ügyletek megötése. Nem vonható

következtetés az ügylet elfogadására abból a körülményből, hogy az alperes a leveleiben a „storno“ kifejezést használja, mert a levelek egész tartalmából kétségtelen, hogy az alperes ez alatt nem az általa elfogadott ügylettől való elállást, hanem azt értette, hogy a nem hatályos ügyletet nem fogadta el. (P. VII. 3871/925—24. sz., 1925 december 11.).

B 023 **Teljesítés. Valuta.** Valamely pénzösszeg — a pénz helyettesíthető minőségénél fogva — biztosítéku szolgálhat abban az esetben is, ha az nem a lefizetett eredeti pénzjegyekben őriztetik a lefizető részére.

B 023 **Kereskedelmi ügyletek teljesítése. Valuta.** A per homlokterében álló okirat a fizetési eszöközről szöölöz részében nem valóságos cseh koronát említ, hanem a fizetésnek „csehszlovák értékben eszközöléséről“ szöölöz, az alperes által „fedezetül, illetve előlegül“ fizetendő összegét pedig világosan magyar koronában határozza meg. Ily értelmű megállapodás létrejötte mellett szöölöz az iratokhoz csatolt két levél is, amelyben a felperes a magyar koronában lefizetett előleg helyett az alperestől cseh koronát kér, amire nem volt volna szüksége abban az esetben, ha a valóságos cseh koronában teljesítendő fizetés már az alapokiratban kikötöttetett volna, nemkülönben a feljeresnek 4. sorszámu kérvénye, amelyben jogfenntartás nélkül bejelenti, hogy az alperes a perelt követelésre 1922. évi márci is hó 11-én 90 000 magyar koronát törlesztett s ezzel az összeggel keresetét leszállítja. Eszerint a szerződő feleknek az volt a megállapodása, hogy az áru cseh koronában számlázott vételára magyar koronában fizetendő. (P. IV. 3887/1925. szám, 1926. évi május hó 25.)

B 024 **Valorizáció.** A cseh korona megítélése iránti kérelemben a valorizálási kérelem bennfoglaltatik. (P. VII. 223/926., 1923 június 15.).

B 024 **Valorizáció. Az értékromlás egyenlően viselendő.** Az a vagyoni hátrány, amely a hitelezőt a pénz értékének csökkenése folytán követelésének elértéktelenedésével éri: az általános gazdasági viszonyoknak a felek mindenikét egyaránt sujtó következménye, s így e vagyoni hátrányt a szerződő feleknek a valamelyikük terhére nem róható különös körülmények hiányában a méltányosság szerint egymás között egyenlő arányban kell viselniök. (P. IV. 4195/925., 1926 június 9.)

B 024 **Kölcsön és valorizáció.** Eldöntendő kérdés az, hogy alperes a koronának a fizetési késedelem ideje alatt bekövetkezett értékcsökkenéséből származó vagyoni hátrányért a felperesnek felelősséggel tartozik-e és mily mérvben?

A kölcsönvevő a kapott készpénzzel azonos minőségű és értékű készpénz visszaszolgáltatására köteles. Alperes tehát a kapott 120000 korona értékéből a 3000 korona levonása után fennmaradó 9000 koronát a magyar korona időközi értékromlása folytán számszerűleg ugyanoly összegű leromlott értékű koronában vissza nem fizetheti.

A fellebbezési bíróság tehát jogszabálysértés nélkül adott

helyt a felperes valorizálás iránti kérelmének, ezért az alperesnek a valorizáció miatt emelt panasza alaptalan.

A valorizáció mérvét illetően a fellebbezési bíróság által megállapított részleges valorizálás megfelel a gyakorlat által követett annak az elvnek, hogy az adós vagy hitelező késedelmének csak a valorizáció mérve szempontjából tulajdonítható jelentőség és így — mivel nem hagyható figyelmen kívül az, hogy felperes e per megindításával éveken át késedelmeskedett s ezzel maga is okot szolgáltatott arra, hogy követelését később leromlott értékű koronákban kaphatja csak meg, a 20 százalékon felüli valorizáció nem jelentkezik méltányosnak. (P. VII. 7628/925., 1926 április 28.).

B 024 Gazdasági lehetetlenülés és valorizáció. Arra

tekintettel, hogy felperes maga is elismeri fellebbezése során azt a kötelezettségét, hogy a vételárhátralékot a vétel időpontjában fennállott koronaérték szerinti összeggel kell kiegyenlíteni, amire egyébként — a fennálló jogszabályok értelmében — felperest a bíróságnak módjában áll e nélkül is kötelezni az ügylet fenntartása mellett — a jogügyletnek gazdasági lehetetlenülés okából való hatálytalanítása most már helyet nem foghat. (P. V. 6180/1925., 1926 szeptember 12.).

B 024 Valorizáció és gazdasági lehetetlenülés. A valorizáció kezdő időpontja. Nem vitás, hogy a bor-

szállítás céljából a felperes által részint az alperesnek, részint jogelődének kölcsönadott 26 darab ládának és 2480 darab palacknak a szállításkori értéke 3520 koronát tett ki és hogy ma ugyanezeknek a tartályoknak a beszerzési ára mintegy 20 millió koronára rug.

Meg nem támadott tényként megvan állapítva az is, hogy a szóbanforgó ládák és palackok már a kereset megindításakor sem voltak meg az alperes birtokában.

Abból a körülményből, hogy időközben a tartályok ára a szállításkor volt értékének több ezerszeresére ugrott fel, — nyilvánvaló, hogy az alperesre nézve a tartályoknak beszerzése és természetben való szolgáltatása gazdaságilag lehetetlenné vált. Alperes tehát a ládáknak és palackoknak természetben való visszaadására ma már kötelezni nem lehet; hanem felperes jogszerűen csak is arra tarthat számot, hogy az alperes az említett tartályok készpénzbeli egyenértékét méltányosan átértékelve neki megtérítse.

Az átértékelés időpontját illetően a magyar kir. Curia az 1919. évi augusztus hó 8-ik napját azért vette számitási alapul, mert a megállapított tényállásból folyóan alperesre nézve a visszaadás kötelezettsége e napon állott be; az alperes tehát e nap-

tól kezdve a tartályok készpénzbeli egyenértéke tekintetében fizetési késedelembe esett.

Az átértékelés mérvét illetően pedig figyelemmel egyrészt a peres felek vagyoni helyzetére, valamint arra a körülményre, hogy felperes a jelen pert több mint három évi késedelemmel indította meg, ami alatt a magyar korona vásárló ereje lényegesen csökkent: a m. kir. Curia az dott esetben a per összes adatainak mérlegelésével csupán 20 százalékos átértékelést tartott méltányosnak. (P. IV. 4197/925., 1926 június 9.).

B 024 **Valorizáció.** A készpénztartozásban levő kötelezet-
tel szemben a valorizációnak — a kir. Curia által
landósult joggyakorlata értelmében — maga a pénznek időköz-
beni értékcsökkenése az alapja. (P. VII. 2425/926—36., 1926 ju-
nius 24.).

B 024 **Valorizáció.** A valorizációs igény, mint a korona
romlásnak a felek vétkeességétől független követ-
kezménye az adós késedelemével és nem a felértékelés iránti ké-
relem előterjesztésével áll be.

A fizetési időpontja szerint átszámított összeggel, a
melyért a hitelező a külföldi valutát magának megszerezheti, a
külföldi effektív valuta fizetésére vonatkozó tartozás is kiegyen-
líthető. (P. VII. 1770/926—33. sz., 1926 szeptember 21.).

A kialakult bírói gyakorlat értelmében azon az alapon,
hogy a koronaromlás általános gazdasági hatása kevés kivétellel
mindenkit egyaránt ért, rendszerint csupán az összes körülmé-
nyeknek megfelelő aránylagos átértékelésnek van helye. (P. IV.
3495/926—17., 1926 május 4.).

B 024 **Valorizáció. Kezdő időpont.** A meg nem támadott
tényállás szerint a felperes a forradalmak lezaj-
lása és a megszállás megszűnte után 1920. évi július hó elején kö-
vetelte vissza először a befizetett vételárat, amelyet az alperes ad-
dig nyilván jóhiszeműen tartott birtokában. Ekkor tartozott tehát
az alperes a vételárat az ügylettől elálláshoz való hozzájárulása
folytán visszafizetni. Helyes tehát a fellebbezési bíróságnak az a
döntése, amellyel a valorizálás kezdő időpontját ebben az időpont-
ban állapította meg. (P. VII. 8204/13—1925., 1925. évi június 4.)

B 024 **Valorizáció. Kárenyhítés.** A felperes valorizációs
igényét nem csorbíthatja az az alperes részéről
vitatott az a körülmény sem, hogy a felperes kezén a tartályok
ellenértékének fedezetére megfelelő összegű biztosíték volt és így
a felperes a kárenyhítés elvénél fogva tartozott volna magát a
biztosítékból nyomban a lejáratkor kielégíteni; ha pedig ezt el-
mulasztotta, úgy az ebből eredő kárt ő tartozik viselni; — mert
meg nem támadott tényként meg van állapítva az, hogy az al-

peres a tartályok visszaküldésére ismételten halasztást kért a felperestől a lejárat után is, — sőt még 1922. évi március és április havában is küldött vissza tartályokat, — és így alperes magatarásával maga akadályozta meg a felperest abban, hogy a biztosítékot fedezetül felhasználja. (P. IV. 6686/1924—27., 1926 május 6.).

B 024 **Valorizáció. Hitelezői késedelem.** Minthogy a elperes jogellenesen tagadta meg a neki felajánlott összeg elfogadását, őt hitelezői késedelem terheli s ennek folytán a neki visszajáró összeg valorizálását nem követelheti. (P. IV. 7298/1925—33. sz., 1926 május 6.).

B 03 **Vétel. Átadás fogalma.** Ezek az okiratok tartalma szerint a szerződő felek az áru mennyiségét és minőségét meghatározták s azokat a vevő bélyegzőjével ellátták, ez azonban nem jelenti az áru jogi átadását, hanem csak az áru minőségi és mennyiségi megállapítását.

Ez az eljárás jogi értelemben vett átadásnak és átvételnek nem minősül, hanem csupán azt a célt szolgálja, hogy a vevő ellenőrizhesse az általa ekként kiválasztott árunak szállítását. (P. IV. 2552/1926., 1926 június 15.)

B 03 **Vétel. Elállás. Értesítés.** Ha a jogviszony tartama s illetve az előre kikötött visszavonhatás időpontja — mint a jelen esetben — előre megállapítva nem lett, a visszavonásról, azaz a további áruszállítás megszüntetéséről az arra jogosult eladó a vevőt — a kereskedelmi forgalom biztonságának követelményeiből önként folyó köteletségéhez képest — az ügylet természetének megfelelő időben tartozik értesíteni, hogy az áruszükségletét másutt fedezhesse. (P. VII. 7/17—1926., 1926 június 8.).

B 03 **Vétel. Részleges teljesítés, részleges elállás.** E tényállás alapul vételével helyes a fellebbezési bíróságnak az a jogi következtetése, hogy az ügyletnek nem teljesített részére nézve felperes átvételi és vételárfizetési késedelembe esett, miért is az alperes az ügyletnek erre a felperes részéről nem teljesített részére nézve a K. T. 352. és 358. §§-ai alapján jogosan állhatott el; valamint helyes a fellebbezési bíróságnak az a megállapítása is, hogy miután alperes a felperes által adott vételárelőlegnek megfelelő árumennyiséget a felperes hozzájárulásával a felperes vevőjének kiszolgáltatta, alperes az ügyletnek ezt a részét teljesítette.

Minthogy ezek szerint alperes az ügylet egy részét teljesítette, a másik részétől pedig felperes szerződésszegése folytán jogszerűen állott el: a fellebbezési bíróságnak az az ítéleti döntése, amellyel a felperest a kereseti árak kiadására irányuló kereset-

tével elutasította, — anyagi jogi szabályt nem sért. (P. IV. 3868/925. 1926. évi máj. 19.).

B 03 Vétel. Elállás. Nyilatkozat sürgőssége. Abban az esetben, ha a jogviszony tartama s illetve a visszavonás időpontja előre megállapítva nincsen, a visszavonásról s illetve a további áruszállítás megszüntetéséről az eladónak — a kereskedelmi forgalom biztonságának követelményeiből önként folyó kötelezettségéhez képest vevőit az ügylet természetének megfelelő időben kell értesítenie, hogy a vevő áruszükségletét másutt fedezhesse. (P. VII/1926., 1926 június 4.).

B 03 Vétel. Alperes a meg nem támadott ténymegállapítás szerint a felperest a nem szállított téglamennyiségnek az alperes terhére napi áron beszerzésére kifejezetten feljogosította, ami a fellebbezési bíróság helyes jogi álláspontja szerint egy jelentőségű a beszerzés körüli árkülönbözet megtérítésére vonatkozó kötelezettségvállalással. Piaci árral bíró téglának nem szállítása folytán az árkülönbözet a K. T. 356 §-ának 2. pontja értelmében fedezeti vétel hiánya esetében is követelhető. (P. VII. 2040/926—29., 1926. szept. 10. Dr. Paradeiser.).

B 04 Szállítmányozás. Alperes a K. T. 391. és 369. §-ai értelmében őt, mint szállítmányozót terhelő tudósítási kötelezettségénél fogva tartozott volna a szállítmányozásra való megbízás adásakor a felek által különösen szem előtt tartott utirányon való szállítás állítólagos akadályánál a felperest haladéktalanul értesíteni és rendelkezését kikérni.

Ami az árut a hajón szállítása alatt ért kárért való felelősség kérdését illeti, abból a tényállásból, hogy alperes sürgőtelenül eltért attól az utiránytól és a fuvarozásnak attól a módjától, amely az adott esetben felperes vélelmezett utasításának megfelelt, a K. T. 386. §-ának szabálya szerint az a jogkövetkezmény folyik, hogy alperes a vétlen balesetért is felelőssé vált. Ehhez képest alperes felel azért a kárért, amely az árut a hajón történt fuvarozás alatt tűzkár és részbeni elveszés folytán érte. Az alperesnek ez a felelőssége a fellebbezési bíróság vonatkozó helyes okfejtésének megfelelően abból is következik, hogy a nagyobb veszéllyel járó hajón való szállításra történt önkényes áttérések az áru biztosítását elmulasztotta. (P. IV. 3473/1925—36. sz., 1926 április 29.).

B 05 Fuvarozás. Fosztogatás. Ha felperes kérte s alperes jogos ok nélkül a V. Ü. Sz. 64. §-a szerinti kötelességes ellenére tagadta meg a csomagok ideiglenes őrizetbevételét, az abból származó kárért felel.

Fel alperes letétmenyesként azért is, ha a csomagokat a vasut raktárában tárolásuk ideje alatt fosztogatás érte.

Ha ellenben felperes arra illetékes személynél nem kérte a csomagoknak a vasut által való ideiglenes őrizetbevételét, vagy ha alperes a csomagoknak a vasut raktárában történt szállítási igénye ellenére is jogos okból mellőzte a csomagok ideiglenes őrizetbevételét, akkor alperes a csomagokat az állomásra hozataluktól a vasut raktárába történt szállításukig ért fosztogatásért nem felel, még akkor sem, ha a fosztogatásban vasuti közegek is résztvettek. (P. IV. 310/925—32., 1926 május 6.).

C) Perjog.

C 00

Hatáskör a vármegye ellen utkorlát hiányából folyó kár megtérítése iránti perben. (Pp. 180. §.)

2. p.) Az alperesnek a Bp. 180. §. 2. pontjára alapított pérgátló kifogása alaptalan, mert még abban az esetben is, ha az utkorlát fenntartási kötelezettsége nem a törvényhatóságot, hanem a B. vasúttársaságot terheli, ez a körülmény az alperes kötelmén nem változtat, mert ebben az esetben is az 1890. évi I. t. c. 12. §-ának rendelkezéséből kifolyólag az alperes megye köteles volt volna arról gondoskodni, hogy az uttesthez tartozó korlátot, melynek hiánya az uton való közlekedés szempontjából veszélyes volt, a B. vasúttársaság kellő karban tartása. (Curia P. VI. 4213/1925—34. sz., 1926 május 5.).

C 00

Illetékesség belföldi ingó vagyon alapján. (Pp. 27. §.).

A Pp. 27. §-ában szabályozott illetékesség megállapítása szempontjából azzal a ténnyel szemben, hogy alpereseknek a belföldön lakhelyük nincs, s hogy I. r. alperesnek az elsőfokban eljáró kir. törvényszék területén egy a szakértők véleménye szerint 25—30 millió korona értékűre becsülhető bélyeggyűjteménye van, közömbös az, hogy ez a bélyeggyűjtemény el van-e zálogosítva, s árverésen mennyiért adható el, mert kétségtelen, hogy a megjelölt vagyon bírói foglalás tárgya lehet, a törvény pedig annak a bíróságnak az illetékességét, amelynek területén ily vagyontárgy van, arra tekintet nélkül állapítja meg, hogy az el van-e zálogosítva, s árverés esetén mennyiért adható el. (Curia P. II. 6685/1925—25. sz., 1926 május 11.).

C 00

Hatáskör kisajátítási összeg valorizációjánál.

A jelen per tárgya a korona leromlásából származtatott az a kártérítési igény, amelynek megítélésére a törvény kizárólagos illetőségű bíróságot ki nem jelölt. Ebből folyik, hogy alaptalan az alperesnek az a pérgátló kifogása, amely szerint a kisajátítási eljárásból kifolyólag esedékes összegek miként való kifizetésének kérdése a birtokbíróság, mint az ily ügyekben kizárólagos illetőséggel bíró bíróság elé tartoznék. (Curia P. V. 260/1926—9. sz., 1926 május 5.).

C 00 **Hatáskör. OFB.** Az 1924:VII. törvénycikk 6. §-ának utolsóelőtti bekezdése értelmében az államot illető elővásárlási jog gyakorlásával kapcsolatosan felmerülő minden vitás kérdésben az Országos Földbirtokrendező Biróság dönt.

Az 5500/1924. M. E. számú rendelet 8. §-a harmadik bekezdése szerint, amennyiben a fentebb érintett kérdésekben a rendes bíróság előtt merül fel vita, a rendes bíróság köteles az iratokat döntés végett az Országos Földbirtokrendező Birósághoz áttenni.

A dolog természetéből következik, hogy a felmerült költségek megtérítéséről is az a bíróság döntsön, amelyhez az ügy érdemében való határozat tartozik, vagyis az O. F. B. (Curia P. VI. 3657—23/1925. szám, PTKJT VII. k. 84. sz.).

C 02 **Perfüggőség. (Pp. 180. §. 5. p. 147. §.).** Perfüggőségről csak akkor lehet szó, ha két per tárgyának azonosságán kívül azonosak a jogi tények is, amelyeken a perbevitt jog alapul. Ez az utóbbi kellék azonban a jelen esetben fenn nem forog, mert a 4012/1923. számú perbe vitt igény érvényesítését a felperes más jogi alapra fektette, mint a most elbírált perben. Ebből következik, hogy a 4012/1923. számú per nem gátolja a szerződés hatálytalánításának a bontó keresettel kapcsolatosan való érvényesítését és ezért perfüggőség alapján az eljárást megszüntetni nem lehetett. (Curia P. III. 141/1926—35. sz., 1926 május 6.).

C 02 **Hatáskör az illeték kérdésében.** Annak megállapítása, hogy az ítéleti illetéket a pères felek közül melyik tartozik viselni, nemkülönben a bélyegfeljegyzés kedvezményét élvező fél által le nem rótt s jegyzékbe vett bélyegilleték behajtása iránti intézkedés a pénzügyi hatóságok hatáskörébe tartozik. (C. 1926. febr. 24. P. VI. 2905—1925/16. sz., PTKJT VII. 78. sz.)

C 02 **Örökösödési eljárás előzetes lefolytatása nem perelőfeltétel.** Nincs jogszabály, mely az örökösödési igényeknek per útján való szabályozását az örökösödési eljárás előzetes lefolytatásától tenné függővé. (C. 1926. máj. 21. P. I. 1319—1926/20. sz.).

C 02 **Jogerő, perujtás és valorizáció.** A kir. Kuria a felperesnek még 1913-ban beadott keresetére hozott ítéletében a felperes örökösödési jogát bizonyos összeg erejéig megállapította. E perben felperes valorizációs kérelmet nem terjesztett elő. Kimondja a kir. Curia, hogy ezért nincs perjogi akadálya annak, hogy a felperes az említett korábbi perben hozott kuriai ítélet hatályának megtámadása, tehát perujtás nélkül ke-

resettel kérhesse, hogy a megállapított ági vagyoni részére megfelelően átértékelve ítéltessek meg és az alperes arra köteleztessék, hogy a már megítélt összegen felül fizessen még oly összeget, amellyel az átértékelt összeg a megítélt összeget meghaladja. (C. 1926. ápr. 27. P. I. 2368—1925. sz.).

C 03 **Perképesség kérdése ujított perben.** Az alapperben eljáró bíróságok ugyanis a peres igényt a perben álló személyek között érdemben elbírálnak találták, s így az a kérdés, hogy a peres igény elbírlásához kiknek a perben állása szükséges, az ujított perben vitássá már nem tehető. (Curia P. I. 4946/1925—53. sz., 1926. május 7.).

C 03 **Feloldás. Fellebbezési bíróság kötöttsége a felülvizsgálati bíróság álláspontjához.** A Pp. 543. §-ának harmadik bekezdése szerint, az ítélet feloldása esetében — a fellebbezési bíróság az új eljárásban és a határozathozatalban alkalmazkodni köteles a felülvizsgálati bíróság álláspontjához, — ez azonban nem zárja el a fellebbezési bíróságot attól, hogy az új eljárásban beszerzett bizonyítékokat szabadon mérlegelhesse, s attól sem, hogy ezekkel kapcsolatban, vagy azoktól függetlenül is méltathassa újlag azokat a bizonyító adatokat, amelyeket a korábbi eljárásban már összegyűjtött. És ha ekként a fellebbezési bíróság a bizonyítékok törvényszerű mérlegelése mellett más tényeket állapít is meg, mint amelyekre korábbi ítéletét alapította, a megállapítás helyessége sikeresen nem támadható meg pusztán amiatt, hogy az újabb ítélet nem tulajdonított jelentőséget azoknak a körülményeknek, amelyek az előző ítéletben megállapított tényállással kapcsolatban tisztázást igényeltek, s a feloldásra okot szolgáltatottak. Mindezek a bírói mérlegelés körébe tartoznak; ennek szabadságát pedig a törvény nem korlátozza azzal, hogy a fellebbezési bíróságot az új eljárásban a felülvizsgálati bíróság álláspontjához való alkalmazkodásra kötelezi. (C. 1926. márc. 2. P. I. 1055—1925/38. sz.).

C 03 **Közbenszóló ítélet ellen felülvizsgálat és perújítás.** A fellebbezési bíróságnak közbenszóló ítélete ellen nem volt helye fellebbvitelnek és így a felülvizsgálat a Pp. 574. §-ának szó szerinti vett rendelkezése értelmében a perújítás kérdésében is ki lenne zárva. Minthogy azonban 2350—1924. M. E. sz. rendelet a felülvizsgálatot a pertárgy értékére tekintettel zárta ki, ez az érték azonban a keresetemelés után már olyan összegre rug, amelynek fennforgása mellett a közbenszóló ítélet ellen is lehetett volna felülvizsgálattal élni; ennél fogva a m. kir. Curia a mai perérteket tekintette a felülvizsgálat helytfoghatóságának körében irányadónak. Ennek az álláspontnak elfoglalása mellett szólt egyébiránt az a körülmény is, hogy a Pp. 574. §. voltaképpen nem is az elbírlás alatt álló esetre vonatkozik, mert ez a §. egy-

általában nem tartotta, de a törvénynek a perujtás kérdésében elfoglalt és alább kifejtett álláspontjánál fogva nem is tarthatta szem előtt azt az esetet, amidőn a perujtással megtámadható ítélet után az abban eldöntött jogvita tekintetében még kereset-emelés is lehetséges; úgyhogy az 574. §-ban az adott esetre szóló korlátozó szabályt látni már emiatt sem lehetett. A közbenszóló ítélet ellen önállóan nem lehet perujtással élni. Ugyanis a Pp.-nak a perujtás eseteiről szóló 563. §-a világosan úgy rendelkezik, hogy a jogerős végítélet, ideértve a részítéletet is, támadható meg perujtási keresettel. A törvény a perujtásról szóló ötödik cím egyéb §-aiban is mindenütt a „végítélet“ kifejezést használja, ahol az alapperbeli ítéletet jelöli meg, és így nem lehet kétség a törvénynek ama szándéka felől, hogy a közbenszóló ítélet ellen önálló perujtást nem is kívánt megengedni. A perujtás utja pedig a végítélettel kapcsolatban a fél előtt nyitva áll abban az esetben is, ha a perujtási ok a közbenszóló ítélet ellen forog fenn. (Pp. 565. §.). (C. 1926. jun. 17. P. VI. 5147—1925/40 sz.).

C 07

Házassági bontó per a fellebbezési eljárásban. (Pp. 677. §. 2. bek.) A Pp. 677. §-ának 2-ik

bekezdését csak akkor lehet alkalmazni, ha a fél megfelelő kereseti, vagy viszontkereseti kérelmét terjesztett elő. Viszontkereset hiányában tehát a fellebbezési bíróság az idézett szakasz ellenére járt el, amidőn az alperesnek, fellebbezéssel fenn nem tartott, viszontkeresetét tárgyalás alá vette és ennek értelmében ítéletet hozott. (C. 1926. máj. 25. P. III. 4405—1925/25. sz.).

